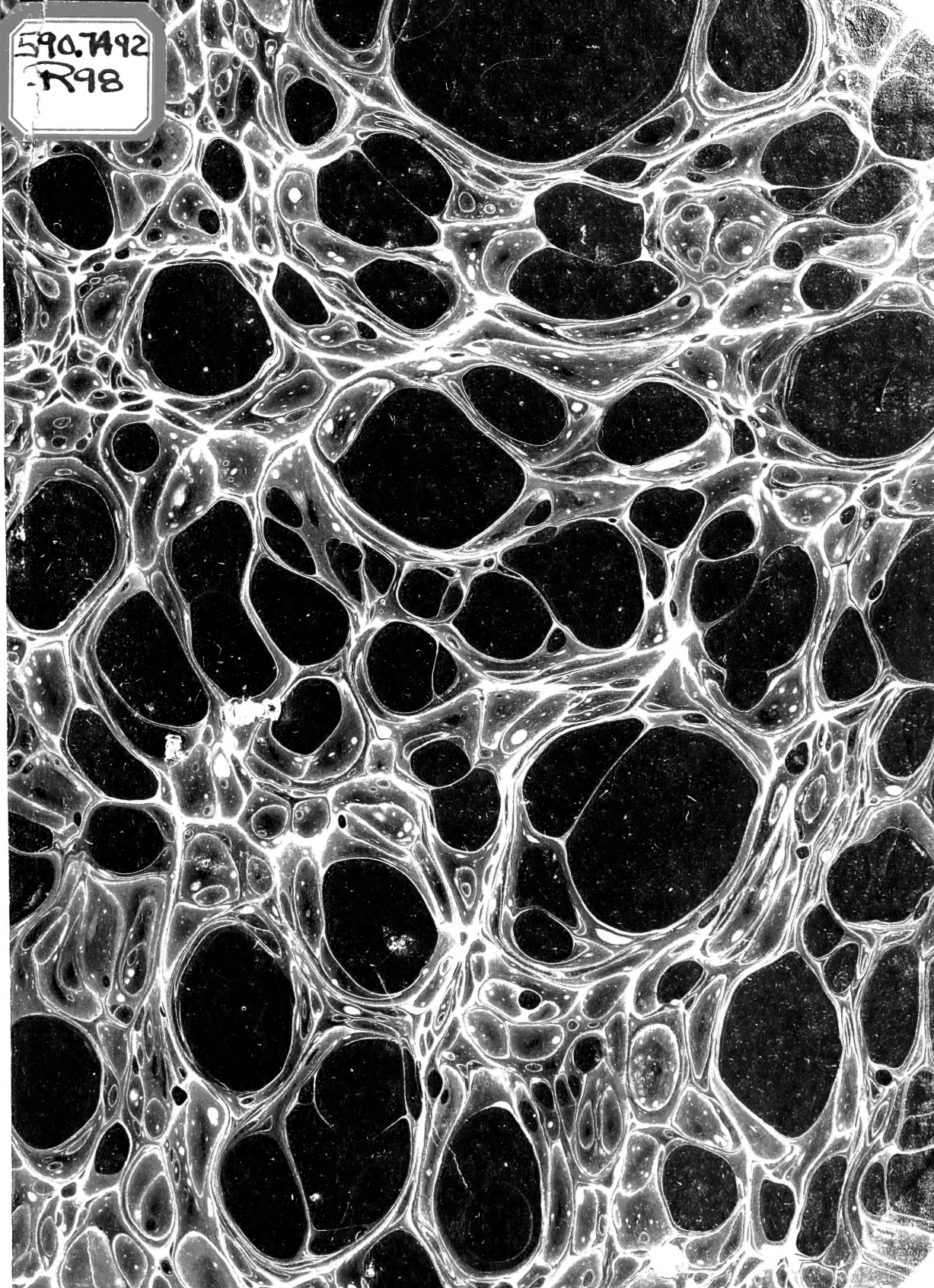

590.7492
R98

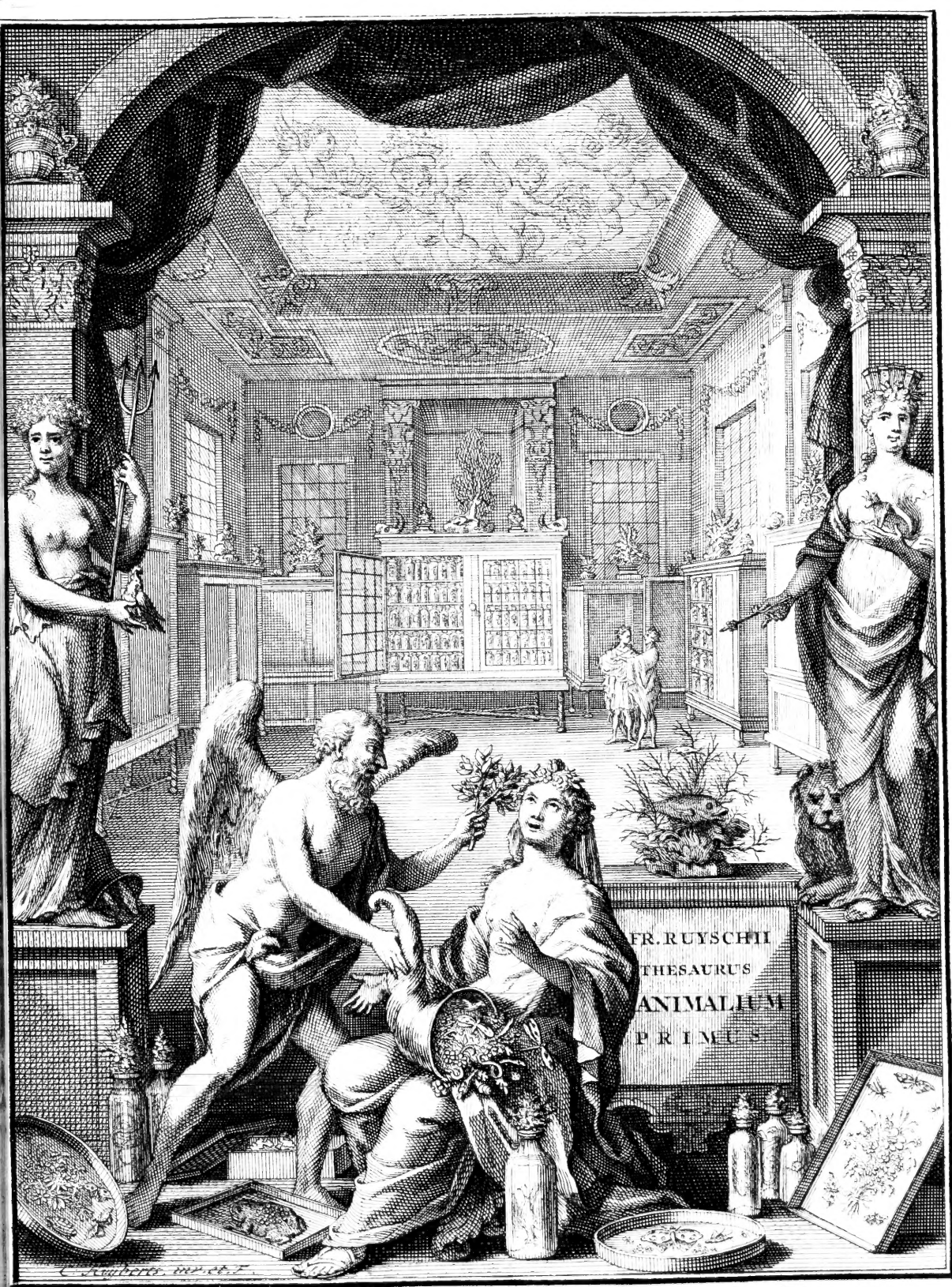

Ellations.

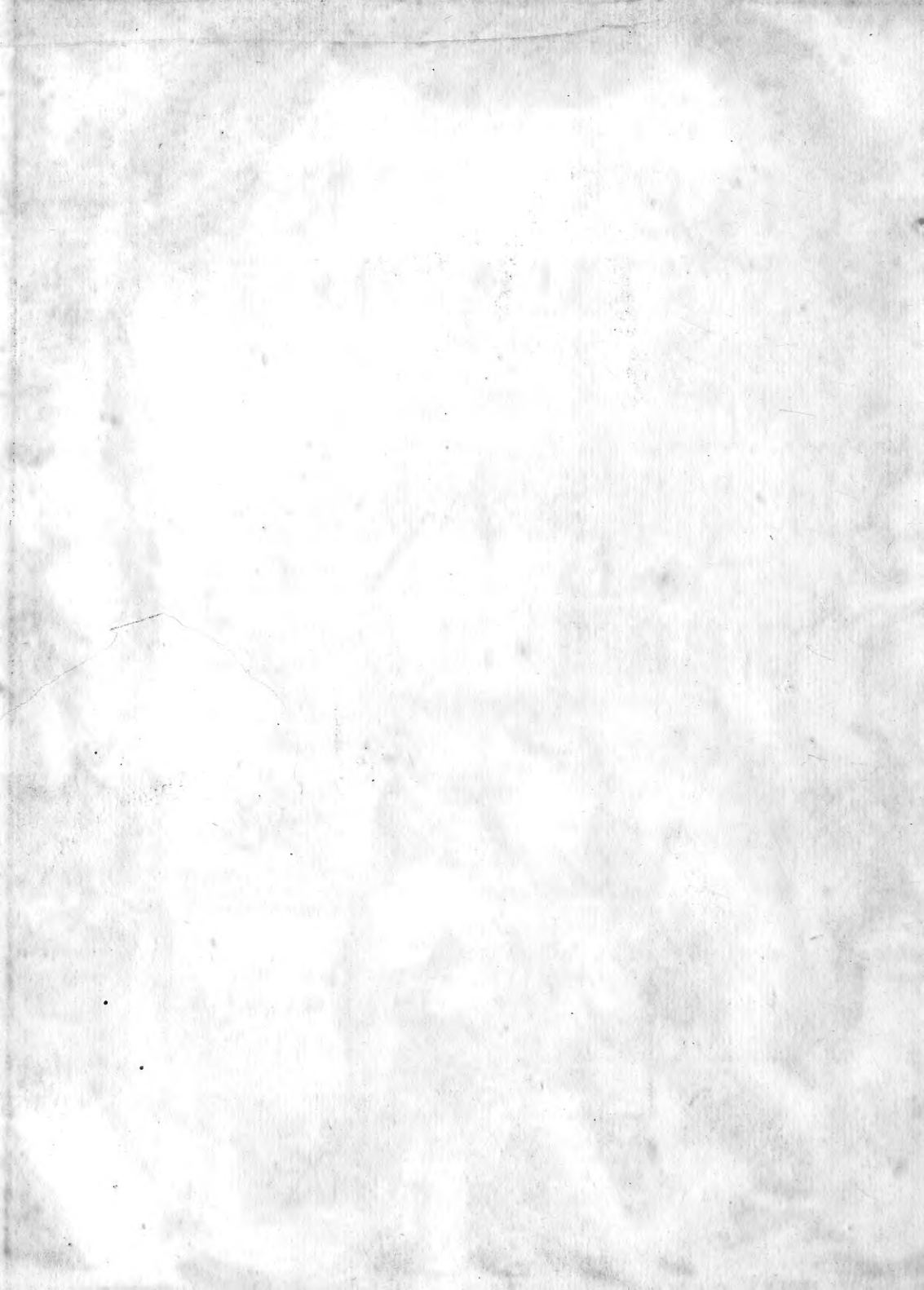

G. R. Roehmer: *libl. script. his. F. no. 7. P. II. M. I. (Cypria. 1766. 8.)*
p. 34. (citatur recens.)

S. R. Göttes delicias Cobolanae etc. (1782. 8.) p. 118. nr. 8.

FR. RUYSCHII
THESAURUS
ANIMALIUM
PRIMUM

Amsterdam, Holland

FREDERICI RUISCHII,

*Anatom: & Botanices Professoris; nec non Academiae
Caesareae Naturae curiosorum Collegae,*

THESAURUS ANIMALIUM

P R I M U S.

Cum Figuris Aeneis.

H E T E E R S T E

C A B I N E T D E R D I E R E N,

V A N

F R E D E R I C K R U Y S C H.

*Professor vande Anatomie, en Kruid-kunde, als mede Lid van de
Keyserlyke Academie der natuur ontdekkeren.*

M E T K O P E R E P L A T E N.

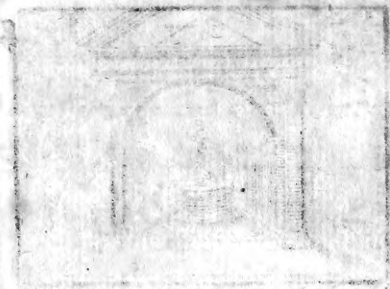

A M S T E L A E D A M I,

Apud JOANNEM WOLTERS, 1710.

THE SAURUS
ANIMATIUM

CABINET
DER DIEREN

890.7492
R 98

61
R 98

Sereniss. & Potentiss. Principi

153396

A C D O M I N O

D^o. JOHANNI GUILIELMO,
COMITI PALATINO RHENI,

S. R. I.

ARCHIDAPIFERO ET PRINCIPI ELECTORI,
UTRIUSQUE BAVARIÆ, JULIÆ, CLIVIÆ
ET MONTIUM DUCI, COMITI IN VEL-
DENZ, SPONHEIM, MARCHIÆ,
RAVENSPERG ET MOERS,
D^o. IN RAVENSTEIN.

&c. &c. &c.

Sereniss. & Potentiss. Vir,

Revibus ut se expediat, qui Re-
gibus & Magnatibus non vult
esse molestus, prudenter sem-
per fuit monitum. Idem mihi
in hoc, ad SERENISS. CELSITU-
DINEM TUAM, cui inter molestos, aures-
que non parum perturbantes Belli hujus
strepitus aliud certe est quod agat, alloquio
propositum est, memori illius Aufonii:

* 2

Ne
153396

Ruyssch, J:

D E D I C A T I O.

Nemo silens placuit, multi brevitate loquendi.

Videor mihi jam videre *Summos, Medios, Infimos*, ad occurrendum **CELSITUDINI VESTRÆ**, deque recurrente Anniversario Nativitatis Vestræ die gratulandum, & osculandas Manus sedulò se atque studiose præparantes, apparantes, conformantesque.

Ego verò, cui propius accedere, & sacras Manus osculari, deque tam diuturna, foelici & pacifica Gubernatione ore tenus congratulari, communique lætitiâ congaudere, cum aliis datum, concessumve non est, è longinquo quasi hoc Libello votivo & gratulatorio porrecto, mentetenus omnia fausta, prospera, foeliciaque **CELSITUDINI VESTRÆ** ex intimi cordis mei penetralià *Deo Regum Rege, & Domino Dominantium* comprecor; voveo, opto: **Ut CELSITUDO VESTRA GENEROSISSIMA Nestoreos in annos Foelix, Fortis, Florens, vivat, valeat, vigeat.**

Conclavia mea quina, quæ innumera fere continent repositoria repleta corpusculis
tum

D E D I C A T I O.

tum Embryonum, tum Animalculorum, Piscium, Insectorum, Herbarum, & Stirpium exoticarum, nec non Mineralium, aliarumque rerum, tam limpidissimo liquori innatantium, quam balsamatione exsiccatarum, aut nemini, aut S. CELSITUDINI VESTRÆ inscribi debebant.

Hoc singularium namque Corporum, Corpusculorumque examen & oculare scrutinium S. TUAM CELSITUDINEM ante aliquot annos, insigni, quod memini, voluptate domi meæ perfudit, & longe supra opiparas epulas, aliaque irritamenta oblectavit.

Hâc ratione permotus hanc qualemcumque à me concinnatam rerum istarum suavissimarum meditationem CELSITUDINIS VESTRÆ judicio humiliter offerre volui, utque eam suo benigno vultu, suaque Serenâ & Clemente Fronte suscipere haud dedignetur, subjectissimo affectu rogo.

Cujus voti si me compotem S. V. CELSITUDO reddiderit, calcar mihi imposterum
adji-

D E D I C A T I O.

adjiciet accelerandi cæteros ingenii mei fructus & thesauros, modo vitæ usuram mihi indulserit Omnipotens.

Quem toto pectore oro, ut S. V. CELSITUDINEM cum tota sua SERENISSIMA DOMO diutissime incolumem fervet, suaquæ benedictione coronet, ac Heroicarum tuarum Virtutum Laudem sempiternâ Gloriâ florentem cumulare adaugeat, ut sub Tuo Præsidio felicissimo justitia Christiana, Litterarumque studia perpetuo floreat, Territoria tua ferta tecta maneant, & Pietate, omniumque Virtutum splendore cæteris præluceant.   Subscribor interim

Sereniss. vestræ Celsitudinis

Obsequentissimus.

F R E D E R I C U S   R U Y S C H I U S.

BENEVOLO SALUTEM.

LEZER.

N Thesaurum Animalium primum, quem peculiari methodo ita concinnavi, ut quantum in me est, non solum animum illorum oblectarem, quos juvat perlustrare Dei ter Optimi Max: opera exotica, circa Pisces, Quadrupedes, Aviculas, Insectaque; Verum ut etiam animum eorum explerem, qui conchyliis & studio Botanico sunt dediti. Eum in finem phialæ, objecta varia continentes, non solum subere, vesica, & serico villosa rubro sunt obturatæ, verum eadem etiam inserviunt pro pedamentis, supra quæ positi sunt aut fasciculi florum rariorum, colorem naturalem satis bene conservantium, aut rupes exiles, confectæ ex conchyliis Indicis rarioribus purificatis, ramulis marinis, ex iisdem oris, interpositis, quos inter quoque positi sunt pisciculi rarissimi Indici, balsamo indurati, ex utraque India advecti.

Noli

Hier ziet gy de Beschryving van het eerste myner Cabinetten der Diertjens, op een byzondere wyze te zamen gestelt, om daar door (soo veel in my is) niet alleen de begeerte te voldoen der geener, dewelke liefde hebben om de wonderwerken van God Almagtig te beschouwen, niet alleen ontrent vreemde en uytlandsche Visschen, Zeegewassen, Viervoetige Dieren, Vogeltjens en Bloedeloose dierkens; maar ook eenigzints ontrent de Hoorntjens, Schulpjen en vreemde gewassen.

Hierom is 't, dat de vlessen, waar in dese diertjens bewaart werden, niet alleen met kork en blaas gesloten, maar ook met rood fluweel bedekt zynde, voor voetjens dienen, waar op geset zyn, of een bouquetje van raare bloemen, die haare couleur redelyk wel hebben behouden, of dezelve zyn verciert met schoongemaakte Indiaensche Hoorntjes, en Schulpjens, rots-wyze by een gevoegt, tusschen dewelke ook gevonden werden Zee-tackjens, uyt dezelve gewesten: tusschen dese vindmen hier en daar ook zeer raare Indiaansche Viskens, dewelke gebalsemt en hard gedroogt zynde daar in zitten.

* 3

Wilt

Noli interim L. B. mirari, aut vitio vertere, quod pisciculi reperiantur inter ramulos marinos; viventes enim per ejusmodi ramulos, in fundo maris crescentes, natate in confesso est, quum praefertim angustia loci me saepe cogat, plurima objecta simul, & quidem in spatio exiguo oculis subjicere.

Sic quoque obturamenta fasciculos florum rariorum continentia, non solum herbis, floribus & seminibus rariis sunt ornata, verum etiam inter illa reperiuntur insecta varia sicca, quia viventia quoque alimentum existis quaeritant.

Præterea non omnibus aridet aspectus Animalium, qui tamen delectantur floribus: Alii sunt Conchyliorum amantes, qui interim averfantur Insecta; ita ut hoc pacto horum, aut illorum saltem oculi oblectentur.

Noli quoque existimare L. B. mihi animum esse successeve, omnes & singulos Thefauros Animalium (quorum ille, quem nunc in publicum profero, unus ex minimis est) & simul sex majores, & plurimos

Wilt gy ondertusschen waarde Lezer, dit niet qualyk opvatten, dat hier Viskens tusschen de Zee-tacken zyn geplaatst, want dat zy levendigh zynde, door de zelve, uyt de grond van de zee groeyende geduurig swemmen, is een yder wel bekend: zoo dat dit myn doen niet t'enemaal is te verwerpen, maar nog wel yets goets daar in steekt, want hier door zoo komen ons in een kleene spatie veele voorwerpen te voorschyn, waar door ik ook veele plaatze uytwin, om het goed te zetten.

Alzoo ist mede gelegen met de bekleetzels, waar op de boucquetjes staan, want tusen dese zamenstel van raare Kruidjens, Bloemkens en Zaaden, vindmen ook eenige bloedeloose vlinderkens, en andere diertjens, welke by leven zynde, haar voedzel uyt dezelve weeten te halen.

Daarenboven behaagt een yder niet het gezigt der Dieren, die egter liefhebbers van de bloemen zyn, andere wederom hebben meer liefde voor de Hoorntjes en Schulpen, zoo dat door dit doen een yder zyn plaaisier kan krygen in 't zien.

Denkt ondertusschen niet W. L. dat myn meningh is alle myne Cabinetten der Dieren successivelyk d'een na d'ander (waar van dit een van de kleenste is) te beschryven en te gelyk de 6 overige groote en seer veele kleene Cabinetten, het lighaam van den mensch, en desselfs

rimos minores, corpuscula humana, eorumque partes continentes, describere, nam illud maximam mihi crearet molestiam, neque humeri mei similes essent ferendo; nam in quindecim Thesauris, quos habeo animalculis repletos, continentur nunc ultra 1582 phialæ; Hisce adde scatulas, Papilionibus, Locustis, Scarabæis, Quadrupedibus minoribus, Insectis marinis (præsertim ex utraque India allatis) repletas, quæ sunt N°. 1020, præter illa, reperiuntur etiam phialæ ficcæ, & in iis Aviculæ rariores ficcæ, præsertim ex Indiis transmissæ 180, hæ inter pedum digitos continent ramusculos plantarum rario- rum; quarum plantarum quin- tum conclave Herbarios Vivos xxxix continet, maxima parte Herbis exoticis & minima in- digenis, refertos: exceptis il- lis quæ in chartis a me conser- vantur.

In re Anatomica conservan- tur in liquore ultra 1300 obje- cta.

Nec de Thesauro quo- dam majore, in quo abscondi- ta sunt Animalia quadrupeda majora balsamata. Nec de Ru- pibus plurimis, quibus aut im- positi, aut adnati sunt Rami Thes. I. mari-

felfs deelen betreffende, uit te ge- ven-aangezien my zulckx te moeje- lyk zoude vallen want daar zyn 15 Cabinetten alleen met gediertens, en daar in meer als 1582 vlessen; voeght hier by de doofen met Vlinders, Sprinkhanen, Schal- byters, klein viervoetigh gedier- te, Zee gewassen meest uyt Oost en West-Indie, en zyn dese over de 1020: Behalven deze, zo wer- den der nogh 180 droge vlessen gevonden, waar in rare vogels be- waart worden; en zyn deze meest uyt Oost, en West-Indie geko- men: en hebben dese rare takx- kens tusschen hare pootjens, en van zoodanige Takjens is het vyf- de vertrek voorzien met xxxix kruid-boeken, (*Herbaria Viva*) meest vervult met gewassen uyt vreemde Landen, en minst van die van onze land-aart: behalven nogh die dewelke los tusschen pa- pieren leggen.

De vlessen, rakende de Anato- mic, zyn ruym 1300 in getale.

Om nu nogh niet te spreken van een groot Cabinet, waar in de groote viervoetige gebalsemde Dieren bewaart worden;

Als mede van veelvoudige Rot- zen, waar op gezet, ook op ge- wassen zyn, seer veelerhande Co- ralen,

**

marini, Corallia numerosissima. &c. &c.

Hifce adde Thesaurum minore, in quo continentur affectus varii ex hominibus collecti, & tam bene balsamati & conservati colore naturali, ut videantur modo è corpore desumpti. Inter quos est Intestinum susceptio, Plexus choroideus in hydatides mutatus, & repertus a me in homine, qui mente captus è vita excessit. Lien grandinibus, ut vulgò loquimur, refertus. Calculus è vesicula fellea per anum ejectus. Portio pulmonis phthifici exulcerata: Portio Hepatis in Hydatides conversa. Fractura ossis femoris in collo ossis, ubi notandum, collum plane deficere, aut in nihilum fuisse redactum, ubi naturalia ligamenta fortissima substituit. Placentauterina in Hydatides mutata. Hæc & cætera in liquore videri possunt, ne quis de veritate dubitet.

De Conchyliis & Petrefactis non multum dicam, cum duos tantum habeam Thesauros, ejusmodi rebus refertos, & in ordinem dispositos. Reliqua, quantumvis numerosissima, nondum in Thesauris sunt reposita. Ita

ralen, Zee takken, en andere zaken meer.

Voeght hier oock nogh by een kleen Cabinet, met de gebreken of ongemakken der menschen opgevult, dewelke zoo wel, en natuurlijk met haare couleur gebalsemt en geconserveert zyn, datze als vers uyt het lighaam schynen gekomen te zyn. Onder deze vintmen het inschieten van het eene gedeelte des darms in 't ander. De aderighe vleghtinghe in water blaaskens verandert, waar van die mensch ontzinnig was gestorven. De milt met hagelgelykende gefwellekens vervult; een steentje uyt de gal-blaas, door de stoelgang gelofft. Een stuk van een verswore longh, van een die de teeringh hadt. Een stuk van de lever, in waterblasen verandert. Een stuk van 't dy-been, 't welk in den hals van 't been gebrooken zynde, bevonden word sonder eenig overblyffel van den hals: alwaar de natuur in plaats van den hals, veele seer sterke banden voortgebracht heeft. De moeder-koek in water-blaaskens ontaart. En werden deze en andere zaken in de voght bewaart, ten eynde niemand aan de waarheyten zoude twyfelden.

Van de Hoorntjens, Schulpen, en in een steen verandert goed, en zal ick niet veel zeggen, alzoõ daar maar 2. Cabinetten van hebbe opgevult en in ordre geleght, de rest in groot getale zynde werden nog buyten de Cabinetten gevonden.

Hie-

Itaque fatius fore existima-
vi, post hujus Thesauri editio-
nem, me denuo conferre ad
ulteriore[m] humanorum reli-
quorum descriptionem, quod
opus libenter ante obitum ab-
solverem, si Deus Ter Opt: Max.
mihi ulteriorem vitam conce-
dere dignetur.

Hic se omnibus ita per pensis,
mirandum non est, neminem
hactenus omnia perlustrasse,
quæ in quinque nostris conti-
nentur conclavibus, tam ma-
joribus, quam minoribus, nam
pauci tertium intrarunt, mul-
tò minus quartum, aut quin-
tum viderunt, propter tempo-
ris penuriam, vel quod satura-
ti fuerint, antequam ad cætera
conclavia sese contulerunt;
Proposui itaque nonnullis, si
velint omnia videre, & singu-
lis Hebdomadibus bis me con-
venire, me illud non excusa-
turum; considerando illud (ra-
tione dispendii temporis) tan-
quam communem visitationem
aut consultationem medicam.
Olim, cum nondum gaude-
rem tanta copia rerum Anato-
micarum illud auspiciatus sum
cum curiosissimis quibusdam
Medicinæ studiosis Germani-
cis solummodo circa res A-
natomicas, credentibus hoc
posse

Hierom dan, zoo ist, dat ik
oordeele best te zyn, (na het uyt
geven van dit Cabinet) my weder-
om te begeven tot het verder be-
schryven der resterende Cabinet-
ten, s' menschen lighaam rakende,
't welk ik gaarne voor myn dood
zoude wille volbrengen, zo God
Almagtig my zoo lang 't leven
geliefde te vergunnen.

Alle deze zaken overwogen
zynde, zoo is 't niet te verwonde-
ren, dat niemand, tot nu toe,
alles heeft gezien, 't welk in myn
& Camers, zoo groote als kleene
versamelt is, want wynighe zyn
gekomen tot de 3, en veel min tot
de vierde en vyfde, zoo om de
kortheyd des tyds, als wegens dat
zy versadigt zynde, haar niet
verders hebben begeven. Ik heb
zommighe voorgelagen, dat in-
dien sy alles wilde zien, ik haar
geleghentheyd zal geven, om twee-
maal des weekx te komen, en dat
op een zeker bequaam uyr, voor
my, zulkx considererende als een
gemeene medicynsche consulatie
of visite.

Zulkx heb ik voormaals (wan-
neer myne versamelingh noch zoo
groot niet en was, ontrent s' men-
schen lighaam) met eenige byson-
dere curieuse studenten in de Me-
dicynen ondernomen, menende 't
zelve binnen drie maanden wel te
kunnen verrigt werden, edogh

posse perfici intra tres menses , sed quantumvis singulis diebus per horam , & quod sæpius excurreret , ne convenerint , ne quidem absolvebamus duo conclavia : nam illud non perfunctorie peragebatur , at singula objecta , uti decet , perspeculabamur.

Tota quidem civitas Amstelodamensis momento fere ex altiore loco videri potest , non autem singula domicilia , multo minus quod in iis continetur ; sic quoque , qui rite omnia , quæ intra quadraginta sex annos collegi , conspiciere vellet , illud brevi temporis spatium absolute non posset.

Interim ut L. Benevolus hanc primi Thefauri animalium descriptionem æqui bonique consulere velit , ex animo opto , malevolis autem meliorem mentem apprecor.

hoewel wy alle daghen een uyr , en menigmaal langer , beezigh waren , zoo konden wy noch de tweede kamer niet verhandelen , het is wel waar , dat wy daar niet haastig over heen liepen want yder voorwerp wierd naukeurig , gelyk zulcx behoort , bezien.

Men kan van een hooge plaats de geheele stad van Amsterdam , wel by na in een ogenblik zien , maar niet yder huys , veel min 't geen in elk huys onthouden werd : alzoo mede is 't gelegen met dese myn 47 Jarighe Collectie , die men in geen korte tyd kan bezien.

Ondertusschen wensch ik Waardighe Lezer , dat gy deze myne beschryving van 't eerste Cabinet der Dieren met een gunstig oog wilde aanzien , en wie zulcx zoude willen beknibbelen , wensch ik beter zinnen.

IN CELEBERRIMI VIRI

FREDERICI RUYSCHII,

Anatomiae & Botanices Professoris, nec non Academiae Curioforum Collegae, &c. &c.

GAZOPHYLACIUM

UNIVERSALE.

*Qi Microcosmi referans penetralia dudum
 Ruyschius & felix externa & summa pererrans;
 Intima detexit, Medicosque reduxit in usus,
 Democriti quod non Atomis, aut Commenta Renati
 Vorticibus praestant, nunc Thesaurarius audit
 Gazarum innumerum, quibus larga opulentia Cræsi
 Cedit, Atapalipæ, divi Salomonis & aurum;
 Et Lapis Aurifaber projecta est vilior ulvâ:
 Illiquippe domi quantus cumulatur acervus
 Rarorum omnigenum nostro Cæloque soloque!
 Congestum hic videas, dispositumque ordine justo,
 Charus Phæbo Eos & roscidus Hesperus, Auster
 Torridus, & Boreas gelidis quæ suppetit oris:
 Nullum etenim Terræ spatium, sub sidere quonam,
 Aut Zonâ, haud utilis moles, nunquamque beata
 Fructibus, aut homini nullum adportata tributum.*

Caucasus & Rhodope, præruptusque Hæmus & Alpes,
Horrendò eternisnivibus sub vertice tecti,
Æthna & Vesuvius, fluida inter sulphura, flammæ;
Et cineres, topbosque scabros, vegetantia servant
Germina, viviparumque excludunt largiter ova.

Hic, velut è Phariis gens omnis subdita Cancro
Detegitur speculis, latè terræque marique,
Cui volupe & licitum est, toto circumspicit Orbe
Quæ fovet in gremio dives Berecynthia, seu quæ
Suscitât immensus profundo è gurgite abissi
Oceanus, placidis rapidisque in fluctibus amnes
Quæ gignunt, liquida & volitat super aëra, quidquid
Pulchrum in exiguo spationatura recondit:
Ut Microcosmon statuas hic jure secundum.

Quis Balænarum tam immania corpora tantis
Condiat expensis? nam vix tot Balsama Memphis
Sudaret, lacrymæ Nabatheo in cortice dudum
Deficerent. quem monstra juvat spectare, recedat.
Numinis atque artis miracula maxima fulgent
In minimis. si quos rugientem horrere Leonem,
Tigridis aut Ursi truculentorum ora cruenta
Delectent, caveant ne sit damnosa cupido:
Nam tuto & penitus rarò cicurare licebit:
Quin dens carnivorus, lacerandoque unguis aduncus
Profiliant, quum dura fames, furieve salaces
Reddunt indomitos verbis, flagrisque Magistri

Securis animis hic pusto pascit ocellos,
Decrepitusque senex, mollisque pavore puella.
Dipsas, nec Coluber, nec Bufo, Vipera & Aspis,
Formoso licet adspectu, maculisque striisque,
Auro atque argento, fulvisque coloribus extent,
Decipient nullum incautum, aut formidine Lethi
Terrebunt, quanquam sublatis undique cristis,
Et Linguis bifidis, terribilique oris hiatu,
Profiliant, oculique micent; alisque Dracones
Expansis, curvæ & virulentus acumine caudæ,

Scor-

DSI

*Scorpius immineant, Salamandra est orba veneno.
Indica, quam grandis, non fundit Aranea telum
Mortiferum, aut diram Peruana Lacerta salivam.*

*En! tibi marmoreo tam pulchram vellere Ranam,
Aque Arabum inscriptam formis, sub sidere natam
Australi, Anguillam! meliusque hæc signa relatam,
Quam flos, exurgens Hyacinthi è sanguine, nomen
Exprimat Ajacis. volitantes cernere pisces
Vulgatum; at feles, quibus est ab Vespere tristis
Minæides titulus, nigris venarier alis,
Quis eradat! nisi nos Venatrix ipsa doceret;
Quisnam Animal dorso fœtus excludere! quisnam
Jam natos catulos Glires in viscera matris
Ire, redire! oculis fidus nisi testis adesset.*

*Humanam prolem Veneri libasse secundò
Sexibus ambobus plura experimenta negabunt;
Hocce frequens brutis clarè genitalia produunt.
Angues bicipites Calabrorum habitare vireta
Mentitum Cajum nostri dixere per æva,
Quos tamen hic spectes geminis cervicibus aptè
Distinctos, capitum justâ constante figurâ.*

*Exquisita illinc trahat sua quemque voluptas.
En! Conchæ, Cochleæ, Conchylia, Buccina, ab oris
Indorum utrorumque, aut quæ Chinesum arenis
Seu in Erythreï splendescunt littore Ponti,
Et vada Barbarico tradunt Getulica Mauro;
Vel quæ Tyrrhenum, Siculum, Ægeumque procellis
Eruñtat pelagus, scopulisque hæfere Britannis,
Ecce! immaturus fulgens in viscere matris
Unio! quam nitidis distincta Corallia ramis!*

*Æquore ☿ in salso cum fructu ☿ semine stirpes!
Cui nihil in censu Thetyos pretiosa supellex,
Horreat, exhalent tetram exta humana Mephitin,
Ecce! Semirameos noster quos Dædalus hortos
Condidit exiguis in rupibus! ecce! corollas
Sertaque, tam vario concinnoque ordine plexus*

Sicuti

*Sicuti Hamadryades formoso tempora Adoni
Dicitur innexas ; remanente vigore colorum
Floribus amosis, læte & viridantibus herbis ;
Miserit huc liceat Ganges & Nilus, Hydaspes,
Aut Araris. Batavis omnis fert omnia Tellus.*

*His superirreptant quæcunque animalcula scissis
Voluntur membris ; summos habitantia montes
Præruptos scopulos, rigidoque cacumine Rupes,
Valles umbrosas, spumâ & stagnante paludes ;
Quæ, Metamorphosi mirandâ, è vermibus orta,
In volucrum formas abeunt, et reperi nuper
Terricolæ assueti pinnis nunc æera vibrant ;
At redit in patrum mutata propago figuras ;
Calcat humum, donec, positis exinde vicissim
Exuviis, suppressum animal è carcere amictu
Splendidiore volat, quam Majestate superba
Assyriæ Reges solum ascendisse refertur.
ô Non scrutandum, ô nullâ effabile linguâ
Prodigium! haud ullis imitanda potentia dextris.
Ille Opifex unus : seu quis præstantior alter
Archetypis! qui tot, tam spreta animalcula solus
Pollice divino fingens, super omne ferarum
Et pecudum quam grande decus, rutilante colorum
Fulgore, ad variè radiantia lumina, pinxit:
Imo adeo: ut gemmis queiscunque, nec ulla Metallis
Gloria splendoris, quâ non insecta nitescunt
Adspice Mordellas alis crepitante susurro
Auras fulcantes! strepitu Muscasque canoras
Cantharides toto rutilantes corpore Iberas,
Et Batavûm pueris oblectamenta volatu
Innocuos Scarabæos & pastas rore Cicadas,
Bruchum inter segetes, agiles per prata Locustas:
Nonne virent similes Beryllo, Anchite, Smaragdo!
Vidimus, ut vero pedibus fulgere Amethysto
Canthariden, dorso Sapphirum indutam micantem.
Fulgore Anthracino & flammâ imitante Pyropo,*

Vel

*Vel carnem Sardo, seu suave rubente hyacintho
Hæc, oculos Onychen simulantes illa volutat.
Casside Rhinoceros caput obvelatus abenâ.
Aurea squamatim lorica in pectore nigri
Bucerati. Alpino clauduntur crura vaginis
Auratis. Cocco saturos quot America mittit!
At Scarabæorum genus innumerabile quisnam
Expliceat calamo, quas non pinxisset Apelles,
Nestoreis artem compleisset bis licet annis.*

*Denique sunt quædam tanto haud splendore corusca.
Externâ & facie nobis sordere videntur;
Ut Tineæ & Blattæ, Pulices, Culicesque molesti,
Putidus & Cimex & Centipedes Scolopendræ,
Quæ stolidè malesuada cohors, ausuque nefando
Imperfecta vocat; sed & histu propius adsta,
Gens inimica Deo; cerne abjectissima rerum,
Cerne Metallorum fæces, calces & adustas,
Tubera & Boletos, Bryon, et quæcunque putatis,
Naturam damno Arboribus, satisque creasse,
Quisquiliis quinimo frucidas, atque inde renatos
Cum fungis Vermes, & in his fateare necessum est.
Humanorum operum vel præstantissima tantum
Inferiora, Adamas quantum sterilissimâ arenâ,
Nobilior, quantum cæno pretiosus Aurum.*

*Dicite Philosophi quisnam ordo Particularum,
Lumine quo in tenebris Solis radiante navarchis
Cornea per pelagus caput est laterna Locustæ?
Pensilis & Lychnis per noctem Lampyris altam.
Judeos satiasse famem vix creditur ulli
Acridibus; magnique illas Pythonis ad instar,
Fugera tot segetum, pomæria, pascua, sivoas
Depopulasse olim, Nasonica fabula multis:
En! tamen hic hostes ingenti ex agmine captos.
Tradimus Hesperiiis & Eois gentibus Aurum,
Argentum & Gemmas & Aromata, dummodo diram
Non feret hanc pestem benedicta Batavica tellus.*

* * *

Papæ!

Papæ! quanta acies, quot millia Papilionum!
Qui, genere & formâ varii, discrimine quanto,
Quisque suæ stirpis speciem, faciemque reservat;
Qualiter humano vixdum de stemmate fratres.
Caudæ, Alæ, Furcæ, Scutumque, Antenna, Proboscis,
Cornua, sunt eadem, quin eodem tincta colore.
Dilutum intensus non obruit, ille vicissim
Cedit: purpurei de sanguine Adonidis orti
Vel spirante animâ Narcissi, seu Hyacinthi,
Vulnere aut Plutonis flores, fulgens Amaranthus,
Nullum inter sese disturbant ordine lumen;
Et Rosacum Violis tam dulce rubentibus, alba
Lilia virgineum, nigra per Vaccinia, amittunt
Nil decoris. Calthæ, Crocus & Chrysanthemis, Iris
Et Cyanus, quidquid campus producit apricus
Floridum, in excultis ubicunque aut nascitur hortis,
Succis quam nitidis exornant Papilionum
Tegmina! quam variè depicti versicolores!
Belliden ut videas perpulchram, seu Anemonem.
Illius en! chlamydem limbis, vittisque nitentem
Auratis. Tunicam succingit fimbriâ & alter
Argento. Hoc alis gustatim hæere Phalænæ
Dixeris, & princeps nullâ sub veste superbit,
Quintegetem affirmes veteri centone resartam.
Omnigenis formæ vestis lustrate tabernam;
Sive Theatralem Trabeam, Pallamve dolentis
Expetis, aut Cycladen, Stulam, Sagulamve, Togamve.
Gallia vestitus, cui Dictatura videtur
Perpetua, ambiguum mutando Protæa vincens,
Forssitan hinc artis fabricam, normasque resumpsit.
Artibus his magicis Europa ut Simia gestit.
Da veniam pueris, servi pro stigmate limbis
Fiant Eruca. Diffusus illa puellis
Desidit & luxu, fiant insecta, Chimæra.
Rugosam at Clytiæ, confectam atate Sibyllam
(Sollicitura procos juvenes ut ancilla Thais)

Reticulo ornato vittis, viridique corallâ,
Et Chlamyde & Strophio succinctam videris albo,
Ride. Versalico turrato si Caliendro
Cabocicem aut Cirris texit, miserere Catullæ:
Lustra misella decem numerans vult Puppâ videri;
Nubere ne impediât Lex Pappia dura juvenco.
Ride. Forma viros neglecta decebit; at ecce! ut
Ille Chremes vincit Mimos edentulus omneis!
Quam bene conveniens tibi pænula Cercopitbeci
Stulte Midas! ô quam bellulus is Menedemus!
Ille, comâ canum fulvâ abscondente capillum,
Synthesin indutus, digito crepitante Choraules,
Annos decrepitos præsumpsit fallere amicæ.
Desine tam mulier Gallo indulgere Batave.
Exomiden primam sartore Lutetia Regis
(Scilicet) instructam dedit huic soli Ardelioni,
Et Thraaso plumatus magis hac, quam fortibus armis,
Conspicuus, reliquos naso subsannat adunco.
Dave, ecquid pudeat Latum succingere Clavum!
Nec nisi Sequanico pictus textore placebat;
Ut quasi Patricium te Sponsum Galla salutet.
Cistiger hinc annos vix tres profectus ad Indos
Irus, tam tenui mercede & tam cito Cræsus!
Quid Domini ..... Lapidî forte hæc narrabimus. esto.
Desipiant. Hereat nunquam sanabile amictum
Mutandi assiduo Cacoëthes: dummodo nobis
Insanos inter non insanire licebit,
Ellebori quos vix curabunt jugera mille.
Hæc Lymphata Lues non cedit Gallica, quamvis
Tentet Atlantiades validis argenteis alis.
Hæc Polypis & Afris nostratum. Papiliones
Calitus instructo & stabili gaudete decore.
Sed quenquam obstupeat, nos nudos nascier, illos,
Viscere in Materno latitantes, veste superbâ
Induperatorem summum cinxisse; quod ipsam
Chrysalidem aurato in cunis velamine volvit,

*Ut primogenitam natorum ad sceptrâ paterna.
 Desine mirari, aut verbo temerare profano
 Numinis arbitrium in promptu est causa. Monarcha
 Omnipotens Bruta hæc penitus peritura sigillis
 Augustorum operum, Majestatisque verendâ
 Exornans, vitam vix uni destinat anno.
 Menstrua non desunt, nec & hebdomadalia, Musca
 Aurora exortu nata, & sub Sole supremo
 Fœmina junctâ Mari, fœcundaque vesperemater,
 Lucifer extinctam rediens cum patre tuetur;
 At te immortalî divinorumque capace
 Mente beat, tutò ut dominari in cetera posses,
 Fatisque exactis mundo meliore fruaris.*

*Hactenus ad nostrum producta animalcula votum
 Ite; sepulchrales caveas repetite, domosque.
 Ite una Vespa, non irritare Crabrones.
 Bombylides, Grilli, Ricini, sævique Tabani
 Quid mihi vobiscum est! Cerebrum, mentemque Camænis
 Obscurat nostris volitans tam densa caterva;
 Haud aliter quam si fumosus inesset Jæcchus.*

*Diffugere nubes. gravida temulentia mentis,
 Nectare tam vario, placidâ discussa quiete.
 Occiduo Titane animas haurire recentes
 Quid vetat herbarum! quin nos venerabilis Horti
 Custos eximii portis invitat apertis.*

*Pergamus tutò: nam Te, Castissima virgo,
 Hic nulla obsceni terre bunt spectra Priapi.
 At, procul hinc, mea Musa infit, discedere cautum,
 Mox procul hinc! quenam portenta hæc! sub jove clauso
 Hesperidum Auratis Malis Nemus & Cinyra
 Floriferum pueri saltum tam suave virentem;
 Que nunquam pluviis, ferace aut rore madescunt;
 Nullus humi fluvius fibras sublactat arentes,
 Nilus & exspatiatus pingui non nutrit aristas
 Glebâ; nec lætis radiis arridet Apollo,
 Cynthiave, ereptum sibi deflens Endymiona,*

Nocturnis Lachrymis plantis non stillat anhelis;
 Nec mulcent tepido Zephyri spiramine flores.
 Sidera secreti non mittunt munera amoris.
 An nova progenies Cælo, vel Colchide missa,
 Carmine Medæ! quid enim non Carmina possunt!
 Nil minus. ô absit! peramæna hæc sibula nulli
 sagæ, sed Ruyichi referenda est gloria dextræ.
 Cui, quanquam Ææo Cælo deducere Lunam
 Cantu ridiculum, privare aut vitibus uvas;
 Grande nefas Magicâ tam tristi accingier arte;
 Ille tamen valuit, quod nunquam Colchica, Vates
 Pelignus liceat primam reparasse juventam
 Finxerit Æsoni: nullo tamen illa veneno,
 Diris Thessaliæ, Ponti seu Phasidis herbis,
 Quantum intonuerit, quotiesque recoxerit, ævis
 Eripere atque atavum sero proferre nepoti.
 Ruyfchius hoc. spectant annosa cadavera patrum
 Nati natorum; sed non horrenda rigore
 Membrorum, aut faciem velata Bitumine nigro,
 Pyramidi ut quondam credebat corpora Memphis.
 Flexibiles videas artus, tenerosque lacertos.
 Dormire exanimis hic dixeris ore decoro:
 Viscera quin etiam Ventris, Cor, Pulmo, Cerebrum
 Mollia, ut & densâ durâque sub osse medullæ:
 Ac, nisi congenitum scires cessisse calorem,
 Vivere reverâ jures post funera corpus.
 Talia qui potis est, condire animantia norit
 Lubrica, nesciret vacua & vegetantia succis!
 Ad nova Thefauri viridis præconia Muse.
 Quam comis hic Custos! nec quisquam in limine latrat
 Cerberus. Huc hortos versus; per pascua & arva
 Illuc; in silvam, vepretes, dumetaque ducit
 Hæc via. Terrarum quidquid complectitur Orbis
 Visitur: ut Regum prisca sapientior ævi,
 Hyssopo ab tenero pervasti ad culmina Cedri
 Edoctus Libani, tamen hic addiscere mille

*Haud dubiè posset : nequeni tulit illius ætas ,
 Aut humus , in Batavùm terris , Septemque Trionum ,
 Quæ , mediis nivibus læto ridentia flore ,
 Ut propria exsurgunt sibi credita munera Cæli ;
 Nec magis Orbe novo quæ , tot post secula , vidit
 Subjecta Australi magnus Vesputius Astro .
 Vah ! iterum atque iterum , quænam hæc opulentia ! quot quot
 Et genere aut patriâ geminis distantia Mundi
 Cardinibus , longo quantum huc transvecta labore !
 En ! nemus Amonium , læta & Theumessia Tempe ,
 Floribus Hybla , Thymo fragrans Actæus Hymettus ,
 Judicio & Paradis fatali insignior Ida !
 Hic Ver perpetuum , nec & Æstas torrida adurit ,
 Autumnus variâ statione haud noxius uvis ;
 Bruma nec in flores , Segetes , aut gramina sevit .
 Spectatum extremos quid opus curratur ad Indos ;
 Dum sese hic offert dives Malabaricus Hortus .
 In classes distincta suos quæcunque leguntur ,
 Arborum & Herbarum doctis discrimina signis .
 Eho ! jam satis est : nova ne vertigine recrescat ,
 Quondam Insectorum veluti stipante catervâ :
 Qualiter besterno venas instante Falerno
 Silenus titubat , rediens ad pocula manè .
 Vos igitur silvæ , viridaria grata valete .*

*Nos , mea Calliope , Platani Cretensis in umbrâ ,
 Quam nunquam infestat ferali carmine Bubo ,
 Sistamus . . . . . Testa hæc quidnam cariota meretur
 Tollas ? ô , inquit , non noti nulla cupido .
 Inveterata siet Japeto magis & Chæos ipso :
 Displicet antiquæ tibi dum veritatis imago !
 Ales equus , Perseus , cirri Phorcynidis , Atlas
 In montem versus , puerilis fabula dudum ;
 Si Metamorphosis vestigia vera placebunt ,
 Huc ades ; in lapides , priscâ remanente figurâ ,
 Invenies Cochleas quascunque , Corallia , Echinus ,
 Cancros & Pagros , Strombites , Ostrea , quidquid .*

*Testaceum in ponto nutritur. Piscibus, ecce!
 Nec squamæ, pinnae, nec & integra viscera desunt.
 Arboreos truncos, frutices, cum frondibus ipsis
 Et flore indubiâ specie cognoveris. unde,
 Queritur? his saxis, quibus evelluntur, an illis
 Sit natale solum? vel ut in Matrice recepta
 Sic crescant mutata simul, vegetantia vivo ut
 Semine? seu potius, quod jam fruticantia glebâ
 Circumfusa manent, genuinis ut modo fundis
 Ejecit Pelagus? quum, densis imbribus auctum,
 Exspatians fines & montes desuper omneis,
 Fluctibus undarum validis, velut ariete crebro,
 Præcipiti implerit per strata cacumina lapsu
 Valles, oppressis queiscunque latentibus illic,
 Sulphureo quæ halitu, fluido Nitrique vapore
 Electo, in lapides veros abiisse videntur.
 Petræfacta Polis geminis, quam dissita zonis,
 Climate, Zodiaci quantum statione remota,
 Hic spectare licet, simili circumdata glebâ
 Concretâ, scopulis hisce in cumbentibus altis.
 Ostrea, millenis stadiis ab littore mille,
 In mediis silvis, profundisque eruta cryptis,
 Iudicis Æterni decreto totius Orbis
 Diluvio extincti quisnam hæc monumenta negabit!
 Ergone inexhaustum nunquam satiabitur æstrum
 Thesauros aliis cumulandi! Matris avulsa
 Magnæ visceribus, genitivisque abdita venis,
 Æs, Aurum, Argentum, Stannum & quæcunque Metalla,
 Cernite & affines Mineræ, Cristalla, Salina,
 Sulphurea & Calces & quæ fuliginis instar,
 Concreta è furnis sursum Centralibus halant,
 Torrenti haud solum Zonâ, sed quattuor oris
 Nata, sub ustrinâ & tali conflata, recocta.
 Mulciberi in Liparâ, seu Lemno, ride Barathrum
 Fumos eruētans, flammæ Phlegethontæ & Avernum.
 Nos intestinum, cum fomite & ignibus aptâ*

Ma-

Materie, asserimus spatium quod dissecat Orbem
 Solstitiis geminis; cursu quo tendit Apollo
 Zodiacum annali, nocturna diurnaque adæquans
 Signa horis, monstrat Solis, Lunaque labores;
 Ambobusque Polis nixus Magneticus Axis
 Transversim penetrat, præstatque immobile punctum
 Telluris Mariumque Globo. Sol infimus hic est;
 Qui, velut Æthereus, validè candentibus illinc
 Trajiciens radiis exclusas aëre massas
 Cœlesti, internis venas aperire cœgit
 Spiritibus, qui, dum luctante Bitumine flammæ
 Concipiunt, silices, ima & suprema Metalla
 Fundunt, horrissono reboante fragore per antra,
 Cum Terræ & Pelagi tremebundis motibus, usque
 Perrupti montes, silvas, undasque in apricum
 Profiliant, sparsis longè latèque favillis:
 Frigore sulphureus vapor ut sub nube coactus
 Tandem, contortis in acumen ignibus ardens,
 Cuspide fulmineâ per aërea vincula vibrat,
 Conflatum æs, cusum & Chalibem, cautesque resolvens:
 Solis enim radios non huc penetrare docebunt
 Flammigero in nivibus densis Arctoâ camino
 Hecla & in Ægeis sublatis fluctibus ignes.
 Diviso Imperio Vulcanus Centricus urit
 Cum Phæbo; huic subsunt Vegeta & Viventia, at illi
 Regna fodinarum, lapidosaque viscera Terræ.
 Quæras, unde illis, quæ tot per secula flagrant,
 Escæ voraginibus? primò monstraveris, unde
 Soli ab Principio Rerum noctesque diesque
 Conspicuè ardenti, quem, tot torrentia tela
 Fundentem, vacuâ spectavit nemo Pharetrâ,
 Tollitur in cœlum reparandus fomes amissum?
 Dixerat, interea medius sese abdidit undis
 Titan. nos celeri transgressi limina passu,
 En! nova vicinâ redeunt spectacula nocte,
 Quæ revocare gradus, aciemque intendere cogunt.

Quam

Quam formosarum Volucrum cingente Coronâ
Porticus hæc splendet! postremum forte Valete
Dicituræ hesperiâ aviculæ vigilatis in umbrâ.
Quid petimus! silet omnis Avis, Pecudesque quiescunt;
Et pavida & pugnax dudum fugitiva ferarum
Turba per anfractus latebrosa cubilia querit.
Occidit omne jubar Terrarum in margine Solis.
Ortygia, in nubibus venatu lassâ recumbens,
Pindum Calliopen, me suadet adire Penates.

Amphitheatralis totâ me nocte volucrum
Circulus in somnem somni per gaudia duxit
Auroræ redituræ. eja! properemus, ut udis
Gutturulis hilares primi modulaminis Hymnos,
DIs sacros, nostræ excipiant quoque sanctius aures.

Nulla loquax, patuli largo quanquam oris hiatu!
Omnes vos igitur tacitis venistis Amyclis!
Forma negat. Libycis, geminorum Psittaci ab oris
Indorum grandes & vos Pygmæia proles,
καίτε dulce tuum strictis num faucibus hæsit!
ô Pica, Ganges, seu vos Brasilia misit,
Garrula lingua tacet, quâ quondam vincere cantu,
Ausis magnanimis, Musas potuisse fefellit!
Vos nostras Cerasos populatæ & Pisa, Ribesque,
Solvite tandem aliquid. subito si humana cerebro
Vox molli exciderint, vagitum edocta tenelli
Projecti Alcidis pueri, matrisque ululatum,
Salvatrix amborum; hædis agnisque balatu
Æmula, captivis mox omnis dempta loquela!
Nullane buccineo clangore Argiva salutet!
Forsitan hic glandes desunt, absurdaque pastu,
Diliciæ vobis, atque hinc Malacia resurgit,
Quâ si corripitur prægnans muliercula vestrum
Nomen & omen habet. ô Tu gratissima semper
DIs, hominique Merops, volucris Trinacria seu Cres,
ô Salve in Batavis sanctæ pietatis imago,
Quâ, vixdum pennis ausi se credere ventis,

****

In

*In nidis pullidant pabula læta parenti.
Quid ni Zinzifulas! tuus ut Terrâque Marique
(In Cælo septem maestissima Pleiadas inter
Dum patre extincto Lachrymarum defluis imbre)
Hic amor emineat, qualem Ciconia nunquam
Glottorat annosæ referens solamina matri.
Qui latus huic claudit rostro pedibusque palumbus
Turtur, si gemeret, cineres & pluma referret,
Nunc ut acu pictus. Tædas viduusne secundas
Obtulit? ô nunquam; sed dives America pennis
Cinxit tam variis. Hic castus amore prioris
Luget in æternum. Viridi non fronde quiescit,
Fonte nec è nitido potat, consortis amicæ
Ne faciem vidisse putet. mœrore tacebit.*

*Clamose, ut tacitus non pasci possis, adesto.
Tunc siles nostræ magis omnibus æmule lingue!
Cujus Ave Cæsar victor tot millia nummum
Constitit, an penitus facundia, Corve, faceffit!
Quis victum exhibeat, nisi tu mereare loquendo!
Auguriis hic nullus honos. Nec castra Leones
Tu Batavos inter, velut olim signa sequeris
Ausonidum, comes ipse Aquilis. Relegaberis, unde
Venisti infamis scelerata ad Busta, Crucesque.
Omne nimis vitium. te delatore Coronis
Pregnans transfixa est & tu nigredine pœnas
Proditionis habes. Melius nunc moriger esto.
Fare aliquid saltem. Quare hic crocitare vereris!
Forte & Hyperboreus pennas tibi reddat Apollo
Albas, quum niveos montes Aquilonis oberras.
Qualiter hic Progne, Philomela atque ipsa Coronis,
Et Lepus, & Lupus, Vulpes, Ursusque videntur.
Asteria, an quatiens tibi lingula, Casta Coturnix,
Stringitur! incesti Jovis hic te fulmina terrent!
Hic (si DI's placeat) magnus, divinus adulter
Sat faciles ubicunque videt; potiturque cupitis.
Quid mirum! in terris queis sanguis Regius omni*

*Fœdâ labe caret ; Thalamum violasse jugalem ,
Grande nefas populo , severâ & morte piandum ,
Principibus licitum ; quidni quoque furta Deorum !
Quid , lascive ales , Veneris Passercule plaustro
Auriga , haud pipas ! clamorâ sin tibi forte
Abstulerit vocem nimium repetita libido.*

*Tu quoque suavitonum cantum Philomela relinquis !
Nullus te sequitur Tereus minitante bipenne.
Ithys , Ithys stridens , Upupæ sub tegmine plumæ ,
Daulidis omne nemus , latebras & lustra vagando ,
Pervolat & trepidus propriâ quem dente voravit ,
Quærit Ithyn miserum , inventumque ad Phasidis undas ,
Non novit , nimium pretiosâ veste latentem.
Qualiter imbriferam Saturnia amicit Irin ;
Deciduos oculos Argi texente Minervâ.
Tuque adeo horrendum crudelis mater , Hirundo
Celtica , quis vetuit tristes stridere querelas !
Trux nimis , ô vindex stupri truculenta sororis ,
Progne , Bistonides hæc tectâ subire Tyrannus !
Ille fugax Montes & silvas nocte pererrat ,
Quo sua fata jubent ; nec te cognoverit usquam ,
Pectoris in plumis liceat Laniena parentis
Nota , minutalis pueri de carne cruenti :
Mansit enim Geticis Luctus tua pallula in auris ,
Albente & Strophio Scyticus te vestiit Arctos
Vere novo toties nostrum modulata per hortum
Quin pergâs Ciris ? patris vindicta Haliæti ,
Puniceum quod amor te tollere , Scylla , capillum
Cogerit , hinc longum ; nec & hospita tectâ subibit.
Proh ! quantum obstringunt vepetres nos Daulidis inter
Has Naticidas ! miserandæ sortis Aëdon
Hic Itylum , insano per Te livore peremptum ,
Quæris ? seu dulces escas per acuta & amara
Carduus apponens gemitus in pectore claudit ?
At simul infontes fraternâ in cædè sorores
Zethiadas miror , tanto clamore molestas*

Olim, ut & Samios sua pingua prata, Laresque;
 Linquere compulerint, mutas. sint Jasyges ipsæ,
 Illarum ad Rhombum faciunt quid jurgia Civis!
 Quid bella . . . . tandem Tragici tradenda Theatri
 Scena hæc Melpomeni mæsta. nos fronte serenâ
 Calliope & cantu volucres adeamus & ecce!
 Psittaculus nostras; sed & hic taciturnus ut omnes,
 Seu conjuratus. quid Phœnicure moraris,
 Humanum perdocte melos, cantare Deorum
 Hymnos! Aurati titulum mereare perennem,
 Soli quo nostri te dignavere Penates.
 Quid capite averso stas Phœnicoptere nobis!
 Nemo tibi linguam secturus Apicius hic est.
 Quare humi inventrix Serræ, Tornique, Rotæque?
 Dædaleo livore semel de Palladis arce
 Projectam nos te, Perdrix, non poscimus ultra
 Nec coquus hic Anglus qui te consumere gaudet:
 Spectatum venimus plumis quia pulchrior Indis.

Ast hic Onocratelos, inquit mea Musa, tacendo
 Non nocet. Arcadiæ volucrem quis voce rudentem
 Audiat, huc quamvis Lunari ex Orbe venisset.
 Ille bipes Asinus tamen hic consistere dignus:
 Humanâ ut bipedes porcos sub pelle latentes
 Stringat inexpleti per justa opprobria ventris.

Strenue bellator, Cancris furiosior æstu,
 Certò victor ades, fulget tua crista rubore
 Coccineo & crispæ volitant in pectore juba.
 Arrigitur pennis pictis tua cauda superba:
 Ut Romanus eques, cingens sua tempora lauro,
 Vexilla atque Aquilas in Cælum efferre solebat,
 Inter Iô Pean, Iô Pean vicimus; at te
 Num raucedo vetat latum cantare Triumphum!
 Quorsum ingens strepitus, quo, te vigilante, ferorum
 Gallorum insidiæ Tarpeïâ ab Arce repulsæ,
 Anser! seu nimia farctus pinguedine torpes!
 Publico ut è censu prompsisset pabula Aruspex,

*Aut lacte & mulso nutrisset Cotta gulosus.
 Credimus excubias nullis, quâ gente, Molossis.
 Pervigiles servant Capitolia nostra Leones,
 Et Brenni & Senonum furia, fraudesque hodiernæ
 Destructæ, domitæque jacent virtute Batavâ.
 Auronos, Anser, tibi nulla Idola paramus;
 Annua Romulidum fasta aut Holocausta libantur;
 Lecticâ extensum non defert pompa feretro;
 Nec canis innocuus funestâ ex arbore pendet.
 Hæc nos ridemus puerilia, sacra, profana:
 At te, pro meritis, justo celebramus honore;
 Postquam Pergamei carissima vellera capri
 Et Nili abstulerunt linaria scruta Papyrus;
 Fraxinus & Tilia & Fagus nec Populus alba,
 Cerâ tesseralis oblitis ullius usus;
 Ære, Auro, Argento, nec plumbo lamina servit;
 Pro Graphio & acubus nobis tua penna stiloque;
 Hæc studiis facilis, fulcit tua pluma grabatum
 Mollibus in stratis lassata ut membra quiescant.
 Te veniente die, Te decedente canemus.*

*Indice Pontificis socio simulante galero
 Phæniceo, Coccothraustes, trabeâque superbis!
 Ut modulus Gangis Philomela efferre recuses!
 Quis novus ille hospes tumidus rutilante coronâ,
 Qui caput Augustum medius vix exerit? unde?
 Dic puer. ille refert, volucrum Dominator Olympi
 Australis, rectè: quæcunque potentia Reges
 Extulit indomitos, suppressis legibus, ornant
 Accipitrem; sublime genus; præstantia forma;
 Gloria pugarum; sævi truculentia rostri;
 Alæ terribiles cædendo, unguesque rapaces
 Attamen ut pulcher, quam Majestate decorus!
 Credibile est, inquit mea Musa, hunc juppiter olim
 Talem vidisset, puerum rapturus inermem
 Idalium, miser hic Aquilæ formidine nigræ
 Nunquam plorasset miscendus pocula divi.*

Denique vos omnes longinquis advenæ ab Oris,

Quarum vox Batavas nunquam pervenit ad aures,
Anguicommo Clypeo, diræ aut per pocula Circes,
Omnimodo expansis sed non crepitantibus alis,
Immotæ hic, statis veluti simulachra Theatri!
Ætheris Eoi splendens Rex maxime & omnes
Subditi, ob eximiam formamque decusque colorum,
Quem Paradisiacum Nostri dixere; profanæ
Ternatæ Idolum; Falco qui in culmine pullos
Cinnameo excludis rapidos; tu mitior ales,
Mersa mari Alcione, super ipsum & tendere nidos
Assuetæ & quotquot cristallina claustra recondunt,
Dicite ..... sed jamjam repetit sua lumina visus:
Ut modo velatus per nigra crepuscula noctis
Aurorâ redeunte. idem, qui lubrica edacis
Temporis eripuit, cariei & faucibus, idem
Ruyfchius hic Volucrum demortua corpora sistit
Ut viva; haud aliter quam si Catalepticus actus
Artubus in rigidis dextrè proferre videtur.

At Tu vix æquans digitum, Tu pumula, pulchra
Australis Regina chori volitantis & omni
Lumine versicolor vario, Auro atque Ære corusca,
Antipodum quæ pasta favo post funera vivis,
Forsitan excideres oblita, ingloria nostris
Carminibus! Textor, si quisquam stamine Arachni
Æmulus, hanc pingas & eris mihi Pallade major.
Mæte animo, virtute, novis tua byssina fila
Inficias succis Cocco nec Murice parcas
Sidoneo; Albionum Crocus & sit vilior algâ;
Sit Mubamediacæ Prasimum venerabile stirpi.
Attica Cæruleum mittat pretiosus auro,
Illud & Argentum, radiis Solaribus auctum,
Mulciber extendat; Lachesis subtilia volvat
In fila; hinc panoplos texendo strenuus adsis;
Perfectamque operam, pro gummi, lumine claro
Phosphorus oblineat; tum, te ipso iudice certans,
In cunctis victum pleno testaberis ore;

Et

*Et si aciem sataget dextris armare specillis,
Tela tibi nuper tenuissima, tamque venusta,
Scabritie & stipulis Canabinum dixeris aptè
Peniculum, textum turbatis ordine tricis,
At cave ne fraudes Prygionnm adjunxeris arti;
Ipsam dum Volucrem stamina inter Byssina texunt.
Cedo. fac potius, propriò & jugulaberis ense.
Sic etenim in throno Regina Ouriffia fulgens
Emicat, Arctophylax velut inter Sidera Cæli:
Imo adeo ut rutilans Anthrax, Aurumque politum,
Hanc juxta, ad Solis radiantia lumina, splendens
Hoc jubar in nebula suffusum adspexeris umbrâ.*

*Formosa ô soboles (multò majora canemus)
Immotis membris licet, aeternumque tacendo,
Vos tamen immensæ muto celebrabitis ore
Majestatis Opus, non ullâ imitabile dextrâ;
Nec casu ambiguo, sed certis legibus orta
Divini Artificis jussu primordia Rerum,
Ordine perpetuo & sancti moderamine sceptri
Pergere, & insculptus vestris Adamante Character
Pectoribus clarus, nullo & debilis ævo,
Est Deus in nobis. Graculos Tu Philosophastros,
Cecropii & nostri duros seclis Theodoros
Plus validis vibras, Ouriffia mortua, telis,
Quam quæ magnificâ finxit sub imagine veri
Ingenium fallax hominum vel mille probabunt
Argumenta vagis, dubiisque immersa tenebris;
Quidve Cathedrales præsumunt Gymnosophista,
Per Labyrinthos stolidè comprehendere Gyros,
Quem Terrarum Orbis, Cæli convexa, nec omne
Hærens temporibus spatium, numerisque locisque,
Non capiunt: solus perfectè qui sibi notus.*

*Hæc Divis: Priamo nostro quin demus honores!
Qui tot Myriades animantum & fertilis alvi
Terrarum fructus, congestos undique, in æva
Condiit & nostris oculorum haud deneget omnes*

*Lectis deliciis; sed quis, quis talia fando
Ut vera accipiet! grandævo hæc cuncta ferente.
Nulla illi unquam nil agendo elabitur hora;
Seu Asclepiadis Leges, Artemque periclis,
Vulnera & externos vitiati corporis artus,
Tyrones curare docet cautèque citoque;
Herbarum aut varias formas, viresque resolvit
Ut Macer in Batavis; Lucinæ absente favore
Matri reddit opem, proli lucemque negatam;
Seu perscrutatur non siccâ morte peremptos;
Corporis humani Iudex cui fabrica testâ
Ne infontem damnet, vel solvat crimine cædis
Forte reum; Medici quis sedula munia nescit!
Ipsaque quinetiam quæ supputat Otia, multis
Magne molis opus, cui vix è millibus unus
Sufficit, ut præstet rebus mentemque manusque:
Ergo tot studiis lassum tot adire labores
Unum posse virum peregrinus si neget hospes,
Eja! adsit, visusque fidem, super omne quod aures
Excipiunt, constare dabit. quisnam æstimet equò
(Si rarum carum est) hanc Gazam dixeris, euge!
Tu solvendo impar, propria ut possessio cedat,
Sorte tuâ gaude, quâ perlustrare licebit
Plurimâ, quam septem Veteris Miracula mundi,
Æstu visendi, attonitostraxere per undas,
Montes & silvas & mille pericula vitæ.*

Aan den Wytvermaarden en Geleerden

H E E R E

FREDRIK RUYSCH,

Hoogleeraar der Ontleed en Kruydkunde, &c. &c.

Wanneer zyn Ed: zyn eerste Cabinet der Dieren vol wonderen
der Nature, uit alle gewesten van de Weerelt by een
vergadert, in het licht bragt.

OMNIA PERVADIT,

An d'onvermoeide Geest van *Ruyfch*, in 't ftil befchouwen
Der kleine Weerelt, zig nog niet te vrede houwen?
Kan dan de wakkre ziel des *Mans* zig niet verzaan,
In 't pronkftuk van Gods hant naukeurig agt te ftaan!
Valt haar een Weerelt veel te klein, te naauw van paalen,
Om in haar wonderkring 't weetgierig brein t'onthaalen?
Moet ook het groot gebouw des Weerelts 't voorwerp zyn
Van haare bezigheen? moet zy daar Ambrozyn,
En Nectar fuygen uit de bloemen en gewaffen,
Die 't vrugtbare Aartryk draagt, of Nereus filte paffen?
Wel aan! wy volgen u met ongelyke fchreen,
En ftappen uit den Mensch door lugt en water heen:
Langs Ooft en Wefterkim, door 't Zuiden en het Noorden;
Om al die wonderen die ooit uw oog bekoorden
Niet flegts maar ftukswys, niet ter loops, maar in 't geheel
t'Aanfchouwen met vermaak in konftig Tafereel.
Zo wort die dierb're fchat van *Vorften, Prinzen, Grooten*
Voorheen alleen gefien, nu voor elk een ontflooten.
Ik zet dit *Cabinet* nu op myn Kamer neer:
'k Bezie op myn gemak den eenen fles, nu weer
Den and'ren die om ftryt Gods groote daan vertellen.
Ay zie hoe alles leeft! Natuur en Konft verzellen
Elkander op het fchoonft. 't Zy datmen 't ooge flaat
Op Vog'len in de lugt, of 't geene op Aarde gaat,
Op Kruypende gedierte; of 't geen de Zee haar paden
Doorwandelt; wat een kragt van kleuren, wat fieraaden
Ontdekken zig alom. Het *Bloedeloos Gediert*
Hoe raar gekorven, hoe gchayrt, verguld, gefiert.

*****

Wat

Wat wonderlyk gestel van *Visschen*; welke *Torren*,
 Die met een groot gedruis voor 't oog en d'ooren snorren:
Salmanders, *Slangetjes* en *Spinnen*, *Hagedis*
Kekvorschen raar gestreept, met wat er zeltzaams is
 In 't wyde *Amerika*, of *Afrika* gevonden.
 Al wond'ren van Gods hant, die spraakeloos verkonden
 d'Alwyze Mogentheit en Grootheit van den Heer.
 Of slaan wy ons gezigt op *Kruyden*, *Bloemen* neer,
 Op *Land* en *Zee-gewas*; op *Schelpen* en *Coralen*;
 Op *Rotsjes*, *Horentjes*, en wie kan 't al verhalen?
 Wie slegts vertellen? wie vermelden naar waardy?
 Hier toont zig *Flora* in haar hoogste heerschappy,
 Versiert en opgeschikt met kranffen en Festonnen,
 Boeketjes fris van geur, die 't oog vermaken kunnen,
 En streelen door haar pragt. Let op die *Crocodil*,
 Dat mensch verslindent dier, hy gaapt, als of hy wil
 Dat stukje Lever met een vaart na binnen sleeten,
 En toont ons in het klein zyn Grootvaars aardt en kneepen;
 By dit vernielent beest past ook een doodlyk kruyt;
 't Sieraat van deze Fles vertoont ons de *Cikuyt*,
Datuur, en d'*Aconyt*, die niet onaardig sweemen
 Naar onze *Sellery*, maar 't dierbaar leven nemen
 Van haren Eeter, door haar snoot vergift en kragt.
 Wie staat hier niet verbaast, op al die wond'ren, pragt,
 Sieragie, heerlykheit? wie niet als opgetogen?
 Daar zo Natuur en Konst braveeren voor zyn oogen.
 Kom Godtverzaker! die met zo veel kragt en list
 Het ingeschape ligt verduistert, die betwift
 Het Godlyk aanzyn van een Schepper aller dingen,
 Hoor hier de *Visschen*, hoor de *Vog'len* vrolyk zingen
 d'Alwyze Maakers lof; leer hier uit *Rots* en *Steen*,
 Uit *Wormen*, *Rupsen*, en uit zo veel Wonderheen
 Als 't *Cabinet* van *Russch* bevat, de Godtheit kennen.
 Houw op Verdoolde ziel! houw op in 't spoorloos rennen
 Naar 't endeloos verderf! blyft voor deez' kas wat staan;
 Elk diertje, zelfs hoe klein, wyft u zyn Maaker aan.
 Het leert u opzien naar zyn oorspronk, naar dat Weezen,
 Wiens Grootte Godtheit in zyn maakzel is te leezen.
 En zo deez' held're glans uw duister oog bestraalt,
Russch ziet zyn vlyt en konst van *Vysig* jaar betaalt.

ALGEMEENE SCHATKAMER

VAN DEN HEERE

FREDERIK RUYSCH,

*Professor van de Anatomie , en Kruid-kunde,
als mede Lid van de Keizerlyke Academie
der Natuur ontdekkereu.*

UIT HET LATYN

VAN DEN HEERE

LAMBERTUS BIDLOO.

Colleg. Med. Amst. Inspect. membr.

RUYSCH die wel eer ontsloot het grootte Kabinet
Van 't proefftuk der Natuur, zo konftryk opgezet,
Als nooit Descartes, of Democritus kon toonen,
Sluit nu als Thezaurier een fchat, waar by de Kroonen
Van Croefus, Salomon, en Keizer van Peru
Niet haalen, en de fteen die goud zou maaken u
Moet fchynen te gering; wat tintelend gewemel,
Van wond'ren afgetraaldt, fpeeld hier aan onzen Hemel,
En gronden ongewoon! Apollo ryk van glans,
Al wat gy 't Oofte fchenkt, toondt my de hand des Mans,
Die van alom ontfangt: want 't is ons al ten beften;
't Zy de aarde brand van 't Zuide, of werd bedauwdt van 't Weften;
Of daar men Boreas afgryfch'lyk Buld'ren hoord,
Welke aarde, al fchynt ze onnut, brengdt ons geen offer voort!
Het Tracifche gebergt, de Hemelhooge toppen
Van de Alpes, die met sneeuw het fpoor der zonne ftoppen,

***** 2

De

De brandende Ætna, die met schrikkellyk geluit
Braakt Swavel, gloeiendt puin, en vlam van ond'ren uit,
Behouden echter 't zaad van graanen, kruid, en dieren.

De Pharos kan myn oog geen ruimer teugel vieren,
Schoon die al 't land ziet, dat de Kreeft met prikk'len steekt,
Als hier, daar ik beschouw al wat de Waereld kweekt,
En Berecinthia in haare schoot kan stooven;
'k Zie in dit eng vertrek wat de Oceaen na booven
Uit de afgrond opwerpt, ja, al wat natuur vertoondt;
En hoe hier andermaal een *kleene Waereld* woondt:

Gods wond'ren blinken meest op 't grootste in 't allerkleenste;
De Konst, die 't fynste werkt, straalt uit op 't ongemeenste.
Bewaar den Walvis vry door balzem, maar zie toe!
Want Memphis, en de schors van Nabaioth wierd moê
Van sweeten, en haar vloed van traanen zou verdroogen.
Gy, die der dieren Vorst den Leeuw ziet onder de oogen,
En voor den muyl niet schrikt van Tiger, Wolf, of Beer,
Schoon tam gemaakt door konst en slaagen van hun Heer,
Denk, dat de hongersnood, of prikkel tot bespringen,
Hen in een oogwenk noopt om zich het juk te ontwringen,
Daar hun gevreesde klaauw u 't vleesch van 't lichaam scheurdt,
En gy uw ingebeeld vermaak te laat betreurd.

Kom jongetje hoe teêr, kom zusje zonder schroomen,
Laat oude bestevaâr van vreeze ontlafte vry koomen;
Schoon dat de Dipsas, Pad, en Adder zich vertoondt,
Heer Ruyssch staat vòr u in, dat hier de vreedde woondt,
Daar de Aspis legt geruust naast Coluber te pronken,
Wat spreidt elk hoofd voor hoofd een glans en gloor van vonken!
Waar tusschen 't zilver blinkt met streepen voor ons oog
En verwen schoonder zelf, als Iris regenboog.
Hier weet de Scorpioen van kwetzen noch bederven,
En 't Indiaansch vergif der spinnen doet niet sterven;
Het flym van Hagedis, of Salamander, noch
Het doodelyk fenyn van eenig Draakespogh,
Schoon hy zyn kam opsteekt, en die verspreidt zyn vleug'len,
Brand niet, men weet hier raad hun woede te beteug'len.

Hoe

Hoe blinkt het Marmer van dien Kickvorſch reeds van ver!
 En deze paling , ryk van uit de Zuiderſter
 Beſprengdt met lett'ren , die ik liever heb te noemen
 't Verguldt Arabiſch ſchrift , als Ajax ſchoone bloemen.
 'k Zag wel gevlakte viſch , maar nooit als nu een kat
 Gevleugeldt ! Meneus krooft , werd gy van hem gevat ,
 So fel als ſnel vervolgd , u ſtaat meer ramp te vreezen ,
 Als , eer gy waardt hervormdt , het noodlot u deed leezen.
 Ay zie dat Rotje , reeds gebooren , wederom
 Zyns moeders lyf ingaan en uit , ſtaâg wellekom !
 ô Plinius , die om uw ſlang zo zyt beledigt ,
 Voor ongelooffelyk , hier werdt uw eer verdedigt ,
 Zie daar 't tweehoofdige beeft , by ons door ongenâ
 Van weêr en wind gebragt uit 't vet Calabria.

Wie trekt my daar ! hoe nu ! zyn Nereus ruime plaffen
 My boven 't hoofd , ik zie een ſchat van Zee-gewaffen ,
 Als op zyn diepen grond droog ſtaande , vreemd geval !
 Uit beide de Indiën kinkhoornen zonder tal ,
 En Schulpen , en Koraal elk in hun ord're pronken ,
 Sieraad , 't welk meer dan goud den Moorman kan ontfonken ;
 Met yver uitgezocht aan 't Erytreſche ſtrand ,
 De Americaanſche kuſt , in het Chineeſche zand ,
 Of aan een Britſche klip door Æolus verbolgen
 Gefineeten , en al wat de Trinacreeſche golven
 Verwoed uitbraaken ; gy zyt ook hier , ô Juweel !
 ô Paerel ryk van glans , maar noch in 't diepſte deel
 Van uwe moeder , die u draagdt , zo vaſt geklonken ;
 Hoe wil een ſchoone maagd met uwe wasdom pronken !
 Niet vreemd , dat Venus keurde een ſchulp van paerlemoer ,
 Waar op zy over zee na 't hof van Paphos voer.

Al lang genoeg beſchouwdt vrouw Thetis huis-ſieraaden ;
 Nu 'k vinde een liever grond in tuinen met hun paden ,
 Zo ſchoon , als nimmer bragt Semiramis in 't licht ,
 Door onzen Dædalus zo keurelyk geſicht
 Op kleene Bergjens , daar de tultjens , en de kransjens ,
 In ord're geſchakeert verſpreijen ſachte glansjens ,

Zo pronkte Adonis in den arm zyns Minnares
 Op 't groen verfierdt door konst der Hamadryades:
 Maar Nimphen wiit gy wel dat hulzel te bewaaren
 Onsterffelyk, ó neen! dit weet men door gevaaren
 't Zy van de Ganges, Nyl, Hydaspes, Araris
 Gezonden, eeuwen lang te houden even fris.
 Elk Waerelds deel vereerd den Batavier zyn wonder!
 't Gedierte, dat hier kruipt dan boven, dan weer onder
 Op Klipjens, of dat in Valleijen, of Moeras
 Beschaduwdt werd, ziet zyn hervorming; want noch pas
 Den grond bekruipende, en uit wormpjens voortgekoomen,
 Kan de geswindheidt hem van niemand zyn benoomen;
 Dit onderdrukte dier, zyn kerker nu ontvlucht
 Van vliezen, waar in het zo angstig heeft gezocht,
 Vliegdt op zo vol van glans, zo heerlyk, als nooit Koning
 Van Babilonie bekleedt wierd op zyn krooning.
 ô Ondoorgrond'lyk werk! ô onnavolgb're macht!
 Waar is een wedergâ, naaft Hem, zo hoog geacht,
 Wiens vinger op een wenk van Goddelyk vermoogen,
 Dit zo veracht'lyk dier gevormdt, en opgetoogen
 Veel schoonder als al 't vee, dat op de waereld leeft,
 Met duifend verwen vol van licht beschilderdt heeft.
 Waar is 'er Glory in gesteeentens, of metaalen?
 Daar niet de Spaansche vlieg, en Torren mede pralen!
 De Torren, tyd verdryf voor kind'ren; zie daar by
 Den Kreekel, die zich voed met dauw, zyn lekkerny;
 Den raffchen Springhaan, en den Bruchus in het Kooren;
 Brengt wel de Anchites, of Smaragdus ons te vooren,
 Dat heerlyk blinkend groen! zie and'ren weer met gloed,
 En vlammen van Robyn, of met zacht-bloozend bloed
 Eens Hyacints besprengdt; hoe swieren dien zyn oogen,
 Als stond een Onix steen te flonk'ren in die boogen!
 Een Kop're helm dekt u den kop, Rhinocerus,
 't Goud-schobbig harnas past u, ó Buceratus
 Zo swart gelyk de nacht. al had ik duizend tongen,
 Dit groot geslacht wierd na den eifch niet opgezongen,

Noch

Noch ooit van my genoemd. Apelles, zou uw hand,
Al had gy Nestors tyd tweemaal tot onderftand,
Dit talleloofte heir der Torren kunnen tek'nen!
Zou uw natuurkunde ook , ô Wysgeer , wel berek'nen,
Hoe dat by nacht op zee, gelyk een Ster, het licht
In het lantaarne-hoofd eens Springhaans in 't gezicht
Der Stuurhui blinkt? en hoe de Lampyris in 't donker
Een kaars verftrekken kan door 't fweevende geflonker?
't Schyndt ongelooff'lyk, dat een hongerige Jood
Springhaanen heeft gekookt, en smulde als Feeftgenood;
En de oude waarheid kan ons in geen twyff'ling leiden
Hoe door hen Legerswyz', Bogaarden, Akkers, weiden,
Als door een Python, zyn van vrucht en ooft ontbloedt;
Zie nu een vyand uit dat heir gedoemdt ter doot:
Mag Neêrland vry zyn van die fchrikkelyke peften,
Het laat u al uw Goud en Steenen, Ooft, en Weften.

Zie hoe veel duizenden Kapellen elk zyn ftam
Oprecht bewaaren, daar zyn oorspronk eerst uit kwam!
Hoe zeer verfcillende in geflachten, vorm, en wezen;
In 't mensch'lyk aangezicht zeer zelden dus te leezen.
Zy zyn gelyk van verw, ftart, vleugelen en fnuit,
En knypers, hoornen: hy, die fchittert, dooft niet uit
't Zacht purperfcynend bloed van Venus waardfte Minnaar,
Noch ftervende Narciff', en roemdt zig nooit verwinnaar
Op kleuren, die de wond van Pluto heeft geficht:
De brallende Amaranth ftaat geen Viool in 't licht:
Vrees niet gy Leliën, en Maagdelyke Roozen,
Dat de Vaccinia, hoe fwart, uw wit en bloezen
Verdooven zal; vrees niet gy blaauwe Kooren bloem,
Saffraan, Chryfanthemis, of Iris voor uw roem.

Maar hoe! zie ik een fchat van beesjens, of van kleëren!
Ruim waardig om een Prins of Koning te vereeren;
Ja, zo zyn rok hem ftrekt 't voorwerp van hovaardy,
Hy denke, dat zyn geld flechts in een kraamery
Van vodden is befteedt, niet waardig te gelyken
By 't huikje daar die vlieg als bruid in zit te pryken,

Met

Met kanten als van Goud , en kleuren onder een
Gelyk de Madelief gemengdt; hoe ongemeen
Staat hem die rok , waar aan de zilv're franjens hangen!
Zo 't my geoorlooft was de paerelen te ontfangen
Van die Phalena, 'k nam..... maar hoe! 't is zilvernat
By dropp'len neêrgeftort, dat haar gefalte omvat.
Hoe veelerlei gewaad! Rouwmantels , Roquelooren,
Ryspeijen, Tabbaarden, die 't Schouwburg brengt te vooren,
Een Krygsmans pak, hier is van alles; ja gewis
Heeft Vrankryk, die , zo 't fchyndt, de wet gegeven is,
Om als een Proteus door verfierde wizelvormen
Van nieuwe modens 't lyf te prangen, te bestormen,
En ons doet fchynen een Chamelæons geflacht,
Haar fnyers-konft uit deeze winkel voortgebracht.

Door dezê tovergrins grimast geheel Europe
Als een Aapin. Dit zy 't verlangen, en de hoope
Der kinderen. laat vry een dertel meisje gaan
In vogels vederen; zie een lakei ook aan
Voor eenen bonten Rups met zyn livrei te draagen,
En lach 'er om , hoe een Sybille kan behaagen,
Of Clitia zo grof berimpeldt een boeket
Van bloemtjens, datze aan haar veroude boezem zet,
Om als een Thais, toenze een besje was , te pronken
In Vryers oogen met haar krachtelooze lonken.
Die zotte keurigheit voegd aan geen Man, ô neen!
Maar zie dien Chremes, Chremeszonder tanden treên
Op 't fpoor der Harlekins met zyn mooi aaperokje!
En Menedemus als een zoontje met zyn ftokje,
En degentje op zyn zy eens pronken! wel! hoe fchoon
Staat hy bewolbaaldt van een blonde pruik ten toon,
Daar 't gryze hoofd in fchuldt; hoe luchtig zietmen fling'ren
't Dans-kleedje om 't ftrammelyf, hoe knipt hy op zyn ving'ren,
Hoe hippeldt hy langs ftraat! meendt gy ftokoude, dat
Uw vuur op 't yskrifal van jonge juff'ren vat?
ô Neen , gewis haar sneeuw zou t'eenemaal uitdooven
Dat kleene kooltje, daar uw waan uit komt te booven.

Dit

Dit kleet, de nieuwste snof gesprooten uit een droom
Van Vrankryks snyer, is aan hem zo wellekoom
Dat hy den brenger, die 't niet langs de weg liet kyken
Beloofde, als Don Quichot aan Sanche, Koninkryken.
Ai zie me met zyn pluim den Hopman Roemer aan
Meer ruchtbaar door gefwets, als dappere Oorlogsdaan.
Maar waar toe dit verhaal, wy zeggen 't licht den dooven;
't Zyzo, wel aan, dat die Melaatsheid van het Hooven,
Die ongeneeslyk is haar blyv', 't mag wel zyn,
Als ons maar niet befmet die ruidigheid en pyn,
Een ziekte, die door één, noch tien, noch duizend ponden
Van Kwik, zich ooit zal zien gezuiverdt van haar wonden.

Onnoz'le Vlindertjens, zyt gy hier de oorzaak van!
Is uwe roem zo groot, die dus behaagen kan!
Wat mogen wy gantsch arm, als naakt gebooren, pronken!
Daar de Almacht u een Lot zo heerlyk heeft geschonken,
Dat zelf uw popje, pas in zyne wieg gelegd,
Geen goude luijer tot een dekkleet is ontzegt,
Als was het de eerst'ling, waardt om 's Vaders staf te draagen.
Hou op verwond'ring, hoe! niet hooger dus te klaagen!
Noch met verydele gedachten 't wys beleidt
Te kwetzen in de wil der hoogste Majesteit;
Die eeuwige Monarch schonk u veel grooter voordeel,
Een sterveloze ziel, en geest, verstand, en oordeel;
Op dat gy zoud gebiën al 't ondermaansch, en 't licht
Uws levens uitgedoofd, genieten het gesicht
Eens Waerelds, in cement van eeuwigheid geklonken;
Erken dit, en misgun die diertjens niet te pronken
Voor weinig tyds, met een vergank'lyk schoon geacht
Als 't merk, en zegelen van de allerhoogste Macht.

Vaar wel dan Beesjens, die zo sierlyk u vertoonen
Op ons verzoek, ga weer in uwe huisjens wonen,
Vertrek ook wreede Hond-en Koe-vlieg, 'k ben 't gesnor
Al moê van Hommelen, en Wespe, of Hoorne-Tor:
Myn Sangster, schemer blind door 't flikkren van uw lampen,
Staat, of haar Bacchus had benevelt met zyn dampen.

*****

Apollo

Apollo duikt in 't West, waar ben ik! 'k voel het zap,
 Dat flus myn herzenen bedwelmdt had, met een stap
 Verdweenen teffens met de nevels door een wazem
 Van frische kruiden, die ik inhaal met myn azem.
 Wel aan myn Zangnymph tree vry in, 't is met verlof
 Des Tuinheers; dat wy ons in zyn Hesperisch hof,
 Of in't Idalisch bosch van Myrrha's zoon vermaaken;
 Neen zegt zy, wacht u wel 't gevaarlyk nieuws te smaaken,
 Dat zich op dezen grond vertoont, 't is tovery,
 Ver, ver van hier is vry het veiligste, gaan wy;
 Hoe vriend'lyk loof te zien, gebloemte, en groene kruiden,
 Hier door geen dauw benat, noch door een windje uit zuiden
 Verkwikt, en nooit gegroet door Phoebus van om hoog,
 Noch die Diana's nagts met haar bekreteene oog,
 Als 't die minzieke mist Endimion te spreken,
 Bevochtigt, wien geen ster afzend een heim'lyk teken
 En invloed van haar liefde en gunst, noch door de vloed
 Van de opgefvolle Nyl met vette klai gevoedt.
 Hoe! nieuwe Schepz'len hier te zien! door welke vonden
 Zyn ze uit den Hemel, of uit Colchis toe gezonden?
 Gewis door toverzangen van Medea! (wat vermag
 De kracht van zangen niet!) neen Nymphje draag ontzag
 Dien Man toe, wiens vernuft dit bosch wift op te richten;
 Maar voor een beuzel houd verzierde toverdichten;
 En voor dulheid acht te denken, dat de maan
 Door kunsten van een kol kan op of nedergaan,
 En bloem, en vrucht daar door verliezen 't verder groeijen:
 Maar kom Medea, kom Meestrefze in 't toverloeijen,
 Die de vergiftigste der kruiden hebt gestookt,
 Toen op uw Minnaars beê gryze Ezon wierd gekookt,
 Kon u Tessaliën, of Pontus, of de velden
 Van Phasis dat fenyn wel leveren, of melden
 Die kruiden, waar door gy waard machtig, neem ook vry
 Al uw bezweeringen, waar voor ik gruw, daar by,
 Dien Ezon voor 't bederf der jaaren te verschoonen,
 En den nakomeling in laater Eeuw vertoonen?

Dit doet de Eerwaarde Ruysch, zyn hand neemt hier eenkind,
 En leid het, daar 't het lyk zyns overgrootvaërs vind,
 Door Jode-lym niet styf, noch hard besmeerd, gevonden,
 Als na een grafnaald wierd 't Egiptisch lyk gezonden;
 Maar zo beweegelyk van spieren, en van Leën
 Als zacht van ingewand, ja merg in 't harde been,
 Dat gy, onkundig dat de warmte was geweeken,
 Zoud zeggen, deze slaapt, maar zal haast weder spreken;
 Vergeeffch tracht ook de tyd uw schoone Roozemond
 Te schenden, jeugdig Lyk, daar u de balzem-vond
 Van Ruysch weet voor zyn klaauw, die 't al verslind, te spaaren,
 En nevens u 't gebloemte, en slibb'rig vee bewaaren
 En kruiden zo, dat elk zyn frisheidt nooit verloor.

Tree in dan Zangeres daar opent hy 't Tresoor
 Van nieuw gebloemte, en groen zo lieff'lyk opgereezen;
 'k Zie aan een held're straal, die wegdryft van uw wezen
 De donk're kommerbui, dat u de vrees begeeft.
 Hier blaft geen Cerberus; wat is de Heer beleeft.
 Die weg leid na den Tuin, en die na de Akkers, Weijen,
 Daar vind gy 't Kreupelbosch, en woud, gints Gallereijen;
 Wat zien we al inlandsch kruid! gewis zou Zalomon,
 Daar vroeger eeuw zich in bespiegelde als een Zon
 Van Wysheidt, wiens verstand in kruiden vanden Ceder
 Des Libanons uitblonk tot aan den Hysop neder,
 Noch duizend zien, die hy aan 't snoer zyns weetlust bond,
 Gegroeidt in 't noorderdeel der aarde, en onzen grond.
 Ook had die schrand're Vorst geen kennis van de Kruiden,
 Die door Vesputius getekendt zyn in 't zuiden;
 Hoe groot getal van groen verthoont zich, in geslacht
 Verscheiden, herwaarts aan door Zee, en Land gebragt,
 Met lysgevaar gezocht door beide 's Waerelds affen.
 Zie hier 't Æmonisch woud, en daar de Tym gewassen
 Op den Hymettus, zie 't Theumessich Tempe roemt
 Zo veel op haar geboomte, als Hybla op 't gebloemt':
 Hier bloeit de Lente steeds, zit neder in de Lommer,
 Daar nooit de Zon u steekt, de bloem staat zonder kommer

Op 'haare steel, niet eens voor Winterweêr beducht,
Geen Hagel, Ys, nog Sneeuw kan schaaden ooft of vrucht,
De felle Boreas gedreeven langs de stroomen
Schend nimmer Graan of Gras, of Bloeizel van de Boomen.
'k Trek niet met Lyfsgevaar na 't Indiaansche strand,
Nu hier de hoven zyn des Malabaars bepland
Met vruchten, Kruid, en Bloem, zo kenn'lyk aan elks weezen
Dat zelf..... maar 't is genoeg, 't herdenken doet my vreezen
Voor een bedwelmtte, die 'k flus by de Vlinders had.
Vaar wel dan Bogaarden, en Kruid, en Bloem, en Blad;
'k Bleef als Silenus, voor de nacht met wyn beschonken,
En 's morgens weer hervat, ook wel geduurig dronken.

Calliope, dat ons die Platenus verstrekk'
Door zyne dichte schaauw, een luchtig rust vertrek,
Waar op de nachtuil nooit verheft zyn lykgezangen;
Maar lust het u dien schulp, zo zeer verwormdt, te ontfangen?
Foei dat uw hand..... wel hoe ! is 't onbekendt voortaan,
Zegt ze, onbemindt voor u! zie dezen ouder aan
Als Japhet, of het is de Chaos, merk een klaarheid
Uit 't duister, of vlucht gy voor 't oog der oude waarheid?
Medusa's kronkelpruik, Perseus gevleugeldt Paardt,
En Atlas in een berg hervormdt, of Steengevaart
Zyn zoete sprookjens voor de kind'ren in de hoeken
Der warme winterhaard doorziende Naso's boeken;
Maar wildge een voetstap zien van vormverwifzeling,
Die steenschulp toont het u, die 't eerst zyn groei ontfing
In 't herte van de Zee, en daar in opgetoogen;
Gelyk die Oester, Kreeft, en Krabben voor uw oogen
By meenichte gelegd, daar elk zyn eigen standt
Behoud; zie Visschen met hun Schobbe, en ingewand
En stonken van een boom daar by, 'k kan u ook noemen
Die Heesters, kennelyk aan hunne blaân, en bloemen.
Gy vraagdt misschien van waar komt die verandering?
Is 't steen, die hen als in den moedergrond ontfing?
Of zyn ze 'er ingestort, en met de steenen, even
Als planten uit haar zaad gebragt tot grooter leeven?

Of

Of zyn ze in de eerste groei uit zee op 't land gefmakt,
 En daar in slibberklai omvat en neêrgezakt,
 Toen 't strenge vonnis van het heilig Alvermogen,
 Ontflood de grendelen van 's Hemels waaterboogen
 Met Wolken-breuk op breuk al tevens, en alom
 Stort-Regens gulpende op de onmeetelyke kom
 Van de algemeene Zee, die booven peil, en kruinen
 Der Klippen, Rotzen, en de torenshooge duinen
 Gefwollen, en met slag op slag door een Orkaan,
 Die haare gronden voert van ond'ren opwaardts aan
 Gesweept, en voortgejaagt, met losgeborste stroomen
 Rammeit de Bergen, en de Hemelhoogeboomen,
 Die in dat schrikkelyk geloei van storm op storm
 Geknakt neêrstorten op dien vreemden zeegronds vorm,
 Die, van zyn vocht gedroogdt door damp, en rook van Swavel,
 En van zalpeter opgevloogen uit den navel
 En 't middelpunt der Aarde, is dus hervormdt in steen;
 Zie die herfcheppingen door beide Poolen heen,
 En Hemelkringen, en Klimaatën omgewonden
 Van 's Hemels sterrenriem in 't binnenste gevonden
 Van Rotzen, zie met een die Schulpen op het land,
 Of in een bosch, of een Spelonk gezocht van 't strand
 Veel duizend stadiën. wie kan meer als berek'nen,
 Dat die gevondenen, zo kennelyk, zyn tek'nen
 En overblyfzels van de Zondvloed, die 't heel al
 Eens overstroomde met dien svaaren waterval.
 Moet dan de onleschb're luft tot schatten noch al slaaven!
 De groote moeder in haar ingewanden graaven,
 En rukken aderen, en hert gelyk om ver
 Zo lang, tot eind'lyk hun aanbiddelyke ster
 Van flonk'rend Goud, Gesteente, en Zilver, en Metalen
 Verschynt, en al watis gezonken, of gevallen
 In 't middelstookhuis, en in deez' smiff' gekookt,
 Opwazemendet'zaam, en als tot roet gerookt
 Die stof, by 't styl gestraal der zonnebrandt gevonden,
 Niet eenelyk, maar die uit alle Waerelds gronden.

Men lache om Mulcibers fornuis in Lemnos, of
Den Phlegethon, en den Avernus elk zo grof
Opwerpende rook, en vuur, en vlam na boven;
Ik stel den gloeijenften oorspronkelyken oven,
Die aan 't beweegen door ontroerde driften smelt
Keifteenen, en Metal vloeibaar door een geweldt
Zo fcherp, en finel gelyk de Blixem, daar te branden,
Daar de gesternde riem omgord des Aardkloots randen,
Haar snyd in twe, en dus het middelpunt bekend,
Van beide de Affen, waar na toe de Zon afzendt
Gelyke ftraalen uit des Aardryks ommekringen,
En van der Hemelen gespannene ordeningen.

Dit onderaardsche vuur zo hevig in zyn gloedt
Schiët, als de Zon, alom zyn ftraalen uit, en doet
De klompen, nooit van lucht omscheenen, haaren azem
Ontfluiten in een drang, en vlucht van heete wazem,
Die ftrydende met rook van Zulpher, en in brandt
Geraakt tot in hun diepste, en binnenste ingewand
Begeeren ruime plaats: daar kraaken de spelonken,
En steile rotfen met een donderkloot geklonken,
Die uit den Zeegrond door een sterke waterval
Een berg al tuimelende af went'len in een dal,
Tot datze in 't einde, al die gevaartens doorgekroopen
Zo swoegend', zien gebaandt een weg in 't luchtig open.

Denk niet dat ooit de Zon daar hitte gaf of nam,
De Arktoifche Hekla toont, hoe dat zy vuur en vlam
Dwars door een berg van sneeuw tenfchoorsteen uit moet braaken,
Gelyk de Ægeefche Zee dus stormt met blinde kaaken;
Die onderaardsche fmit, en Phœbus deelen 't ryk,
Elkaâr in oppermacht, en heerschappy gelyk,
Deeze over al wat groeit, en 't leeven ooit bewaarde,
Hy over al 't Metal, en 't steengewas der aarde.

Vraag niet van waar die stof, gebrandt eeuw in eeuw uit
Met onophoub're gloed, in deze kolken fpruit,
Of toon my eerst van waar de Zon, zints de eerste ftraalen,
Zo zichtbaar voor elks oog neêrfchiëtend', kan herhaalen

Die groote schâ van vuur, en pylen zo vol gloedt
Die zyne koker dag op dagen miszen moet,
En nimmer ledig is, van waar hy kan bekoomen
Zeg ik, 't geen van 't begin tot nu hem is ontnoomen.

Zo sprak Calliope. maar Titan is in Zee,
Al 't Pluimgedierte swygt, en 't stoute, en schichtig vee
Zoekt hunne stal; de Zon lang van de kim geweeken
Raad ons tot rust; de Maan heeft mede zich versteeken
In donk're wolken, ga Calliope, 't werd nacht,
Daar Pindus u, en my myn huisgezin verwacht:
'k Meen morgen, eer 't gespan van Phoebus ons kan branden,
My te verlustigen in deezen Dier-waranden.

ô Droom van Schouwtoneel, en Kring van Pluimgediert'
Gy hebt al lang genoeg door mynen slaap gefwierdt,
En zachte rust gestoordt, u groet ik met verlangen
ô Blyde morgenstond, wel aan, laat ons ontfangen
Een vrolyk uchtend-lied der vogelen; den prys
Der Goden toegewyd op eene Bruiloftswyz';
'k Verbeel my, hoe zy hert, en ooren zullen streelen
Door een vermengdt Muzyk van duizend orgelkeelen.
Maar hoe! 'k hoor geen geluidt; gy, die my hier ontmoet
Zo schoongeverderdt Choor, gaapt gy, en smoort ge uw groet?
Zyt ge uit Amiklen, dat stilswygendt land gekoomen?
Neen, uw gedaante heeft dien aart niet aangenoomen;
Gy groote Papegai, of dwergjens uit 't gebiedt
Van Africa, waarom zegt ge uw zoet welkom niet?
Gy Exter uit Braziel, of Ganges, die vermetel
Bestond de Aonides te dryven uit haar zetel,
Waar is die trotze Zang, die om den eerkrans dong?
En Kwakkel, waar vertoeft uw kwaterende tong?
Vreest kuische Aferia den Blixem weër te tergen
Des geilen Jupiters, neen, hy zal u niet vergen,
Die eenen reeks gebruikt van Nimphen, (zo 't behaagdt
Den Goôn) in overspel, daar elk haar roem op draagdt:
Waarom? wel 's Konings bloedt kan nooit op aarde smetten;
Te schenden 't huuwlyksbed werd hem niet door die wetten,

Die

Die 't flechte Volk ter doot verdoemen, juist verboôn;
Zo 't dan een Prins geoorloft zy, veel meer den Goôn.
Swygt gy ook geile Mosch Diones wagentrekker?
Wel dapp're knecht van Mars, gy vroege morgen-wekker,
Dien 't Kreeftvuur zo verhit, dat gy na 't Kamp-perk dorst,
Uw purperroode kam, 't gevederte op uw borst
Vertoont u moediger, als een Romyn van 't stryden
Om 't hoofd gelauwerdt, en bejuicht aan alle zyden,
Zyn overwinnende standaarden in 't geluit
Van IO Pæan heft om hoog met de Oorlogsbuit;
Waarom roept ge ook niet uit uw strydb're zegekanssen?
En gy, die door uw stem den aanslag van de Franschen,
Om te overromp'len 't slot van Rome hebt ontdekt
Wy vord'ren niet dat ons een Gans alarm verwekt;
't Bataaffche Capitoel zoekt u, noch ook Moloffen
Tot wachters op haar burg, men slaapt, schoon de Oorlogstroffen
Volleert in gruw'len door den Brennus van onze eeuw
Alnaderen, geruft op 't waaken van den Leeuw;
Geef slechts geluidt, maar neen, de Roomsche wichelaaren
Bezorgden u te vet met smeer van hunne Altaaren,
Of heeft u Kotta, die fyn-spyziger gemeest
Met Schaape melk, en mee? uw beeltenis, gevest
In Goud, blinkt niet by ons, wy draagen alle jaaren
In statie u niet om met hulde of kerkgebaaren,
Daar een onnoz'le hond om hangt aan eenen boom;
ô Neen, men lach vry om dien kinderlyken droom,
By ons Godslasterlyk, en vuile Heilig schennis;
Men eert u evenwel, zints onzer oud'ren kennis
In 't oude Linne blonk veel schoonder als 't papier
Des Nyls, of Pergament, en 't wit der populier
Benevens Linden, en de Boekeboom verlooren
Door dezen vond hun glans, nu brengt gy ons te vooren
Uw waarde pennen, die een wysheids leereling
Gebruikt voor griften ten gemak der oeffening,
Neêrleggende op uw dons zyn herten, en leeden
Te ruste, door veel moeite en arbeid afgetreden;

Dus

Dus gaan we u 's morgens vroeg , en 's avondts bly te moet.
 Gy Raven, nu zo swart, wiens *Cæsar zyt gegroet*
In uwe Zegepraal een schat heeft moogen gelden,
 Kan die welsprekenheid op ons verzoek niet melden
 Hoe gy die taal verloor, gy hield u nimmer stil
 In 't eeten van uw spys, meent gy dat imant wil
 U voetzel geeven, als gy 't niet verdient met spreken,
 Of steunt ge op vogelkreet, der Wichelaaren teken,
 Of meent ge als metgezel den Nederlandschen Leeuw,
 Als ooit den Adelaar van Rome met geschreeuw
 Te volgen? neen, hier zyn noch wich'laary, noch droomen
 Iets waardt, men ban u liefst van waar gy zyt gekoomen
 Na 't aaklig Veld, daar gy, van hongersnood benaauwdt,
 Op galg, en rad ontbloedt van dieven-aazen, graauwt.
 Te veel is kwaadt, dit blykt aan uw pikswarte verwen,
 Toen gy verklikker deed de Nymph Coronis sterven;
 Praat nu wat beeter, en wat minder, op dat gy
 Van Phœbus in het Noörd vergiff'nis kryge, en hy
 Weervindende u in 't sneeuw ook witte pluimen deele,
 Als hy Coronis gaf, en Progne, en Philomele.
 Gy Spreeuw, ô schelm alleen waard de allerhoogste galg,
 Die met ons Kers-en Peul-gewas vulde uwen balg,
 Nu, laat uw stem voor 't minst 't diefachtige gestoolen
 Vergoeden, of gaan thans uw herz'nen spoorloos doolen,
 Dat gy 't nabootzen van het weggeworpe kind
 Van Hercules, noch ook zyns Moeders kermen vind,
 Waar door zy beide zyn behouden in het leeven;
 Is 't nagebootst geblaat van Lam, en Geit verdreeven
 Uit uw geheugenis, waar 's uw bazuiners-kunst
 Van Grieke met veel smaak geleert, is nu die gunst
 Voor ons, nu gy geen Wei, of Akker vind, verdweenen?
 Of is 't de Kerker, die uw tong ook sluit met eenen.
 Maar gy rechtwaardig by den Mensch en 't Godendom,
 Die van myn vaderland begroet werd wellekom,
 't Zy gy gezonden zyt van Coös, of van Creten,
 ô Zuiver voorbeeld van een heilig plicht geweeten,

*****

Kom

Kom braave Merops , roep vry uit zo sterk althans ,
 Als gy plasregen van 's Hemels sterrentrans
 Voorfpeeld in 't zevental der Pleiades , wier klachten
 By vlaagen neêrgeftort uw vaders afch verzachten ,
 Ik ftreeve in Liefde-plicht den ojevaar voorby ,
 Die voed zyn Oud'ren slechts op 't levens ebgety ,
 Maar myne jong'ren doen ons moeite en arbeit fpaaren ,
 Zo dra de wiek maar kracht ontfangt van de eerfte Jaaren ,
 Hun ted're zorg , die nooit gedoogdt dat wy ons neft
 Verlaaten , zoekt , en brengt ons fpys van Oofte , en West.
 Patrys , wiens fcherp vernuft den draibank heeft gevonden
 Den zaag , en 't rad , waar op de Tichelaaren ronden
 Hun klai tot potten , of de bitt're wrok en nyt
 Van Dædalus u wierp uit 't flot van Pallas , wyt
 Dat ongeluk ons niet , ook koomen we u niet kooken
 Als britfche Kokken , die tot Confumé u ftooken ,
 Maar zien uw fchoone pluim , in 't Oofte u toegesteldt ,
 Wel , nu gy zyt geruft , laat hooren , wat ge ons meldt .
 En gy , die hier zo trots komt met uw tabbaard praalen ,
 En roode muts gelyk de Roomsche Cardinaalen ,
 Verwaardigt ons voor 't minft te zingen , hoe ge uw taal
 In 't Oofte hebt geleert van eenen Nachtegaal .
 Deeze is een Tortelduif , na 'k merk aan bek , en pooten ,
 Dan zonder korren , noch haar kleed is overgooten
 Met afch-koleur , maar op het heerlykft geborduurt ;
 Zou andermaal wel een van verre , of uit de buurt
 Haar Bruigom zyn ? ô nooit , nooit zal die droeve huuwen ,
 Maar eenzaam treuren op een dorren boom , en fchuuwen
 Zints de eerfte Liefde een beek zo zuiver als kristal ,
 Daar zy eens dorftig in dien klaaren waterval
 Haar ega dacht te zien , dien zy nochtans moest myden ;
 Nu heeft America gevoelig in haar lyden
 Dus ryk'lyk haar gefiert . wel Nachtegaal fwygt gy
 Benevens and'ren ftil ? geen Tereus volgt u , hy
 Met hopenpluim bekleedt heeft werks genoeg te zoeken
 Zyn Itis , Itis dien hy roept door al de hoeken

In 't Bosch van Dauliën, en eind'lyk noch aan 't strand
Van Phafis vind, maar hem, dien hy met eigen tand
Had afgeknaagd, niet kendt, te schoon gedoft in ved'ren,
Niet anders, als of hy van Iris was met kled'ren
Voorzien, van Pallas zelf geweeven, daar 't gezicht
Van Argus in verspreit een gloed van heerlyk licht.
Gy wreede Moeder, o gy fwaluw uit het o often
Nu wit, al droegdt ge ook rouw, waar meê zou ik u troosten,
Die zusters wraak ten zoen zo gruwzaam als ontzindt
Voor wildtbraad uw gemaal opschafte uw eigen kindt,
Nu Progne klaag vry uit, hoe zou u Tereus merken,
Na dat de Noorderbeer al 't fwart van uwe vlerken
Met zyn besneeuwde tong heeft zuiver afgelikt.
Is deeze Lewerik door wroeging zo verftikt,
Dat zy van haar verraadt geen naberouw kan geeven,
Ontaarde Schilla, die uw Vaders Kroon, en leeven,
Door spoorelooze min verhit, aan Minos schonk.
Hoe raak ik eenmaal uit dees naare bosch-fpelonk
Van Daulis! daar om beurt die kinder-moordsters speelen
Haar bloedtrol toegepast aan wreede treurtoneelen.
Maar deeze Aëdon zy van ons te recht beklagdt,
Zoekt ge uwen Itylus dien gy zelf hebt belaagd
En omgebragt vervoerd door wreede Jalouzye,
Vindge in den distel scherp van punt uw Artzenye
Door bitt're kruiden heen terwyl ge uw zuchten smoordt.
Gy krooft van Zethus zo ontschuldig in de moordt
Uws Broeders, waar 's uw schril geluidt, zo sterk in 't zingen
Dat ge al de inwoonderen van Samos wist te dwingen
Hun Vad'ren Huis-goôn, erf en vette wei vaar wel
Te zeggen, wat gaat u het Ongersch oorlog-fpel
(Zyt vry Ongaaren) aan, wat gaan u staatskrakeelen
Van.... maar 't werd tyd dat treur-en woedende oorlogs-deelen
Vol droevige uitkomst zy voor u Melpomene
En bly gevogelte ons 't vermaak Calliope.
Gy, die op eed'ler toon verhefte hooge galmen
En zong den Schepper prys in Godgewyde Psalmen

Waar is nu; Vink, 't Muzyk; dat eer zo lieff'lyk klonk
Dat Holland by uw naam een Goude titel schonk.
Gy Rootbol draait ge dus uw hoofd van ons ter zyden?
Apicius komt niet om 't spraak-lid uit te snyden.
Maar 't scheelt my niet of hy, die gints staat met die kop
Zo dik, en zyn gemeste, en spyfvergaarde krop
Geluidt geeft of wel niet, want wien toch zou het lusten
Met vogels bulken, als der eez'len zich te ontruffen?
My niet, al was hy ook gedaaldt zelf uit de Maan.
Maar zeg eens Jonge, waar voor zie 'k dien nieuw'ling aan
Met zynen veder kroon, en die geen meer vertooning
Geeft als zyn hoofd, wie is 't? het is een Vorst, een Koning,
En Heerscher van al't wild, dat onder 't Zuiden sweeft
Zegt hy, ja wel te recht! want deze Havik heeft
Al wat een Vorst bezit, die wetten kend noch reeden;
Sieraad van hoog geslagt, in 't wezen heerlykheeden,
Roem van verwinningen, de vleug'len van elkaar
Zo sterk tot frydenslust wydt uitgebreidt, en daar
Den bek bloeddorftig by; toen Jupiter deed-rooven
Den trooifchen jongen tot een schenker aan zyn hooven
Dat werk viel deezen, maar den Arend niet ten deel.
Gy vreemde vogelen, wier gallem-ryke keel
In Neêrlands vrye lucht zich nimmer heeft ontflooten,
Gy alle, die, zo 't schynt van Circe zyt begooten,
Of die door Perfeus schild zo stokstyf u verbeeldt,
Als of ge op een toneel uw rol voor stommen speelt.
En gy der vog'len roem, genoemdt om uwe kleuren
Een Paradyzer, wien de Tarnataners keuren
Tot hunne God; en gy o Valk, die uw gebroedt
Zo grypziek op den top van den Kaneelboom voedt;
En gy zachtzinniger Halcioné, met and'ren
In glaze kerkers opgeslooten by malkand'ren
Meld ons .... maar hoe, 'k voel myn dus lang beswalkt gezicht
Op helderen, als een, die 't opgeklomme licht
Des dageraads bestraaldt, en tevens van zyn oogen
Het donkere gordyn der nacht vind weggeschooven.

Die zulk een menichte van dieren voor 't vergaan
Bevrydt heeft, deeze Ruysch doet ook die vog'len staan
Als in een held'ren dag, nabootzende het leeven
Van een geraakten, die gevoeleloos gebleeven,
En onbeweegelyk zo in dien juiſten ſtand
Eer 't ongeluk hem trof, neem eens dat zyne hand
Fiool, of Cimbelfnaar beroerdt had, of beſtreenen,
Ziet ſtyf u in 't gezicht, en geeft geen taal of teeken.

Maar gy klein beesje, haaft van my voorby gegaan,
o Schoonſt Juweel van die, die hunne wicken ſlaan,
Gy Koninginnetje van 't zuider Choor der veug'len
Kan myne zangeres haar yver zo beteu'len,
Dat zy niet zingen zou, hoe ge in veelverwig licht
Der ſchoonſte kleuren ſtraalt, en blinkt in ons gezicht.
Uw lyfs-geſtalte is pas een vinger breed gemeeten,
Het ſwarte bekje fluit een fyne tong geſpleeten
Intwe, die yverig aaft, of zuigt den diepen keeft
Uit 't tederſte gebloemt', die ſpreijende zyn geest
Door al uw pluimtjens heen, vertoont de ſchoone verwen,
Wier friſcheên nooit op u, maar licht op velden ſterven;
Het opperſte aan uw hals, en kopje ſtraalt, en gloeidt
Als een Robyn, waar op de zon ſpeeldt onvermoeid
En ſchittert door en door, het keeltje ſtaat beneden
In volle weêrlichts gloed, ſlaande onzer oogen leeden
Met onweerſtaanb're gloor, zo ziet men eenen glans
Van ſtraalen ſchieten uit des Hemels oppertrans
Op 't fyn Ongariſch goud ſchoon Spiegel-glad gevreeven,
De ſchoudertjes, en borſt als van Fluweel geweeven
Zyn ſwart; de wickjens, met een lever-verw beſprengdt,
Waar tuſſchen 't zee-groen zich al dartelende mengt,
Vertoonen 't luchtig ſpel der golven door het daalen
En ryzen in een glans van Amethiſte ſtraalen.

Maar zou dat klein geſtel zo hoog uitmuntende ooit
Door myne ſwakke hand na eiſch zyn opgetooit?
Ver, ver van daar; en wie zal zich toch onderwinden,
Als hy zich laat in 't perk der konſtenaaren vinden,

Dat

Dat hy durfdt dingen na den welverdienden krans
 Die hem laurieren zal, indien hy al den glans,
 Waar van dit vogeltje is omfcheenen, kan doen speelen
 In zyne tekenkonst door verwen, en penfeelen.
 Dat een tapifzery-borduuder eens begin,
 Geprikkeldt door een zucht tot roem- of geld-gewin,
 Hy wapene zich vry met 't allerfynfte gaaren
 Dat trotft Arachne, hy moet Sidons muren spaaren
 Noch ook Scharlaaken-roodt, dat de Engelsche faffraan
 Hem flechter zy als wier, en 't Groen zo schoon, als 't aan
 Den ftam van Muhameth ontzach'lyk is en waardig,
 Athene zend' hem blaauw, Vulcaan dryv' voor hem vaardig
 En goud en zilver uit, verhoogdt door 't licht der zon
 Zo fyn, als Lachesis haar dunfte draatjens spon,
 En laat hem 't werk, als 't nu voltooidt is, vry bestryken
 Met Phosphorus, my dunkt, 'k zie hem al rugwaarts wyken',
 Zo dra 't oorspronk'lyk hem verfchynt zo luifter-ryk,
 En zo zyn twyf'ling neemt 't vergrootglas tot haar wyk,
 Zal al zyn zuiver fyn in stoppelen verand'ren,
 En wardraad tot een fyl getrokken in malkandren;
 Maar dat zyn konst ons niet bedriege in dezen ftryd,
 En weeve 't vogeltje zelf meede in zyn tapyt,
 Toch 't mag wel zyn, het zal zoveel te meer verdooven
 Zyn eigen werk, want zo ver, als de Noordfter booven
 Al 't andere geftarnt' des Hemels uitblinkt, fpannd
 Myn Koninginnetje de kroon van yders hand.

ô Beesje hooger op voerdt gy myn laage klanken,
 Uw doode pluym leert ons den grooten Schepper danken,
 En roemen 't Konftryk werk der hoogfte Majesteidt
 Aan u verricht zo vol van onbegryp'lykheidt,
 En hoe de Schepping, en beginzel in elks weezen,
 By wif'lig toeval niet, maar wel is op gereezen,
 En voortgaat door zyn wet, en fchikking, ja het dons
 Zo blinkende op uw borst vertoont *God is in ons*
 Zo onuitwifchbaar klaar, als of 't met Goude vonken
 Door 't spits van Diamant op u was vast geklonken.

Gy doode Ourisia treft wiffer, als't geschreeuw
Des Griekfchen Theodoors, of wys geers van onze eeuw,
Die waant in 't Mensch'lyk fwak vernuft op losze gronden
't Begin der Schepzelen te hebben uit gevonden,
En dwaas, en roek'loos, stout ver boven 't naauwe perk
Van zyn verftandt gevoerd, beftormt het Godlyk fwerk
Om hem te omvatten, die van eindelooze breeten
Afhang'lyk van getal, noch plaats nooit is gemeeten,
Maar die zich zelf begrypt, en weet hoe, en waar door,
Dit 's God, verftaat gy 't wel, verharde Theodoor.
Maar laat ons eindelyk Ruysch den fchat-bewaarder roemen,
Die zo veel beesjens, zo veel vruchten, kruiden, bloemen,
En Zee-gewaffen uit vier deelen van 't heel al
By een vergaardt, een Konft-Beminnaar toonen zal.

Dat nu een vreemd'ling zeg, ik hoorde dikmaal fpreeken.
Van 't groot vernuft des Mans, aan vrienden vaak gebleeken,
't Zy hy de ontleed-konft, of der kruiden-oeffening,
Of de geneezing wyft een jongen leereling,
Of red een Kraamvrouw met haar vrucht byna aan 't ftranden
Op de oever van de doodt, 't zy dat hem 't Recht in handen
Geeft eenen licht gekwetft, of doodelyk gewondt,
Op dat zy 't vonnis vell' uit 's mans oprechte mondt,
Of 't zy zyn Artzeny kan rekken of bewaaren
Een Mensch'lyk fwak geftel, maar dat een Man van Jaaren
Zoo hoog, in zo veel bezicheeden afgesloofdt,
Zoo groot een fchat van konft zou toonen hoofd voor hoofd
Geloove ik niet; wel aan, ga daar, en gy zult merken
Dat meer 't gezicht. als 't oor, moet uw geloof verfterken:
Ja, 't geen gy dan bekendt een wonderftuk vol pracht
Te zyn, is maar van Ruysch voor tydverdryf gebragt
Zo keurelyk in 't licht; hier zyn de wandelingen,
De uitfpanningen van hem, die zich niet laat ontwringen
Een uur, een oogenblik, of hy geeft geeft, en hand
Daar aan, waar toe zich een uit duizend niet verpand.

Is zeldzaam nu te duur, wel, wie kan dit waardeeren!
Bedank terwyl uw lot, en wil den Meester eeren,

Die

Die u, ontbeerende 't geluk, dat gy betaalt
't Bezitten van dien schat, op een gezicht onthaalt
Van grooter nieuws, als die, met noodgevaar van 't leeven
Door eene brandende nieuwsgierigheid gedreeven,
En ryzende over Berg en Zee-en Land-gebiet,
De zeven wonderen des ouden Waerelds ziet.

L. COSTER.

*****	Pag. 1	vaers	8	voor	haar blyv'	lees haar by blyv'
-----	Pag. 5	vaers	30	voor	hun	l. haar
-----		vaers	33	voor	deez' smifs' l.	deezesmifs'

THESAURUS

PRIMUS

HET EERSTE

CABINET

Animalium quadrupedum, volatili-um, reptilium, ac piscium, nec non Insectorum, atque Conchyliorum, &c. partim liquori limpidissimo innatantium, partim balsamo induratorum, quæ servantur in Thesauro, ex ligno Olivario confecto.

Uyt Olyvenhoud toebereyd, waar in gevonden werden viervoetige, kruypende, vliegende, en bloed eloose Dieren: Als mede vissen; hoorntjes, Schulpen enz. ten deele hard gebalsemt en droogh, ten deele in een seer heldere voght geconserveert.

A S S E R I.

De Eerste PLANK.

N^o. I. Upes exigua, ex variis Conchyliis Indiciis exiguis purificatis, ac ramulis marinis confecta, quæ innititur pedamento ex ligno oleagino, è quo Thesaurus est fabricatus.

N^o. I. En kleen Rot-sje uyt kleene schoon-gemaakte Indiaansche Hoorntjens, Schulpen, en Zee-tackjens, staande op een voetje van Olyvenhoud, waar uyt het Cabinet oock gemaakt is.

N°. II. Phiala sicca, & in ea, Avicula Ceylanica quadricolor, nitidissima, sc: capite colloque colore miniato, alis & dorso nigro, pectore & abdomine plumis albicantibus & cinereis prædita.

N°. II. Een droogh Vlesje, endaar in een seer curieus Ceylons vier-couleurigh Vogeltje; namentlyk meny-verwigh van hoofd en hals; swart van rugh en vlerken, wit en asverwigh van borst en buyk.

Not. I. Avicula isthæc balsamo ita à me præparata, ut
Thes. I. in-

Aanmerkt ten 1sten. Dat dit Vo-geltje van my door Balsamatie
A fooda-

integra remanserit, ne visceribus quidem exemptis, ut adhuc viva esse videatur; præterea insidet ramusculo Cardui minimi *Prosp. Alpini*; cum autem dictus Carduus hic rarissimus sit, & capita habeat reticulæ modo à natura elaborata, gratiam conciliat visui.

2°. Operculum, quo cooperta est phiala, sericum est rubrum villosum, quo omnes ferè phialæ sequentes etiam sunt tectæ.

3°. Dicto operculo, cuius pedamento, impositus est fasciculus herbarum, florum & fructuum rariorum exoticorum; cum autem illa colorem naturalem tam bene conservarint, visum illorum, qui re herbaria delectantur, alliciunt: his quoque insident insecta varia rariora, sc: *Papilio Turcicus*, rarissimus, colore ex albo, nigro & dilute cæruleo-viridi, coloratus, cujus alæ inferiores seu posteriores longissimæ, tenuè stramen latitudine æquant; hoc modo aviculæ caudam representant, & hinc à me denominatur *Papilio Turcicus*
ver-

zoodanig is toebereid, datter niets is uyt, of afgenomen, maar geheel gebleven, waar door het nu zigh als levendig vertoont; daarenboven zit het op een tackje van de alderkleinste Distel van *Prosper Alpinus*; en nadien dese Distel zeer raar is, en der zelve hoofdjens van de natuur haar netwys vertoonen, zoo geeft zulks een aangenaam gesicht.

Ten 2de het deksel van 't Glas is bekleet met root Flueel, gelyk ook mede meest alle de volgende vlessen.

Ten 3de Op het gezeyde deksel is voetsjens wyze, geset een bundeltje, of boucquetje van raare gewasschen, bloemen, en zaaden, 't welk niet onaangenaam is om te zien, voor die geene, dewelke haar vermaak scheppen in de gewassen, te meer; alzoo zy haar natuurlyke couleur zo wel behouden hebben. Op deze gewassen zyn ook gefeten dese volgende raare bloed-looze diertjens, namentlyk een Turkxse Vlinder, off Capel, die zeer raar is, wit, swart, en ligt groenachtigh-blauw van couleur, wiens onderste off achterste Vlerken zeer lang, en maar een dunne stroo, breed zyn, verbeeldende alzoo de staart van een Vogeltje; hierom is die van my gestaarte stroo-breet-vlerki-
ge

verficolor, alis posterioribus longiffimus, stramineæ latitudinis.

ge en veel couleuurighe Vlinder geheten.

2°. Capricornulus Afric. viridis nitens.

2de Een Africaanfche groen blinkende Steen-bokje.

3°. Curculio ex Capite bonæ Spei.

3de Een Caapfche calander.

4°. Cantharides, &c.

4de En Spaanfche Vliegen. &c.

4°. Inter dictas herbas & flores etiam reperiuntur

Ten 4de Werden onder de gefeyde Kruyden en bloemen gevonden, de

Amaranthus cristatus rubicundiffimo flore. *Cat. Hort. Reg. Par.*

Gekamde Amaranth met bloed-rood-verwige bloemen.

Gnaphalium latifol. Americ. *B. Pin.*

Americaansch breed-bladige Gnaphalium.

Gramen tremulum majus & minus. *B. Pin.*

Groot en kleen drillend Gras.

Stæchas citrina. *Matth.*

Geele Stæchas.

Adiantum Americ. *Cornut.*

Americ. Venus-hayr.

Conyza Afric.

Africaanfche Conyza.

Milium ind. Orient. sem. nigro majori, & nitente.

Groote fwarte blinkende Ooftindifche Geerft.

Thlaspi fruticosum Leucoii folio *B. Pin.*

Heester-agtighe Thlaspi met bladeren van Steenviolieren.

Quamoclit. *f. B. &c. Vid. Tab I. Anim. Fig. I.*

Quamoclit. &c. Siet de eerste Tafel. eerste Fig.

No. III. Phiala in liquore continens Piscem, ex insula Amboinensi, qui à D^o. Joh. Nieuhovio appellatur Piscis Amboinensis, & in suo itinerario Indiæ Orient. & Occidentalis, descriptus ac depictus

No. III. Een vles waar in een Visch onthouden werd, uyt Amboina, dewelke van d^o Hr. Joh. Nieuhoff. in zyn Zee en Land beschryving genaamt werd *Amboinfche Visch*, en aldaar ook beschreven en afgebeelt staat en van den Ed: Hr. Franciscus Willugbey

pictus est; ut & à Nobilissimo Viro D. Francisco Willugbeio in sua Ichthyographia, S. Historia piscium nomine *Perca Amboinensis*; enimverò, cum hic piscis meus cum illorum *Perca marina* (quam etiam in alium Thesaurum reservo) non plane conveniat, consultum duxi, hujus figuram addere. Vide Thes. Animal. I. Tab. II. Fig. 3.

Cum autem discrepantia reperiat inter dictos Pisces, hic à me denominatur *Perca Amboinensis volans*, pinnis longissimis,

Dictus Piscis, ab Incolis Malaicè vocatur *Ikan Swangi*, & ab Europæis ibi degentibus, nominatur *Tovenaars Visch*, estque coloris castaneifaturatoris, lineis transversis stramen latis, idque à capite ad caudam usque, pinna dorsalis, ut & post branchiales sunt longissimæ, quemadmodum in piscibus volantibus, unde suspicor hunc piscem è genere piscium Volatilium quoque esse, qui ad breve tempus aquas relinquentes, & super eas volantes, pisces volantes nuncupantur:

Hinc forsan incolæ, qui illic loci admodum superstitiosi sunt,

mede beschreven en afgebeeld word, in zyn beschryving der Visschen met de naam van *Amboinsche Baars*.

Edoch dewyl dese myne Visch niet geheel en al met de haare, (den welke ik ook in een ander Cabinet bewaare) overeenkomt zoo heeft het my goet gedaght deze alhier in 't eerste Cabinet af te beelden. Ziet de tweede Plaat de derde Fig.

En om dat 'er onderscheyt gevonden werd, tusschen die geseyde Visschen, heb ik dese genoemd vliegende Amboinsche Baars met zeer langhe vinnen.

Deze gezeyde Visch word van de Inwoonders in 't Maleyts genaamd *Ikan Swangi* en van de Europeanen die haar in dat Land onthouden *Tovenaars Visch*, desselfs couleur is castanje verwich met wat bruynder stroobreedighe overdwerse strepen, en dat van 't hoofd tot de staart toe, de vinne van de rugh, zyn zeer lang: 't welk zy met de vliegende Visschen gemeen hebben; en hierom ben ik van gevoelen, dat deze Vissen haar ook voor een korte tyt, al vliegende buyten het water kunnen onthouden:

Hiervan daan komt het ligtelyk, dat de Ingezetenen, dewel-

funt, hunc piscem *Ikan Swangi*, id est Belgico idiomate *Tovenaars Visch* vocarunt, vel quia convulsiones & dira alia symptomata admiranda acquirunt illi, qui ab aculeis illorum (quibus præditi sunt) punguntur, ut ex variis relationibus percipi.

Pinnæ laterales, infimæ, ut & illæ, quæ caudam constituunt, habent quadrangulares maculas albas; Quamvis autem dictæ pinnæ in hoc pisce, radios habeant discretos, tamen non est dubium, quin in statu naturali, sibi invicem sint connatæ ope membranulæ tenuissimæ, qua in meo quoque objecto non plane sunt destitutæ, enimverò quoniam adeo tenuis est dicta membranula, facillime, antequam ad nos pervenerunt ab illa destituuntur, & sic radiorum pinnæ à se invicem recedunt, id quod Clarissimus Willugbey quoque suspicatur circa vulgarem Percam Amboinensem.

Notandum præterea super dictum operculum orificiij hujus Phialæ reperiri fasciculum ramusculorum marinarum; Sc. Lithophyti, Abrotani marini; & inter ramulos illos

welke zeer superstitieus zyn, dese vischen *Ikan Swangi*, of *Tovenaars-vischen* hebben genoemt, of ook wel daarom, dat die geene, dewelke van de scherpe doornen (waar mede zy voorsien zyn) gestooken werden, zeer swaare en wonderbare trekkinge der Zenuwen, en andere toevallen meer krygen, gelyk ik uit verscheide relationen vernomen hebbe.

Dezelfs op sy staande Vinnen, als mede de onderste, en die de staart maken, hebben vierkante witte vlacken; en hoewel de pen- nen van de vinnen in dit voorwerp, wat verre van den andere staan, zoo isser niet aan te twy- felen, of dezelve worden door een zeer dun vliesken (waar van de myne ook niet ten eenemaal is berooft) in haar natuurlyke staat by een gehouden; edogh dewyl het geseyde vlieske zeer dun is, zoo werden de vinnen daar van zeer ligt berooft, eer dat de visch tot ons wert overgebracht, 't geen de Hr. Willugbey ook meent te geschieden in de ordinariſche Amboinsche Baars.

Daarenboven staat aan te merken, dat op het geseyde decksel van de mond van de Vles gevonden werd, een t'zamenstel van Zee-gewasjens, Zee-versteende Heester, en Zee-averoone, en tusschen deselve, een plat rond

illos reperiri Pisciculum Americanum, planum, rotundum, balsamo induratum, magnitudine fere thaleri imperialis, habentem circa caudam maculam, rotundam, magnitudine ciceris, nigri coloris, quam ambit circulus albicans: & quoniam dictus pisciculus maximam habet analogiam cum pisce, quem D. Joh. Nieuhovius in suo Itinerario denominavit *Clipvis*, seu *Soldaten Visch*, idem nomen quoque retinebimus.

Nº. IV. Phiala in liquore continens Locustam Africanam, maculosam, cucullatam, cujus pedes posteriores spinas habent acutas, dorsum verò & cauda obtusas; eaque insidet *Opuntia* Americ: spinosæ minori.

Nº. V. Vespertilio Indicus naso, clitoridi simili, instructus.

Nº. VI. Phiala sicca, in qua continetur nidulus exiguus, Americ: ovulis, ciceris magnitudine, instructus, quibus, veluti incubat avicula India Occid. mellivora, ita dicta, propterea quod etiam volans alimentum melleum ex floribus

Americaanisch Viske, door balsamatie hard gemaakt, 't welk ontrent een Rykxdaalder groot is, hebbende ontrent de staart een ronde swarte vlek, met een witte omtrék van een cicers grote; en om dat dese visch niet veel verschilt met die, dewelke de Hr. Joh. Nieuhoff *Klip of Soldaten visch* heeft geheeten, zoo zullen wy dezelve benaming behouden.

Nº. IV. Een groote Africaanische gevlake en gekapte Sprinkhaan, in een vles met voght, desselfs achterste pooten hebben scherpe doornen, maar de rugh en staart zyn voorsien met stompe doornen, dezelve is gezeten op een tak van de kleene Americaanse gedoornde Vygh.

Nº. V. Een Indiaanische Vleermuys, wiens neus voorsien is met zoodanigh een verhevenheyd dewelk een *Clytoris* verbeeld.

Nº. VI. Een droge vles in sig onthoudende een seer kleen Americaans nestje met eyertjens, en waar op sit, in schyn van te broeyen, een Americ: Honing-suygertje, alzo geheten, om dat dit gevogelte al vliegende de Honing weten te krygen uyt de bloemen tot haar voetzels, de inlanders

bus haurire valeat, & ab Indigenis quoque Ourussia nuncupatur.

Nidulus situs est inter ramum *Ericæ arborescentis Afric:* floribus albis locupletissimis; huic ramo infidet quoque alia *Ourussia*.

Super operculum *Phialæ*, serico villosò rubro tectum, positus est fasciculus herbarum, ut & florum, & inter alia, etiam varia insecta, nec non *Squammæ fructus Scolymocephali Afric:* quarum extremitates, sericum villosum æmulantes, colore nigro sunt præditæ, ut &

Ramuli *Tamarisci gallici*.
Erica Myricæ fol.

Erica Afric.

Tanacetum *Afr:* Floribus decuplo minoribus. D. Pr. C. *Commelini*.

Adiantum Americ. Corn.

Gramen tremulum minus. C. B. P.

Millefolium Afric. flore luteo. ut & Ramuli

Fruticis cinerei *Afric. Breyn.*

Centinodii floribus argenteis.

Pim-

ders noemensê ook *Colubrietiens*.

Dit nestje is geplaaft op een tak van de *Afric:* boomaghtighe *Hey*, met zeer ryk gelaade witte bloemen, en zit op deze tack ook nogh een tweede *Honingsuygertje*.

Op het deksel van de *Vles*, met root *Flueel* bekleet zynde, is geplaaft een t'saemenstèl van *Kruyden*, *Bloemen*, en tusschen die oock verscheyde *bloedeloose diertjens*. Onder de *Kruyden* werden gevonden de *Schubben* van de *Afric:* *Scolymocephalos*, welkers uysterste sîgh als swart fluweel op doet.

Als mede tackjens van de *Fransche Tamaris-boom*.

Hey met bladeren van de *Tamaris-boom*.

Afric. Hey.

Reynvaar van *Afric:* met tienmaal kleender bloemtjens als onse gemeene van de *Hr. Prof: C. Commelin* beschreven.

Americaans Venus hayr.

Kleen bevent Gras.

Afric: *Duyfentblad* met geele bloemen als mede takjens van

Het grauwe *Afric:* *Heesterke* van de *Hr. Breyn*.

Verkens Gras met silver witte bloemen.

Ge-

Pimpinellæ spinosæ fructibus onustæ.

Plantæ Afr. innominatæ & nondum descriptæ, glandiformi fructu.

Chrysanthemum fl. luteo, cujus petala in exsiccatione assolent se contrahere, in hisce ita sunt disposita, ut flores adhucdum vivere videantur, ne colore quidem excepto.

Inter insecta reperiuntur exiguæ Cantharides & Papiliunculus cæruleus ocellis plurimis subtus eleganter aspersus, D. Pettiveri, rerum curiosarum per scrutatoris indefessi, à me vero denominatur Argus cæruleus minimus.

Nº. VII. Aranea ex capite bonæ spei tricolor, ventre amplissimo crenato.

Notandum, Thorax & caput castanei coloris, pedes eodem colore perfusi sunt, nec non maculis subnigris quadrangularibus, dorsum autem nivei coloris, lineis transversis nigricantibus gaudet, Venter margine crenatus ac eleganter est variegatus

in-

Gedoornde Pimpinell met haar vrugten.

Een onbekent en onbeschreve Afric: gewas met aakerwyse vrugten.

Chrysanthemum met geele bloemen, wiens bloembladeren in 't droogen gewoon zyn om te krullen en te krimpen, in dese zynse eghter nog zodanig gestelt als of de bloemen nog stonden te wassen met haar volle couleure.

Onder de Insecta, of bloedelose Diertjens, die op dese gewassen zitten, vindmen kleene Spaansche Vliegen, mede een kleen blauw Cappelletje met veele ooghjens aan de onderste zyde der Vlerkjens, van den neerstigen en onvermoeyde onderzoeker veler curieusheden de Hr. Pettiver afgebeelt met de naam van kleen blau Vlindertje, van ondere met zeer veele kleene ooghjens voorzien, ick noeme het allerkleenste blauwe Argus.

Nº. VII. Een Caapsche zeer dik buykige, en aan de zyde geschaarde drie couleurige Spinnkop.

Aanmerkt dat desselfs borst en Hoofd zyn castanie couleurigh, de pooten zyn mede wel de selvige couleure, maar ook met vierkante vlekken die bruynder zyn: derugh is wit met swartagtighe overdwerse streepen, de buyk aan de seyde geschaart en schoon gemarmert, waar door sy niet onaangenaam is om gesien te werden

den

instar marmoris, id quod visum allicit, imò & illorum, qui alias abhorrent ab Araneorum adpectu.

Nº. VIII. Jaculatrix Indiæ occident: exilis, à capillo dependens, hæc ore aperto in hiare videtur fœtui Gliris sylvest: Americ:bulgam gerentis in imo ventre, pro fœtuum introitu, ut & exitu: in illa bulga reperiuntur Mammæ & Papillæ, quas fugendo arripiunt fœtus.

Not. Dictam Jaculatricem optimæ esse notæ, ojusque gesticulationem ita per artem esse formatam, ut eam tanquam vivam, & naturaliter prædæ inhiantem, repræsentet.

Nº. IX. Serpens Americ. bicolor ramulo Jasmini Afric. Illicis folio, flor. albis C. Commel. interpositus est, & fœtui incogniti quadrupedis Animalculi sylvestris Americani exiguo & albissimo, inhians.

Nº. X. Scorpius Afric: niger magnitudine Cancrum germanicum fluviatilem ma-
Thes. I. jo-

den zelfs van die, dewelke anders een afkeer hebben van diergelyk gespuys van spinnekoppen.

Nº. VIII. Een kleen West-Indisch schiet slangetje een Rottevangertje genaamt, 't zelve aan een hayrtje hangende heeft de bek opgespert verbeeldende te willen aandoen een zeer kleen en wit jongske van een Americ:borrot, welke Rotten een sak hebben aan 't onderste haarer buyk tot uyt en ingank haarer jonghskens, en worden in dese sack gevonden de borsten en tepels deser dieren, waar aan de jonge komen te suygen.

En staat te letten, dat dit slangetje uytermaten mooy zynde, zigh als zeer levendigh op doet, en met natuurlyke gesten syn voornemen schynt te willen volbrengen.

Nº IX. Een twee couleurig Americ: slangetje zittende tusschen een tackje van de Afric: Jasmyn met bladeren van de steeck Palm en witte bloemen van de Hr. Profess: C. Commelin beschreven, het zelve schynt jacht te willen maken op een zeer kleen wit en onvoldraage vrughtje van een onbekend viervoetig Americaansch gedierte.

Nº. X. Een Afric: swarte Scorpioen wel zoo groot als een Hoogduytsche groote rivier
B Kreeft,

jorem æquans, in liquore limpidissimo conservatus, super phialæ operculum reperitur fasciculus plantarum, florum & fructuum; inter quæ reperiuntur, præter prædicta, Absynthium Seriphium marinum.

Frutex cinereus Afric. Breyer.

Alfina rara non descripta.

Laurus Afric. Querci folio. C. Comm.

Filago Indiæ Orient. Nobis.

Baccæ cinamomi tam perfectæ, quam imperfectæ.

Achmellæ capitulum feminibus onustum.

Abrus. &c.

Hisce insident sequentia insecta. Cochinella rubra nostras, multis maculis nigris notata.

Curculio. Pettiv.

Eruçæ albæ, maculis nigris quadrangularibus præditæ, mihi, Ribesii helluones; quoniam Ribesii nigri folia devorare assolent; dictæ Eruçæ tam nitide præparatæ, ut adhuc vivere videantur, ne gesticulatione reptatrice quidem neglecta.

Kreeft, leggende in een heldere voght, op desselfs dekzel en bekleetzel word gevonden een t'zamenstel van Planten, bloemen en zaaden, onder alle dese vindmen nevens meermaals genoemde een soort van Zee alssem.

Africaansche asverwighe Heester.

Raare, en noch onbeschreve, Muur.

Afric. Laurier met Eyke booms bladeren van d' Hr. Prof. C. Commelin beschreven.

Oost-Indische Filago van my alsoo geheten.

Volmaakte en onvolmaakte vruchten van de Caneel-boom.

De Koppjes, en zaaden, van 't Oost-Ind. gewas Achmella.

Abrus. &c.

Tuffchen en op dese saken vindmen ook dese volgende bloedelooze dierkens als de roode Conchenillje van dese lande, met veele swarte vlekjens.

Curculio van D. Pettiever.

Witte Rupsen met swarte vlekken, die haar op de swarte aalbezie boom onthouden, en van my, wegens haar vernielen en opeten, Aalbezien vernielders, geheeten zyn: deze geseyde Rupsen zyn zoo aardigh toeberyd, dat sy nogh schynen te leven, haar kruypende manier van doen zelfs in agtingh genomen zynde.

N°. XI. *Serpens exiguus*
Afric: nitens lineis albis & nigris secundum longitudinem ductis, cum autem per herbas Africanas serpere soleant, addidi ramum Ficoidis Afric: fol. triquetro minori.

Supra infimam herbæ partem reperitur quoque *Bufo parvus cinereus*, maculosus, cujus dorsum lineâ albâ notatur: hic ore aperto & distento Serpentem arripere videtur.

In operculi fastigio reperitur compages, seu fasciculus florum & seminum, inter quæ sese videnda quoque exhibent, sem: anisi stellati, ut & insecta, inter quæ *Scarabæus minor nitens*.

N°. XII. *Serpens exiguus*
Ind: ore detinens *Pisciculum parvum coloris argentei*, ex iisdem oris.

N°. XIII. *Eruca Afric: crassa & rara*, capite & anterioribus pedicellis coloris fusci, corpore nigro, dorso tuberculis brevissimis & crassiusculis, ceu, spinulis, prædito; quorum tuberculorum duo in utroque latere aureo colore splendent, quasi specula exigua; pone caput vero duo processus spinosi bifidi quoque visui

N°. XI. Een Afric: blinkend slangetje met witte en swarte streepen, die na de lenghte loopen, en nadien dezelve, tusschen de Afric: gewassen kruypen, zoo had ik dezelve geset tusschen de Afric. Ficoides met kleene driekantighe bladeren.

Op het onderste van 't kruid doet zig ook op een as-grau-gevlacht klein paddeke met een langhe witte sloop op 't lyf, 't zelve schynd met een opgesperde bek het slangetje te willen aandoen.

Op 't dekzel of bekleetzel doet zich op een t'zamenstel van bloemtjens en zaaden, waar onder ook gevonden word het gestarnde Anys-zaad; en onder de Insecta een klein blinkende schalbyter.

N°. XII. Een klein Indiaansch slangetje, houdende in desselfs bek een silver couleurigh viske uyt de zelve landstreek.

N°. XIII. Een ongemeene dicke en raare Rups met een castanie couleurig hoofd en voorste pooten, swart van lyf, op de rug met harde en dikke heuveltjens bezet, welkers uysterste als doornachtigh haar vertonen; onder dese heuveltjens zynder twee aan yder zyde, met gout geele blinkende spiegeljtens voor sien, en by het hoofd zietmen ook twee gespouwe doornaghtighe

vifui sese offerunt: huic insecto
adstat ramulus Afric: floribus
onustis.

Supra operculum visuntur
inter alios flores, Millefo-
lium Afric: flore luteo, Thlas-
pi Halimi folio, fl. albo. &c.

Nº. XIV. Phiala sicca, in
qua conservatur Turdus Indi-
cus versicolor.

Operculum phialæ orna-
tum est fasciculo flosculorum,
& fructuum, inter quæ fru-
ctus Arizari angusto folio.

Mundubi Pisonis.

Squamma sericea, villosa
nigra Scolymocephali Afric:

Glandes Turcicæ cupulis
spinosis, seu asperis.

Flores Reginæ prati.

Fructus Euonymi Virgi-
niani latifol.

Rhus Afric:

Corruda Afric:

Oryza Indica.

Muscus clavatus. Dod.

Ferri Equini siliqua.

Trichomanes.

Centinodia florib: argen-
teis.

Tanacetum Afric: odora-
tum.

ge uytsteekzels; by dese rups staat
een Afric: gewasje vol bloemen.

Op het deksel of bekleetsel wer-
den onder andere bloemen ge-
vonden Africaansche Duyfent-
blad met geele bloemen, Thlaspi
met bladeren van Zee-porceleyn,
met witte bloemen &c.

Nº. XIV. Een droogh glas,
en daar in een veel-couleurighe
Indiaansche Lyster.

Op deffels bekleetzel vindt
men een boucquetje bloemkens,
vrugten en zaaden, onder de-
welke gevoegt zyn, de vrugten
van de Calfs-voet met smalle bla-
deren.

Pistachies onder de Aarde.

De Schubbens van de Afric:
Scolymocephalos, welkers uyt
eynde een swart fluweelighe en
pluym-wyfe ruygte is.

Turxische Eykels, welkers kel-
ken scherp zyn.

Bloemen van de Koninginne
van 't veld.

Vrugten van de breedbladige
Papenhout uit Virginie.

Afric: Smack.

Afric: Stekelagtige Aspergies.

Oostindische Ryft.

Beere-clauw van Dodonæus.

Peulen van 't Paarde-yfers
kruid.

Trichomanes.

Verkens gras met silver-ver-
wigebloemen.

Riekende Afric: Rynvaar.

Afric:

Juniperus Afric: &c.

N°. XV. *Cerastes* Ceylanicus cinereus, & maculosus, supra ocellos, veluti duo cornicula gestans: in eadem phiala innatare videtur Pisciculus Afric: cinereus barbatus, quatuor lineis albis longitudinalibus præditus, estque de genere Bagre *Marogr*:

Pone dictas phialas reperiuntur varia balsamo indurata, & ita præparata, ut statum naturalem & vitam haud amiffisse videantur.

N°. XVI. *Lacerta* Americ: hæc ore suo detinet prædam suam, nempe Crabonem Afric: rubrum, maculis nigris notatum.

N°. XVII. *Spinosa* *Lacerta* Africana corpore squamoso, aspero, & cauda spinosa.

N°. XVIII. *Echinomelocactus* Americ: *Spinis* brevioribus; cum autem è rupibus emergere soleant, rupi impofui, super quam quoque reperiuntur rami *Litophyti* Africani.

N°. XIX. *Echinus* marinus Turcicus cum suis longissimis nigris pinnis.

N°. XX. *Thlaspi*, *Rosa* de Hie-

Afric: Jenever. &c.

N. XV. Een Ceylonsch asgrauwe en witte slang, *Cerastes* geheten, welke kleene uytpuylentheden als hoorntjes boven de oogjens heeft; in 't zelve vleske schynt een kleen as-grau Afric. Viske te swemme, hebbende vier na de lengte lopende witte streepen over 't lyf, en is een zoort van Bagre van *Marogr*.

Achter alle deze Vlessen laten haar vinden eenige zaaken; dewelke hart gebalsemt zyn, en zoo toebereyt, als of die nogh in haar natuurylike en levendighe staat waren.

N°. XVI. Een Americaansche Haagdis, welke in haar beck heeft een roode Afric: Torr, met swarte stippen.

N°. XVII. Een Africaansche Haagdis, wiens ligchaam met ruwe schubbens, en desselfs staart vol dorens beset is.

N°. XVIII. Een Americ: Meloen-distel met korte doornen dezelve is geplaaft op een rotzje, nademaal sy gewoon zyn uyt rotze voort te komen, en nevens dit gewas vindmen ook verscheide Zee boomtjens.

N°. XIX. Een Turkse Zeeappel, met zeer lange swarte pennen.

N°. XX. Een roos van Hiericho,

Hiericho dictum, *Morif.* seu
Rosa Hierichontina vulgò.
C. B.

richo, alzo geheten van *C. Bauh.*
en van *Morison*, voor een foort
van *Thlaspi* gehouden werd.

A S S E R II.

De II. PLANCK.

Nº. XXI. **S**erpens exiguus
Americanus al-
bus, eleganter maculis nigris
notatus; hic capite sursum
erecto, Pisciculum Africanum
argenteum planum & rotun-
dum, lineis quatuor latis, ni-
gris, notatum, videtur ca-
ptare.

Phialæ operculum ditatum
fasciculo plantarum, quas
inter, præter præcedentes,
quoque reperiuntur Ramuf-
culi, sc: Musci arborei exoti-
ci, qui excreverat ex arbore,
ad sex circiter ulnarum longi-
tudinem.

Equifeti Afric: flosculis lu-
teis.

Campanulæ Valerianoidis,
&c.

Nº. XXII. Serpens Americ:
exiguus, albus, lineis undu-
latis transversalibus, castanei
coloris, præditus, estque è
genere eorum, qui male di-
cuntur, & perperam habentur
pro bicipitibus, nam uno
tantum præditi sunt capite.

Nº. XXIII.

Nº. XXI. **E**en wit en
Efray Americaans
Slangetje met swarte vlacken,
't zelve heeft zyn koppje op-
waarts gestelt, als wilde het een
kleen plat rond-aghtigh Afr:
Viiken, met vier bruyne over-
dwars loopende brede strepen,
opsnappen.

Op het bekleetzel van de mont
van de Vles werd gevonden een
t'zamenstel van gewassen, waar
onder, nevens de bovengemelde
gevonden werden, de tackjes
van een vreemde Boom-mos, de-
welke ontrent ses ellen lang van
de boom ahangt.

Africaanse Peerde staart, of
Heermoes, met geele bloem-
kens.

Valeriaans-wyfe clockjens.
&c.

Nº. XXII. Een kleen Ame-
ricaans Slangetje, aan de kanten
met op en nederwaarts gaande
castanje bruyne dwerse stre-
pen voorsien; en is van dat
soort, dat qualyk gesegt en ge-
houden werd voortwee hoofdi-
ge Slangen, want sy maar met
een hoofd voorsien zyn.

Nº. XXIII

N°. XXIII. Phiala duos continens Pisciculos Afric; rarissimos, quorum inferior Piscis Afric, lobatus à me dicitur, quia lobum planum, pro pisciculi magnitudine, factis magnum, inter caput & abdomen dependentem habet; hic pisciculus ex castaneo & albo colore variegatus, nullifque squammis præditus, attractu subasper.

Superior verò Pisciculus ob gutturis extensionem Gutturifus à me dictus, exiguis squammis superbiens, coloris argentei; cum autem à capillo dependeat, pinnaeque habeat expansas, liquori innatare videtur, modò non nihil moveatur phiala, in qua continetur.

Africa quoque produxit hunc piscem.

N°. XXIV. Rana Americ: colore marmoreo eleganter colorata, & in liquore conservata.

N°. XXV. Eruca Americ: maxima, pilosissima, suntque pili longissimi, colore, ex nigro & albo variegati, ac densè stipati, ceu in cane aquatico, itaque, ne nomine quo adhuc destituta est, diutius careat, à me vocabitur Canis aquaticus.

Not;

N°. XXIII. Een glas met twee zeer raare Afric. Viskens, waar van ik de onderste gelobde Afric: vis geheten heb, om datse onder de kop en buyk een platte lobbe, of afhangzel heeft, dewelke na proportie van de vis vry groot is, dese vis is van couleur castanie bruyen en grauw gemarmerd, oock sonder schubbens, maar in 't aantaste rouw en foor.

De bovenste heb ik groot-keelige vis geheten, en dat van wegens des keels byzondere uytgestrektheyd: dezelve heeft klene silververwighe schubbekens, en dewyl het aan een hayrtje in dit vlesje met heldere voght hangt, met uytgestrekte vinnen, zoo schynt het waarlyk in de voght te leven, wanneer men de vles wat komt te beweegen.

Van Africa is dezelve afkomstigh.

N°. XXIV. Een zeer aardige gemarmerde Americ. Kikvors in een glas met vogt.

N°. XXV. Een zeer groote Americaansche Rups, met zeer lange wit en swarte haynen, die ook dicht by een gevoegt zyn, gelyk in de Waterhonden: wshalven wy dezelve nu nog nameeloos zynde, de Waterhond zullen noemen.

Aan-

Notandum præterea quod ramo arboris Nucis Moschatæ infidet, & tali quidem gesticatione, quasi folia devoraret.

N°. XXVI. Piscis Afric. planus, albus, octo, novemve lineis transversis nigris gaudens, estque è genere eorum, qui in præcedenti *Clip-visch* denominatus est.

In fundo phialæ reperitur quoque Serpens exiguus Americ: albus, eleganter maculis nigris notatus.

N°. XXVII. Eruca Americ: pilis longissimis obsita, in quorum fastigio tuberculum apparet, instar ovorum pediculorum; hi autem, vix apparent, nisi oculis armatis.

Operculum, ut antecedentia, gaudet inter cætera quoque flore arboris Corall, ramusculo Arbusculæ portoricensis lactescentis, foliis Quercinis, spinis geminis ad singulorum foliorum exortum, exasperatæ, *Kiggelarii* Botanici expertissimi; præterea gaudet foliis & sem: Abrus *Alpin* seu Piso fructu coccineo minore C. B. ut & flore Croci verni latifolii flavi B. *Pin.* ante quinquaginta annos
à me

Aanmerkt daarenboven, dat deze Rups gezeten is op een tak van de Note Muschaat boom, en wel in die gesten, als of sy de bladeren opat.

N°. XXVI. Een wit plat Africaansch Viske, met acht of negen overdwars loopende streepen, en is de selfde van dat soort 't welk voorheen de naame gegeven is van Clip-visch.

Op de grond van de vles doet zich ook op een cleen wit en swart Americaansch gevlaekt Slangenlic.

N°. XXVII. Een Americ: Rups met zeer langhe hayren; welkers uyteynden een zeer fyn heuveltje hebben, gelyk als netten oft eyeren van luyfen, dezelfde zyn zoo kleen, datmen een vergroot glas noodigh heeft om se te zien.

Op 't deksel werden onder andere gevonden de bloemen van de Coral boom, en takje van de melk gevende boom van Portoriko met Eyke bladeren, hebbende twee doornen aan elkx blads tusssekomen, van de welgeoeffende en groote kenner der gewassen de Hr. Francois Kiggelaar beschreven; ook 't zaad en bladeren van de Abrus van *Alpin*. Als mede bloemen van de Baster Saffraan met geele bloemen dewelke voor 50 Jaaren van my geplukt en met haar volkome

cou-

num carpto , & etiamnum couleur nog begaast is.
colore vivido prædito.

Nº. XXVIII. Lacerta Afric. gutturosa , vel bulgam gerens à me dicta , eleganter lineis & maculis nigris notata. Hæc , gutture , in magnam molem extenso , ita præparata , ut vitam amiffisse non videatur.

Nº. XXVIII. Een Afr: Hagedis , van my wyd keelige hagedis geheeten zynde , dese is fray met fwarte vlacken en strepen voorfien , en fchynd door de toebereyding nog te leven.

Nº. XXIX. Phiala ficca , & in illa , Avicula Amboinensis rariffima tricolor , in totum , fc: cum carne , & offibus , ita confervata , ut in vita adhuc superstes esse videatur.

Nº. XXIX. Een droog glas , en daar in een zeer raar Amboins drie couleurigh Vogeltje , in 't geheel , dat is , met vleesch en beenen zoo toebereyd , dat het nogh fchynd te leven.

In fundo Phialæ reperiuntur flores Tanacetæ Africæ floribus decuplo minoribus. C. Commel. collegæ conjunctiffimi.

Op de grond van de vles werden gevonden de bloemen van de Afr: Rynvaar met bloemen tien maal kleender als de gemeene , van myn waarde Collega de Hr. C. Commelin beschreven.

Nº. XXX. Loligo cum suo Ovario & fœtibus imperfectis.

Nº. XXX. De Loligo met deffelfs Eyerftok en onvolmaakte jongskens.

Not: in fundo phialæ in conspectum venit portio Ovarii cum suis innumeris ovulis ; præterea à capillo dependet pars Ovarii , in qua conspiciuntur innumeri embryones Loliginis , quæ eousque pervenerunt , ut illarum ocelli luculenter videri possint.

Aanm: dat op de grond van de vles gevonden werd een gedeelte van deffelfs Eyerftok met een ontelbaar getal van eyerkens : daarenboven zoo hanghter aan de zyde van de zelve een gedeelte van de Eyer-ftok , waar in ontelbaare onvolmaakte jongskens werden gezien , dewelke alzo verre zyn geavanceert , dat men de ooghjens al zien kan.

Operculum obfitum est ramulis aliquot plantarum maris.

Het dekzel en bekleetzel is verciert met eenighe zee gewasfen,

rinarum sc: Millefolii marini fruticosi, Spongiæ marinæ ramosæ, Lithophyti, Fuci porosi, Tubulariæ. Vid. Tab. II. Fig. I.

Nº. XXXI. Serpens Afric: cæruleus, in dorso linea alba notatus, hic inter ramum Erucaë Monspelienfis filiquâ quadrangulâ echinatâ. *Moris.* positus, ore detinet Testiculum Gliris dissolutum.

Inter plantulas & fructus super operculum phialæ positos, reperiuntur quoque Caryophylli Regii. *Wormii.* Milium Indic. subflavum.

Nº. XXXII. Eruca Americ. maxima spinosa, cui opposita Opuntia minor spinosa Americ: Huic insidet Aranea Americ. cericeo-villosa, rubicundissima; & quod notandum, ejusmodi Araneæ hisce in oris non raro quoque à nobis sunt repertæ, multis partibus tamen minores.

Nº. XXXIII. Rana Indica major colore marmoreo, quæ inhiare videtur Erucaë maximæ Americ: albæ, lineis transversis nigris præditæ, & gaudenti in dorso tuberculis exiguis, è quibus, minutissimi pili nigri, stellæ in modum dispositi, prodeunt.

sen, namentl: heesteragtige zedyzent blad, getakte zee sponce, Zeeheester, &c. Ziet Tafel II. Fig. I.

Nº. XXXI. Een blauw Africaansch slangetje met een witte streep boven op de rugh; dese is gelegen tusschen een tak van de Rakette met vierkante doornighe peultjens van Montpellier, van de Hr. *Morison* beschreven: dese Slang heeft in zyn opgesperde bek een uytgerafelde Testicul van een Rot.

Onder de gewassen en vrugten, die boven op 't dekzel staan, vind men onder andere de Koningsnagelen, en geelagtige Oost: Gierst.

Nº. XXXII. Een zeer groote Americaanse Rups, waar nevens ook geplaaft is de kleene Americ: gedoornde Vygh, waar op geseten is een bloet rood fluweele Amer: Spinnkop, dewelke wy ook in dese lande meer maals hebben gevonden, edog zeer veel kleender.

Nº. XXXIII. Een groote Indiaansche gemarmerde Kikvors, dewelke op een zeer groote Americaanse Rups jacht schyntte willen maken, dese Rups is wit van couleur met swarte oever dwerse banden en heeft ook veele klene heuveltjens op den rug, waar uyt seer klene swarte hayrtjens, sterre wys, voortkomen.

Nº.

Nº.

N°. XXXIV. *Serpens Afric. linea nigra latissima serpentino ductu per dorſi longitudinem procurrens.*

Hic aggredi videtur Scarabæum Americ: à capillo dependentem.

N°. XXXV. *Bufoni fimile Americanum Animal, pedibus posterioribus anſerinis Pipa & Pipal, incolis Zurinamensibus, dictum, in cujus dorſo plurima viſuntur ovula, ſeparatim in ſuis cellulis, ceu utriculis recondita, è quibus tandem foetus emergere in conſeſſo eſt.*

Not. In hoc objecto dorſum à me eſſe apertum, ut expiſcarer, an ova ex abdomine emergant, & in dorſo tantum appareant & propullulent; contrarium autem in hoc animali liquet: in illis enim nullam communicationem reperire potui cum partibus internis abdominis; cutis dorſi vero, plurimis cellulis ceu utriculis donata, ova continet, idque ſub operculo ſeu ſcutella duriuſcula, qua ablatâ, ova nuda apparent. Vide Tab. II. Fig. II. & III.

Sunt mihi varia ejuſmodi ob-

N°. XXXIV. Een Africaanſche ſlangh met een breede ſwarte ſtreep ſlanghs-wyſe loopende, op de rugh.

Defe ſchynt een Americaanſche Torre hangende aan een hayrtje te willen aandoen om ſe te grypen.

N°. XXXV. Een Americaanſch Pad-gelykend dier, wiens achterſte poten met die van een gans over een koomen, 't zelve werd van de Inwoonders Pipa en Pipal geheeten, op wiens rugghe zeer veel eyerkens in kleene cellekens zitten, waar uyt eyndelyk de jongskens voortkomen.

Aanm. Dat ik deſes Diers rugghe geopent hebbe, om te onderzoeken, off deze eyerkens uyt de buyk voortkomende haar in den rugh op deede; edogh het contrarie blykt in dit voorwerp, want ik gants geen gemeenſchap dezer eyerkens heb konnen vinden, met de holte des buyks, zittende dezelve alleen in 't vel van de rugh, als in cellekens of als in kleene lyf moerkens, en dat onder een hartagtigh bekleetzel, welk afgenoomen zynde, zoo komen de eyerkens te voorchyn. Ziet de II. Tafel Fig. II. en III.

Ik hebbe van deſe voorwerpen

C 2 vee-

objecta, ex utraque India allata, alia enim in dorso sunt cinerei, alia pulli ac nigri coloris, nonnulla, ovulis referta, varia in dorso foetibus onusta, quorum omnium figuræ in publicum prodibunt, si Deus Ter Opt: Max. mihi vitam & vires porro dederit.

Dictum animal plures ante annos ex America transmissum, primò intravit Musæum Instructissimum Ampliff. Consulis NICOLAI WITSEN, rerum curiosarum investigatoris indefessi.

Nº. XXXVI. Orbis Curaçoensis nigris punctis præditus. Hic liquori innatans, tam bene conservatus est, ut adhuc vivere, ac in liquore natare videatur.

Nº. XXXVII. Cochlea magna alba, seu Buccinum ex Oceano magno, in cujus dorso adnatum insectum marinum, Mamma marina, ob similitudinem, à me dicta, & in fundo phialæ continentur quoque duo objecta marina pellucida quinis zonis opacis, ut & capite rotundo prædita, nec non Holothurius triangularis transparens.

veelerhande soorten, soo uyt West, als Oost-Indie gekregen, waar van zommighe grau couleurig zyn op de rugh, andere swart als mede zommighe met eyerkens andere met de jonghe, die ik mogelijk alle zal laten afbeelden zo God almachtig my gefontheyd en gelegentheyd daar toe gelieft te geven.

Het gesejde dier is voor veele Jaaren uit America overgesonden, en wel eerst aan den Ed: Heer Burgermeester NICOLAAS WITSEN naukeurig Onderzoeker der curieuse zaken, wiens uitmuntent Cabinet daarvan mede voor sien is.

Nº. XXXVI. Een Curaçoufche Vis, Orbis geheeten, met swarte stippen; dezelve in een heldere voght hangende, is zoo curieus geconserveert, dat dezelve nogh schynt te leven, en in die voght te swimmen.

Nº. XXXVII. Een groote witte hoorn uyt de groote Oceaan, op wiens rugh is vast gegroeit een zee gedrocht, van my naar haar gelykenis, Zeeborst, geheeten; daarenboven zoo vindmen op de grond van de vles twee doorsichtige voorwerpen uyt dezelve Oceaan, hebbende een ront hoofjen, en op de rugh vyf rontom loopende banden, die bruyn en niet doorschynend zyn, hier nevens zietmen ook een driehoekighe en doorsigtige Holothurius.

Operculum præterea ornatum Lithophyto quodam, cortice purpureo; huic infidet pisciculus Afric. planus, corniculo longo in dorso præditus, estque è genere Caprifci. *Rondeletii.*

N°. XXXVIII. Pisciculus Guinensis argenteus planus ex genere *Mucu* brasiliensibus dictus. *Marcgr.*

Præterea parte superiore à seta dependet quoque pisciculus è genere bagre ut N°. XV.

N. XXXIX. Serpens Ind. Orient: tricolor eleganter ex rubro nigro & albo coloratus.

N°. XL. Serpens Indiæ Occid. bicolor exiguus.

N°. XLI. Elegans avicula Capitis bonæ spei rostro longo adunco recurvo nigro, pectore sanguineo, nigro, cæruleo ac viridi fulgente colore; estque è genere Tomicio *Marcgr*

Hæ aviculæ alimentum supra flores volando quæritant, uti Ouruffiæ, idque lingua longissima bifida.

Het bekleetzel van 't dekzel is verciert met een Zee-boomtje, wiens schorfighe substantie purper verwich van couleur is; in deffels tackjens zit een Africaans plat viske, uyt wiens rugh een langh hoorntje voortkomt, en magh wel gestelt werden onder de soorten van de Caprifcus van *Rondeletius.*

N°. XXXVIII. Een Guineesch plat silver Viske zynde van 't geslaght van de Brasiliaanse *Mucu* van *Marcgr.*

Boven het zelve hangt aan een paards hayrtje een viske uyt het geslaght van de bagre, gelyk als N°. XV.

N°. XXXIX. Een schone drie couleurighe Oost-Indische slang, namentlyk rood, wit en swart gevlaakt.

N°. XL. Een klein twee couleurigh West-Indisch slangetje.

N°. XLI. Een schoon Caaps Honingh vogeltje, met een lang krom en scherp bekje, bloed-rood swart, blau en groen glinsterend borstje, en is het zelve van 't geslaght van Tomicio van *Marcgr.*

Deze vogeltjens voeden haar zelfs al vliegende, de honing uyt de bloemen, gelyk de Colubrietjens met haar zeer lang en twee spleetig tongetje lekkende.

Inter

C 3

Het

Inter digitorum ungues continentur foliola *Æschynomenes spinosæ*, feu herbæ vivæ, quæ planta peculiare quid habet, sc: si quis digitis aut bacillo folia tetigerit, complicantur non solum illa illicò, verum etiam ramulus nutat versus terram, & sic vivere videtur vita animali, hinc dicitur quoque herba viva vulgò.

Avicula quoque ita balsamo est præparata, ut adhuc vivere videatur, officulis, carne, & cerebro non exemptis.

Nº. XLII. *Eruca magna Amer. bicolor*, à seta dependens, & ita præparata, ut actionem reptatricem retineat.

Nº. XLIII. *Caput avis Afric: quæ Flamengo nominatur.*

Nº. XLIV. *Rupes parva ex Conchyliis Indicis & ramulculis marinis, confecta.*

Nº. XLV. *Pisciculus Ceylanicus reticulatus, quadratus, minimus, nigrisque maculis notatus; hic magnitudine tesseram mediocrem haud excedit, punctis nigricantibus,*

Het heeft ook tusschen desselfs nageltjens der pooten de bladerkens van't gedroont levent kruid off kruytje roert my niet, welk gewas yets byzonders heeft; namentl. zoo ymand het zelve met de vingers of ryske komt aan te raken, zoo vouwen de bladerkens haar niet alleen aanstonds toe, maar ook de tackjens neygen haar zelfs ter aarde, en dus schynt het gewas een dierlyk leven te hebben, waarom het ook gemeenlyk levent kruyt geheten is.

Het gefeyde vogeltje is mede zoo gebalfemt, dat het schynt te leven, het vleesch, de beenderen, en herflene geensints daar uyt genomen zynde.

Nº. XLII. Een groote twee couleurige Americaansche Rups hangende aan een paarde hayrtje zoodanig toebereyd, dat dezelve haar kruypende actie heeft behouden.

Nº. XLIII. Het hoofd van een Africaansche Vogel, Flamingo geheeten.

Nº. XLIV. Een kleen rotsje van Indiaansche schoon gemaakte zeer kleene hoorntjens, schulpjes, en zee tackjens toebereyd.

Nº. XLV. Een zeer kleen vierkant net-wyfe Ceylons Viske, met swarte vleckjens, het zelve is niet grooter dan een middel matighe dobbel steen, en de vleckjens als een swart mostert-zaadje, welke ordentelyk op het gantsche viske ver-

bus, sem: sinapi nigri magnitudine, per totum corpusculum ordine dispersus. Vid.

Tab.III. Fig.I.

N°. XLVI. Conger Americ: rufus, venenatus, minor lineis albis & maculis quasi characteribus arabicis perpulchre inscriptus: à seta in eadem phiala quoque dependet Cancellus Americanus.

N°. XLVII. Serpens exiguus Americanus maculis coloris castanei eleganter notatus, ut & Locusta ex iisdem oris allata.

N°. XLVIII. Avicula Curaçaviensis, Ourussia dicta, lucido viridi & aureo fulgenti colore, ut & rostro nigro, recto, acuto, prædita: hæc utpote ex florum dulcedine victum quoque quæritans, reperitur insidere ramulo Cichorei spinosi.

N°. XLIX. Eruca marina, pilis lateralibus aureis, cæruleis, viridibus, Iridis instar fulgentibus prædita, vocatur quoque Histrix marina, Rhed.

N^o. L. Serpens Americ: bicolor, egregie ornamentum æmulare, quod mulieres gestare solent, (*Belgice*

verspreyt zyn. Ziet de III. Tafel. Fig. I.

N°. XLVI. Een kleene bruyne Americaanse vergiftighe Conger off Zee-aal, met witte streepen en vlacken, verbeeldende eenigsints Arabische letteren; in 't zelve vlesje hangt ook aan een paarde hayrtje een kleen Americaansch krabbeke.

N°. XLVII. Een kleen Americ. slanghetje met castanie verwighe vleckten cierlyk getekent, als mede een Sprinkhaan uyt die zelve gewestten.

N°. XLVIII. Een Curassous groen en gout blinkent Vogeltje, t welk van de Inwoonders C lubrietje geheten is, hebbende een lang swart en recht beckje, deze werden ook onder de honing suygertjers gerekent om datse van de honingaghtighe zoetigheyt der bloemen haar voetzel trecken, weshalven het hier zit op een takje van de doornaghtighe Cichorey.

N°. XLIX. Een zee Rups met goude-blauwe, en groen blinkende, en op zy staande hayren, even als de Regenboogh, van de Hr. Rhedus werd het genaamt Zee-Yferverken.

N^o. L. Een twee couleurigh Americ. slanghetje 't welk zeer aardigh des voorhands verciertzel of brazelette der Vrouwen is gely-

gice Brazelette) repræsentans, hujus corpore infidet exiguum animalculum venenatissimum, Gecco ab Indis dictum, idque propter sonitum quem edunt. sc. Gekko, Gekko.

Nº. LI. Rupes minima ex variis Indicis Conchyliis & aliis rebus marinis confecta.

Nº. LII. Rana Americana colore sub nigro & lineis duabus albissimis à capite ad crura usque notata; crura autem sex maculis albissimis superbiunt.

Huic affidet Lacerta Africana, colore fusco-cinereo, duabus lineis albissimis secundum longitudinem, ut & cauda flava instructa.

Nº. LIII. Piscis Ceylanicus lobatus, *Acaruana* dictus, quatuor lineis longitudinalibus à capite ad caudam usque decurrentibus, instructus.

In eadem phiala, conspiciendum sese quoque exhibet Anguilla argentea Americana.

Nº. LIV. Piscis Afric. planus, colore fusco cinereo quatuor zonis albissimis ditatus.

gelykende, en daarom van my brafellet-slang is geheten; op dese syn rugge staat een klein venynige Americ. Haagdiske, van de Indianen Gecko geheten, en dat wegens haar geluyt dat sy van haar geven.

Nº. LI. Een zeer klein rot-sje van verscheide hoorntjes, schulpjens, en andere zee tack-jens als de voorgaande toebereyt.

Nº. LII. Een Americaansche swartachtige Kikvors met twee witte strepen over het lyf van de kop tot de agterste pooten toe, en 6 witte vlacken op de dye.

Hier nevens ziet men nogh een donker grau Americaansche haagdis, met twee witte langhe strepen aan de zyde en met een geele staart.

Nº. LIII. Een gebaart Zeylonfch Viske, *Acaruana* geheten met vier langhe witte streepe van 't hoofd tot de staart toe uytgestrekt.

In dezelve vles vindmen ook een silver Aaltje uyt de West-Indie.

Nº. LIV. Een donker grau Africaansche platte visch: met vier zeer witte over dwers loopende streepen.

Nº.

Nº.

Nº. LV. *Rupes exigua tertia ex Conchyliis Indicis & aliis rebus marinis, ut in præcedentibus confecta.*

Nº. LVI. *Jaculatrix, feu serpens Americ. tenuissimus, supra quem dependet Eruca crassa, ex iisdem oris.*

Nº. LVII. *Eruca Americ. crassissima & maxima, quæ sæpe numero reperitur in frondibus Palmitarum, & Chamæriphis; quamvis autem Incolæ hanc Erucam (ob noxam, quam arboribus infert) Palm-miet Worm vocarint, tamen nil nocent stomacho eorum, qui Erucam illam esitant, & in deliciis habere assolent Incolæ.*

Nº. LVIII. *Rana Americ. ex castaneo & albo colore variegata.*

Nº. LIX. *Serpens exiguus bipes Afric: lineis longitudinalibus albis & cinereis donatus; in eadem Phiala à capillo dependet Pisciculus varius instar marmoris ex iisdem oris.*

Nº. LX. *Orbis Afric. sex lineis nigricantibus in dorso: in phialæ fundo reperitur quoque stella marina.*

Nº. LV. *Nogh een kleen Rotsje van verscheide Indiaansche hoorntjens, schulpen, en andere zee-zake toebereyd als in de voorgaande.*

Nº. LVI. *Een zeer dun Americaansch schiet-flangetje; boven het zelve hanght nogh een dicke Rups uyt dezelve landstreeke.*

Nº. LVII. *Een zeer groote en dicke Rups dewelke dikmaals gevonden word in de kruyn van de Palmiet boomen: deze brenghet een groot quaad aan de gezeyde boomen, en werd daarom ook van de Inwoonders Palmiet-worm genoemt, echter zoo en doense der menschen maag geen quaad, ja sy houdenze daar voor een delicateffe.*

Nº. LVIII. *Een castanie- en wit gevlake Americanaische kikvors.*

Nº. LIX. *Een kleen Afr: twevoetigh slangetje met lange grauwe en witte streepen; in't zelve vleske hanght ook aan een hayrtje een kleen gemarmert viske uyt dezelve landstreeke.*

Nº. LX. *Een Afric: Orbis, of Blaazer met ses swarte streepen op de rugh: hier nevens vindmen op de grond een zee-sterre.*

N°. LXI. *Serpens Indicus subcæruleus*, ore detinens *Araneam Indic. variegatam*.

N°. LXII. *Phiala in cujus fundo reperitur Rana Americ: alba*, duabus prominentiis circa clunes prædita: in superiore phialæ parte à terra dependet *Pisciculus Indicus marmoreus*, qui, pinnis expansis, in liquore quasi natare videtur.

N°. LXIII. *Pisciculus Indicus rotundus nummularis à me dictus*, planus enim ac rotundus est, instar chalcis, an autem majores reperiantur, hæreo, quandoquidem uno eodemque tempore plures à me delati sunt ejusdem fere magnitudinis; cum autem per corpus dispersis gaudeat paucis tuberculis asperis, formamque rotundam habeat, orbis generi videtur accensendus Vid. Tab. III. Fig. VII

In *Phialæ fundo reperitur quoque serpens Africanus cinereus*.

N°. LXIV. *Phiala sicca*, & in ea *Avicula Indiæ Orient. ex cinereo cærulea*, capitis vertice nigra, lateribus autem capitis alba: inter ungues pedum retinet ramum *Pimpinellæ spinosæ*.

N°. LXI. Een Indiaansch blauaghtigh slanghetje, hebbende in deffels bek een Indiaansche Spinnekop met verscheyde couleuren.

N°. LXII. Een vles op wiens grond een witte Americaansche Kikvors is gezeten, hebbende twee bultjens ontrent deffels billen: boven dezelve hangt aan een paarde hayrtje een Indiaansch gemarmert viske, 't welk door de uytgestrekte vinnen in de voght schynt te swimmen.

N°. LXIII. Een rond, plat Indiaansch Viske, van my een penning viske gebeten, alzo het zelve door zyn ronte en platte een penning gelyk is: off 'er nu ook grooter als dese gevonden werden, daar aan zou ik twyfen nadien my op die zelve tyd veel wierden gebragt, byna van dezelve grootte; en nademaal men op de rugh eenighe wynige bultjens vind en dat het viske rond is, zoo dunkt my dat het onder het geslaght van blasers moet werden gerekent. Ziet de Fig. VII. van de III. plaat.

Op de grond van de vles vintmen ook een asgrauw Afric. slanghetje.

N°. LXIV. Een droog glas en daar in een Oost-Indisch Vogelkje, blauaghtig van couleur, met swarte veeren boven op 't hoofd, en met witte veeren aan deffels zyde des hoofds.

Tusschen de nagels der pootjens hout het een tak van de door-nighe Pimpernelle. N.

Nº. LXV. Rana Americ: cinerea tribus albis lineis latis, secundum corporis longitudinem decurrentibus, ac pedibus marmoreis prædita.

Nº. LXVI. Lacerta Indiæ Orient. pugnax, dorso ferrato, Chamæleontis capite, colore dilute cæruleo, lineisque ceu zonis albis donata: hæc insidet ramo Plantæ Lactariæ Africanæ. *Joh. Commelini*. Hort. Amst. p. 1. dum viveret Senatoris hujus civitatis, ac de studio botanico bene meriti.

Nº. LXVII. Chamæleon Afric: cinereo marmoreus, insidens ramo Acaciæ spinosæ Afric: hujus lingua admodum longa & proboscidis aut lumbrici forma exserta, in sui extremo, ceu acetabulo, mucositate in vivente madido, arripit, splendens Scarabæolum, sicuti viventes facere assolent.

In operculi fastigio præter cæteros flores reperitur quoque Mollugo, Erica, Amaranthus spica pendula, Milium Indic. rubrum, Laurus Afric. Querci folio. &c.

Nº. LXVIII. Salamandra terrestris, maculis luteis distincta. Nº.

Nº. LXV. Een as grauwe Americ. Kikvors met drie witte breede streepen, na de lenghte van 't lighaam loopende daar benevens zyn de poten gemarmert.

Nº. LXVI. Een Oost-Indische Hagedis, Kemphaantje geheeten, met zaagh wyse tanden op derugh en Chameleons hoofd, light blauw van couleur en met witte banden op 't lyf, deze zit op een tak van de Afric: Melkgevende plant, van de Hr. Joh. Commelin, in syn leven Raad deser stede, en voornaam kenner en liefhebber der gewassen beschreven in 't eerste deel van de Amsterd. Hof beschryving.

Nº. LXVII. Een asgrau gemarmerde Afric: Chameleón, zittende op een tak van de Afr. ge-doornde Acacia, wiens zeer langhe tongh een snuyt of worm gelykt; deze uytgestoken zynde, heeft aan deffelsuyterste een holte in 't leeven met slym beset, waar in hy komt te vatten een blinkende schalbytertien, gelyk sy in 't leven ook gewoon zyn te doen.

Op 't bekleetzel is een bouquetje van gewassen, en onder andere vind men daar ook onder Mollugo, Amaranthus, met hangende ayrwyse bloemen, roode Oost-Ind. gierst, Afr: Laurier met eyke bladeren.

Nº. LXVIII. Een swarte land Salamander met geele vlekken.

N°. LXIX. Pisciculus Ceylanicus cucullatus à me dictus pone caput enim è nucha cuculla prodit, pinnarum, hujus piscis extrema, pulla sunt.

N°. LXX. Pedamentum exiguum ex ligno Juglandis confectum, cui imposita est rupes ex variis purificatis conchyliis exiguis, & ramulis marinis confecta.

N°. LXXI. Psittaci minoris sceleton nitidissimum, inter cujus pedicellos osseos continentur duo sceleta vegetabilia, (ut ita dicam) quorum 1. sceleton est calycis floris Hyoscyami, cujus membranulis in totum destituitur, relictis tantummodo nervulis, ita ut reticulum repræsentet, alterum verò est sceleton folii Alni, texturam ramulorum venosorum humanorum perbelle repræsentans.

N°. LXXII. Phiala sicca, & in ea, Avicula Ceylanica croceo colore, unde crocea dicta Herm. in Mus: Zeylan. Khacurullo Ceylanensibus.

Hæc balsamo ita condita, ut non solum caro & ossa, verum

N°. LXIX. Een Zeylonsch gekapte visken, van my alzoo geheten, om datse agter aan 't hoofd gekapt is, het uysterste der vinnen is swart.

N°. LXX. Een klein pedestalletjen van Noteboome hout, waar op een Rotsje is geplaatst dewelke toegefeld is van kleene schoon gemaakte hoorntjens, schulpen en Zeetackjens.

N°. LXXI. Een zeer wit geraamte van een Papegaytje, in syn beenighe pootjens houd het de geraamtes van twee gewaffen (om zoo te spreken) waar van het eene is van de Kelk van de bloem van 't bilfen kruyd; 't welk van alle desselfs sappige vlieskens ont daan zynde, en wegens de overgeblevene zenuwkens, verbeeld het een klein schepnetje, het andere voorwerp is het geraamte van een blad van de Elzeboom, verbelende zeer aardigh een geveef der aderen van den mensch.

N°. LXXII. Een droogh glas en daar in een Zeylonsche saffraan Vogel, van de Hr. Professor Hermans alzoo geheeten om datse saffraan verwigh van couleur en is van de Zeylonsche Inwoonders Khacurullo geheeten.

Dese Vogel is zoodanig gebalzeemt en toebereyt, dat 't niet alleen

rum etiam viscera in corpore remanserint, & sic nativam faciem retinens, ramo Cichorei spinosi fruticosi infidet.

N°. LXXIII. *Holothurius Ceylanicus Velivolans.* in *Herm* Mus. Ceyl. descriptus. Zoophytum venenatissimum & causticum per fumma maris Indici velificans, expansam sed vacuum vesicam referens, parte superna quasi velo, inferna multis longissimis filamentis quasi remis instructum.

N°. LXXIV. *Lacerta Afric: nitidissima, lineis longitudinalibus nigris & albis, pedes autem, ut & venter, albis maculis superbiunt.* Dicta lacerta infidet fructui *Opuntia spinosæ majori.*

N°. LXXV. *Orbis Afric. cauda bicolori, eaque simul cum pinnis expansa, naturalem & viventem repræsentat piscem: Supra caudam gaudet zonis nigris, corpus autem, dorso excepto, donatur punctis nigricantibus.*

leen het vlees ende beenderen; maar ook zelfs de ingewanden in sich nogh is onthoudende, en alzoo zyn natuurlyke gestalte behoudende, is geseten op een tack van de doornighe en heesteragtige cichory.

N°. LXXIII. Een Zeylons zeyl vliegend *Holothurius*, van d' *Hr.* Professor *Hermans* in zyn zeylons cabinet beschreven, en ook alsoo geheten: dit is seer venynigh, en invretend, 't welk als op de oppervlakte van de Zee zeylende, van gedaante een uitgespanne en met wintervulde blase verbeeld. Het bovenste verstrekt als tot een zeyl, en veele seer lange aanhangeselen, voor riemen.

N°. LXXIV. Een schoone *Afric. Haagdis*, met langhe witte en swarte strepen, de pooten en buyk daarentegen zyn voorsien met witte vlekken: dese Haagdis zit op de vrucht van de groote steekende Indiaansche vygh.

N°. LXXV. Een *Afric. blaazer*, of blaasvis, met een twee couleurighe staart, boven dewelke veele swartagtighe dwersloopende banden gevonden werden, verders is het lighaam verzien van zeer veel ronde swartagtighe vlakken de rugh uytgesondert zynde: de vinnen van dese vis, als meede de staart zyn zoodanig uytgeset, gelyk in swemmen der vissen te zien is.

N°. LXXVI. Cochlea marina Indica cum limace, pro proportione cochleæ, admodum magna; præterea phialæ fundus Corallinâ officinarum, ut & Corallinâ capillaceis ramulis obfitus est.

N°. LXXVII. Alcyon, seu Alcedo Afric: Avicula formosissima, à cujus capite, posteriora versus, propendent plumæ longissimæ ex cæruleo & nigro eleganter variegatæ: Inter illas aviculas Africanas, reservo quoque nostratibus longe minores.

N°. LXXVIII. Pedamentum minus, ex nucis Juglandis ligno confectum, super quod rupes, ex Conchyliis parvis Indicis purificatis confecta.

N°. LXXIX. Amphibæna Americana ex albo & nigro variegata: ejusmodi Serpentes bicipites, seu Amphicephalas, nominantur, sed falso; cum unico tantum gaudeant capite; potius itaque nominandi essent Serpentes cauda crassa, vel Serpentes utrimque-gradus à reptatu, quo gaudere dicuntur.

N°. LXXX. Aranea Indiæ Orient. coloris castanei, corpus oblongo rotundum, pedi-

N°. LXXVI. Een Indiaansch Hoorntje, met desselfs flecke, dewelke na proportie van 't hoorntje byster groot is: daar en boven is de grond van 't glas beset met de gemeene Corallina, diemen dagelyks gebruykt, als mede die met fyn hairighe takkens.

N°. LXXVII. Een Afric. zeer schoon Ys vogeltje, wiens hoofdje is met zeer langhe en smalle swart en blauwe vederkens dewelke achter het hooftje afhangen: onder dit geslagt van vogelkens, hebbe ik 'er die zeer veel kleender zyn, als die van onze lande.

N°. LXXVIII. Een nootboome pedestalletje, waar op geplaat is een Rotzke uyt Indiaansche schoon gemaakte kleene hoorntjens en schulpen.

N°. LXXIX. Een wit en swart gevlekte Americaansche, alsoo genoemde, twee-hoofdighe slang, edogh nadien sy twee hoofdigh zyn geheeten, en maar een hoofd hebben, zoo zoudemense beter dikstaartighe, of voor en aghterwaarts kruypende slang mogen heeten, van wegens haar kruypen, soomen ons bericht heeft.

N°. LXXX. Een Oostind: langbeenighe castanie verwighe spinnekop, met een langhwerpig

dicelli anteriores longissimi, imo cæteris longiores, crassiores, atque ab una parte pilosi: horum extremitates in spinas recurvas, sicuti cancrorum pedes anteriores in chelas desinunt: illarum dentes, coloris sunt nigricantis, splendentes, arcuati, & in acumen desinentes, non abfimiles illorum, quibus Phalangii gaudent. Præterea hoc habet peculiare, quod omnes juncturæ macula alba gaudeant.

Nº. LXXXI. Tatu-Apara *Pison.* & *Mareg.* seu Armodillæ fœtus, digitum minorem longus, coloris albicantis, adhærens ramo Ficoidis Afric: foliolis crassis brevibus, angulosis spinosis. Vid. Tab. I. Fig. I. hujus Thes. I.

Nº. LXXXII. Salamandra aquatica magna.

Nº. LXXXIII. Fœtus Rajæ, in sua cinerei coloris testa majore (perperam Mus marinus dicta). Sunt mihi harum testarum diversæ species, sc: maximæ, ac cinerei coloris ut & nigrae, nec non minores nigrae planæ, oblongo-rotundæ, ut & coloris subflavi, & nigri, cum annexis fibrillis aut ligulis: quales autem Rajarum species, quæ plurimæ

repe-

pig rond lighaam, wiens voorste pooten byster langh, ja langer zyn, als eenighe van de andere, ook zyn sy dicker, en aan een zyde met hayrtjens beset; daarenboven zoo eyndigen zy in kromme doornen, gelyk die der creeften in schaaren: dese hare tanden zyn krom, blinkend swart, en scherp toeloopende, niet ongelijk de tanden van de Phalangium; daarenboven soo hebben sy aan alle haare junctuurten een witte vlack.

Nº. LXXXI. Een wit Armodillitje, off schiltvarkentje, eenkleene vinger groot 't welke gezeten is op een tak van de Afr. Ficoides, met korte dicke doornige en hoekige bladeren. Ziet de I. Plaat Fig. I.

Nº. XXXII. Een groote water Salamander.

Nº. LXXXIII. Een kleen Rochje, nogh in syn asgrauwe schel of taffjen (*testa*) zittende, welke schel 't'onrecht Zee muys geheeten is.

Ik heb veelerhande soorten van dusdanighe schellen van rochen; nament: seer groote asgrauwe, en swarte, ook kleene lankwerpige, ronde, swarte, en ook geel-aghtighe met en sonder klauwiertjens, edogh wat voor soorten van roghen, dewelke

zeer

reperiuntur, ex istis omnibus
 producantur, nondum mihi
 constat. Vid. Tab. III. Fig. III.

N°. LXXXIV. Testa Rajæ
 cinerea major, in qua fœtus
 Rajæ ita adhuc hæret, quem-
 admodum ego illum post Te-
 stæ apertionem inveni.

N°. LXXXV. Testa Rajæ
 cinerea major, ex parte aper-
 ta, ut ovum in ea contentum,
 cerni possit.

N°. LXXXVI. Testa Rajæ
 cinerea major, ita præparata,
 ut superficies ejus interior, se-
 ricum coloris aurei, repræsen-
 tans, in conspectum veniret.

N°. LXXXVII. Portio
 ovarii Rajæ in liquore conser-
 vata; mirari subit videre, quan-
 to numero in uno ovario repe-
 riantur ovula. Hinc Doctissi-
 mus D. Franciscus Bossuetus
 sequentes construxit versifi-
 culos, in suo libro de natura
 aquatiliæ. fol. mihi 140.

*Si quis Rajarum nusquam conspexerit ova,
 Dirigat huc oculorum ille suorum aciem,
 Nam fœcunda parens Rajis natura creandis,
 Ostentavit opes lata subinde suas.*

N°. LXXXVIII. Supra
 huncce Thesaurum reperitur
 quoque spongioides, ramosif-
 sima, oculata, à me ita dicta,
 propter ramulos densissime
 stipatos, foveas exiles, & spon-
 giæ affinitatem. Huic adhæret
 can-

zeer veel zyn, uyt die alle voort
 komen, is my nogh niet al te wel
 bekend. Ziet de III. Plaat, Fig.
 III.

N°. LXXXIV. Een groote
 grauwe eyer schaale van een roge
 waar in het jongskē nogh in zit,
 gelyk ik het na het openen van de
 schaale gevonden hebbe.

N°. LXXXV. Een groote
 grauwe eyer schaale van een rog,
 ten dele geopent, om het ey te
 kunnen zien.

N°. LXXXVI. Een groote
 grauwe eyer schale van een Rog,
 foodanig toebereyd, dat desselfs
 binnenste oppervlakte, dewelke
 gout geele zyde verbeeld, gesien
 kan werden.

N°. LXXXVII. Een gedeel-
 te van de eyerstok van een Rogge
 in een heldere vogt: 't is te ver-
 wonderen hoe veele eyertjens in
 een eyerstok van een Rog gevon-
 den werden; hierom den seer ge-
 leerden Heer Franciscus Bossu-
 tus eenighe Latynsche veersien
 daar over by een gestelt heeft ge-
 lyk hier in de Latynsche beschry-
 vinghe te zien is.

N°. LXXXVIII. Op dit Ca-
 binet werd ook gevonden een
 soorte van sponce die om de
 veelheyt der takken, en kleene
 hollighedentjens van my ge-
 noemt is, seer getakt en geog-
 de sponcy-aghtigh gewas; aan
 dezelve zit een soorte van Crabbe
 die

Cancer Pagurus *Rondeletii* dictus, super cujus dorsum connati sunt Balani magni.

No. LXXXIX. Phiala in liquore continens Piscem Ceylanicum fuscum maculis albissimis, ordine secundum longitudinem piscis ad caudam usque fitis.

In fundo phialæ conspicitur quoque *Urtica marina rarissima*, pyramidalibus acuminatis signaturis, castaneæ coloris stellæ in modum orbiculatim positæ, prædita.

An *Urtica rarior*, *Velella dicta*. Fab. Columnæ?

Supra operculum posita sunt *Conchylia Indica* rupis instar concinnata, quæ inter ramuli marini Indici locantur, sc: *Corallii albissimi Amboinensis*, *fragilis*, *Corallii albi valde similis cinamomo Saccharato tenuiori*, Belgicè, *Kaneel kapittelstokjens*, dicto, etiam ramuli *Sargosso cum fructibus*, *Musci marini Amboinensis*, *substantiæ corneæ*.

Super hæc omnia etiam collocatus est *Pisciculus Amboinensis cornutus*, coloris aurei. Vid. Tab. VII. Fig. I.

Thef. I.

Nº.

die van *Rondeletii* Pagurus is geheten, op wiens rugge veele groote toorens zyn gegroeyt.

Nº. LXXXIX. Een vles met voght, en daar in een bruyne Ceylonsche Vis met seer witte vlekken, die ordentelyk na de lenghte van de vis tot de staart toe geplaaft zyn.

Op de grond van de vles, sietmen ook een zeer raare Zee-qualle met pyramied-wyfe, en castanie couleurige streepen, dewelke in de ronte loopen, gelyk een sterre.

Mogelyk is dese van Fab: Columna *Velella* geheten.

Op het bekleedzel zyn geseten Indiaansche hoorntjes en schulpen, rots-wyfe by een gevoegt, en tusschen dezelve Indiaansche zee tackjens, te weten van zeer witte en teedere Koraal van Amboin.

Witte fyn-tackige coraal, welke groote gelykenisse heeft met dunne gesuykerde Caneel, diemen kaneel *Capittel-stockjens* noemt: ook tackjens van de *Sargosso* met de vrugten. Ambons Zee-mofch van hoornighe substantie.

Tusschen dese alle is mede geplaaft, een gout-geel gehoornt Amboinsch Viske. Siet de VII. Plaat. Fig. I.

E

Nº.

N^o. XC. Brachium infantis, in liquore limpidissimo conservatum, naturali & vitali colore præditum, cujus manus continet, & nobis monstrare videtur Testudinis marinæ ovum fœcundatum; quo ab una parte aperto, fœtus caput, ut & brachia anteriora, ex ovo emergentia, videntur.

Quamvis autem illud magnitudine conveniat cum ovo gallinaceo, cortex tamen neutiquam est lapideus, quemadmodum in Gallinarum, aut Crocodilorum ovis.

Operculum Phialæ quoque oblitum est Conchyliis rarioribus, ex Asia & Africa allatis, inter quæ emergunt ramuli marini Indici, sc:

Litophyti nigri Amboinensis.

Musci marini ex iisdem oris.

Corallii rubri tubulosi

Sargasso cum fructibus, &c.

Pisciculus Amboinensis volans, & rotus fere osseus, iis exceptis locis, ubi pinna emergunt: cum autem undique sit oblitus tuberculis osseis, ne palpebris quidem exceptis, à me dicitur Pisciculus Amboinensis volans osseo tuberculofus, proboscide ferrato. Vid. Tab. VII. Fig. II.

N^o. XC. Een kleen kinds armtje in een heldere voght geconserveert, het welk levendig van couleur is, wiens handje een bevrugt Ey van een zee Schilpadje houdt, 't welk het ons schynt te willen vertoonen; dit Ey van de eene zyde geopent zynde, zietmen het hoofd, en de twee voorste pooten buyten het Ey uytsteken.

En hoewel het in groote met een hoender Ey overeenkomt, zoo bevindmen hier het selve met geen steenighe schorsse omvangen te zyn, gelyk in hoender of Crocodil eyeren.

Het bekleetzel van de vles is mede beset met raare schulpen en hoorntjens, en tusschen dezelve raare Zee-gewasjes, uit Asia en Africa, als daar syn swarte steen harde coraal boomtjens van Amboin.

Zee mosch, uyt de zelve landstreek.

Rood buysig coraal.

Sargosso met haar vruchten.

Tusschen dese vindmen ook een Amboinsch vliegend en byna geheel beenig viske, met veele beenighe heuveltjes, de oogschellen niet uytgefondert zynde, behalven daarde vinnen geplaaft zyn, hierom zoo heb ik 't geheeten vliegend en Been-bultigh Viske uyt Amboin met een saaghwyse snuitje. Siet de VII. Taf. II. Fig.

No. XCI. Phiala in liquore conservans Buccinum Guj-nense papillatum majus, cum sua Limace, magnitudine Buccinum ipsum superante, & quasi in duas partes divisa. Vid. Tab. VI. Fig. I.

Operculum quoque præditum est conchylis & ramulis marinis, in rupis formam concinnatis, inter quæ Pisciculus triangularis gibbosus, ab omni latere spinis brevissimis præditus.

Inter marina etiam conspici possunt, Lithophytum Amboinense nigrum,

Corallium album fragile ex iisdem oris.

Lenticula marina foliis serratis. *Lob.*

Conchæ anatiferae exiguae.

Lenticula marina. *Serap.*

Tubuli contorti, &c.

No. XCII. Crocodili foetus in liquore conservatus;

Cum autem homines insultare & devorare valeant Crocodili adultiores, hunc in finem ori indidi foetus humani Hepar, artificiosissime præparatum, sc: omnibus vasculis sanguineis, encheyresi mea, repletis, ita ut rubedine sum-

ma,

No. XCI. Een vles met heldere voght, en daar in een groote Guineefche Tepelhoorn, waar in nog zit desselfs flecke, in groote den hoorn overtreffende, en van de natuur als in twee gespouwen. Ziet de VI. Plaat. I. Fig.

Het overdeksel van 't glas is mede rots wyse voorzien van hoorntjens, schulpen en zee tackjens, tusschen dezelve zit ook een Oost-Indisch gehoornt en gebuggelt driekant beenig viske, aan alle kanten met seer kleene doorntjens voorzien.

Onder de Zee gewassen werden ook gesien

Swarte Zeeboomtjes van Amboin,

Wit ligt brekende Coraal uyt hetzelfde gewest.

Zee-lenticula met geschaarde bladeren van *Lobel.*

Kleene Endvogel-dragende schulpkens.

Zee-Lenticula van *Serapio.*

Omgekromde steenige Zee buyskens &c.

No. XCII. Een jongh Crocodilletje, dewelke in de vogt werd bewaart;

Nademaal de groote en oude crocodillen haar niet ontzien zelfs de menschen aan te doen, en te verslinden, zoo heb ik dese in zyn beck gegeven de Lever van een jong kind, dewelke zeer konstigh toebereyd is, namentlyk alle de bloetvaten, door myn konst tot het uyerste toe vervult

ma, ad extremum usque, fit infectum dictum Hepar.

Supra operculum, inter flores, reperiuntur quoque herbae & fructus, quorum nonnulla manducata non minus quoque homines interficere valent, utpote perniciosae, quae nosce omnibus utile, sc: folia Aconiti flore caeruleo, cujus radicem nuper in urbe nostra comederat bajulus quidam, esse existimans, Apium, Selerey dictum, unde paucis post horis vitae finem fecit.

Ut & fructus Daturae cujus semina sub climate nostro quoque mortem producere valent, id quod expertus sum, praesertim si semina in tenera aetate, plus justo devoraverint pueri.

In vico, vulgò *de Bloemstraat*, dicto, abhinc aliquot annis hortulanus quidam hortum cujusdam civis purgaturus; integram plantam Daturae, simul cum caeteris herbis conjecerat ante fores: duo pueri sustulerant dictam plantam, semenque comederant, horum unus brevi post vitam cum morte mutabat, vocatus ad alterum, post remediorum usum, convaluit.

zynde, is de geheele Lever rood geworden.

Op het bekleetzel van de vles vindmen onder andere gewassen en vrugten, dewelke niet minder de menschen kunnen dooden, als vergiftig synde, weshalven het noodigh is dezelve te leeren kennen, namentlyk de bladeren van Aconitum, die blauwe bloemen voortbrengt, waar van onlangs in onse stad een arbeysman de wortel had gegeten, menende dat het Selery was, waar door hy 't leven weynigh uuren daar na quam af te leggen.

Als mede de vrugt van de Datura; wiens zaden onder ons climate gelyk ik heb ondervonden ook iemant te konne doden, voornamentlyk jonge kinderen, wanneer sy de zaden te veel komen te eeten.

In de Bloem-straat hadde over eenighe jaaren een Tuynier, den hoff van een burger deser steede opschikkende, onder andere gewassen, ook dese geheele plant van Datura op de straat uytgesmeten.

Twee kinderen hadde de geheele plant weggenomen, en 't zaad opgegeten, waar door een van dezelve 't leven met de dood haastig quam te verwisselen: ik wierd by de tweede geroepen, dewelken a't gebruyk van eenighe middelen, herstelt is geworden.

Fructus, seu femina Cicutariæ succo viroso hominem quoque posse occidere exemplum mihi præbuit Chirurgus meus, cum degerem Hagæ-Comitis, qui cum Medico quodam hortum quendam intraverat, & cum neuter illorum plantarum gnarus, ambo comederant, dictæ herbæ radicem, unde & ambo cruciabantur dolore abdominis; Chirurgus autem brevi magnas passus convulsiones moriebatur, itaque fatius fore existimo ejusmodi plantis hortos (Medicis exceptis) privare, quam ornare.

Cum autem hanc plantam, multos ante annos mihi demonstraret Dominus Fr: Kiggelarius, Botanophilus, ac de studio Botanico optime meritus, accepi ab illo hujus plantæ femina & sic in horto nostro Medico terræ commisimus, & sic planta dicta adhucdum in eo viget.

Cum autem analogiam habeant hujus plantæ folia cum Apio aquatico; dehortor spectatores, quando sermonem habeo de plantis umbelliferis, ne ori admoveant ad comedendum.

De vrucht off zaaden van de *Cicutaria succo viroso*. Dat dese de dood kan veroorsaken daar van heb ik mede ondervonden ontrent myn Chirurgy, wanneer ik nog in s'Gravenhage woonde, welke met een doctor in de Medicyne in een hof gekomen zynde, en geen van beyde dit kruid kennende, hadde desselfs wortel gegeten, waar van sy beyde groot pyn in 't lyf kregen, en de Chirurgy stierf haastig met s'waare trecking der zenuwen aangedaan zynde, zoo dat het best is zoodanige kruiden uit den hoff (behalven der Medicyns Hoven) te weeren, als met dezelve die te vercierien.

Wanneer my dit gewas voor veele jaren getoont wierd van den Heer Francois Kiggelaar, die ons in stuck van de kennisse der gewassen veel light toegebracht heeft; soo heeft hy my van het zaad medegedeelt, 't welk wy in desen Medicyn Hof oock hebben laten zayen, waar in het nogh tegenwoordigh vigoreuslyk groeit:

Nadien nu de bladeren eenighe overeenkomste hebben, met die van de vrouwmerk of fellery, zoo waarschouwe ik de aanschouwers van 't gevaar dat in 't eeten van dit gewas steekt, wanneer ick over de kroontjes kruiden leefte.

EXPLICATIO UITLEGGING FIGURARUM. DER FIGUREN.

T A B. I. FIG. I.

*Phiala sicca, Aviculam continet
Zeylanicam quadricolorem, sedentem
supra Carduum minimum. Prosp.
Alpin.*

- A. Avicula.
- B. Carduus distus.
- C. Fasciculus floscolorum.
- D. Papilio Turcicus versicolor alis
posterioribus longissimis stramineæ
latitudinis.

FIG. II. *Ostendit in liquore
fœtum Armodille magnitudine di-
giti minimi.*

- A. Armodillæ fœtus.
- B. Ramulus Ficoidis Afric. foliis
brevibus, crassis angulosis, spinosis,
margine sinuosis.
- C. Fasciculus florum.

T A B. II. FIG. I.

*In liquore limpido demonstrat Loli-
ginem, cum particula Ovarii fœtibus
onusti.*

- A. Portio Ovarii fœtibus onusti.
- B. Loligo.

C. M

De I. TAFEL I. FIG.

*Verbeelt ons een droogh glas, waar
in een Ceylons vogeltje gevonden werd,
zittende op de kleinste distel van
Prosp. Alpinus.*

- A. Het Vogeltje
- B. De gesejde distel.
- C. Een t'samenstel van bloemen.
- D. Een bont Vlinderke uyt Turkye
wiens onderste of agterste Vlekjens
feer lang en een stroo breed zyn.

De II. FIG. *Wyst ons aan een Ar-
modilletje of Schilt Varkentje, niet
groter als een pink, hangende in een hel-
dere vogt, en daar beneven een tak van
den Ficoides van de Caap de goede Hoop
met korte dicke doornige bladerkens die
aan haar kanten uytgeholt zyn.*

- A. Armodilletje.
- B. Een tak van de Afric: Ficoides met
korte, dikke, hoekige en doornige
bladeren.
- C. Een bouquetje van bloemen.

De II. TAFEL. De I. FIG

*Wyst ons aan een Loligo met een ge-
deelte van de Eyerstok die met jongskens
vervult is, hangende in een heldere
vogt.*

- A. Een stuk des eyerstoks met de jongskens.
- B. Loligo.

C. Een

C. Minima portio Ovarii ovulis referti.

C. Een seer klein stukken des Eyerstokx met de Eyerkens

D. Fasciculus ramulorum marinorum

D. Een t'samenstel van zee tackjens.

E. Pisciculus, Abacatuia brasiliensis dictus.

E. Een brasiliaansch viske, Abacatuiaa geheten.

FIG. II. *Acus marina Amboinensis undique spinosa.*

De II. FIG. *Vertoont een Amboinsche Zee Geepe, alsints met doornen bezet.*

FIG. III. *Phiala in liquore continens Percam Amboinensem volantem pinnis longissimis.*

De III. FIG. *Wyst aan een Amboinsche vliegende Baars met zeer lange vinnen.*

A. Perca Amboinensis.

A. De Baars van Amboin.

B. Piscis militaris.

B. Soldate, of Klip vis.

C. Fasciculus ramulorum marinorum.

C. Een t'samenstel van zee tackjens.

TAB. III. FIG. I.

De III. TAFEL. De I. FIG.

A. Pisciculus Zeylanicus reticulatus, quadratus, minimus, nigrisque maculis notatus.

A. Een seer klein vierkant Zeylons viske, wiens huyl zigh net-wys met swarte vlekken. vertoont.

FIG. II.

De II. FIG.

AA. Foetus Rajæ extra testam, parte supina visus.

AA. Een jongh Roghje, uyt syn tafke of beursje, zoo als het ons rugwaarts voorkomt

BB. Complicationes laterales, uti in testâ, visui occurrunt.

BB. Desselvs zydelyke omslagen, zoo die haar vertoonen als sy in de tafsiens zitten.

FIG. III.

De III. FIG.

A. Foetus Rajæ prona parte visus, & in testâ sua maxima parte adhuc contentus.

A. Het Tasje daar het jongske nog in zit, zo als men het van onderen of buyks wys komt te zien.

B. Foetus Rajæ.

B. Het jongske.

C. Testa.

C. Het Tasje.

FIG. IV.

De IV. FIG.

A. Testa.

A. Het tasje.

B. Apertura.

B. Desselvs opening.

C. Ovum foecundatum.

C. Het bevrugte Ey.

D. Su-

D. De

D. Superficies testæ exterior circumflexa, ut fibræ fericæ videri possint.
E. Fibræ Sericæ.

D. De buytenste omgeslage oppervlakte van het tasje om de (E) sy-agtige draden te konnen zien.

FIG. V. *Portio exigua Ovarii Rajæ, in qua ovula adhuc exigua & non fœcundata conspicere licet.*

De V. FIG. *Een klein stukje van 't Eyerstokje van een Rogh, waar in zeer kleene onbevruigte Eyerken van de Rogh gezien werden.*

FIG. VI.

De VI. FIG.

A. A. Ovum Rajæ fœcundatum è testâ desumptum.
B. B. Ovi membranæ circumflexæ.

A. A. Een bevruigt Ey van een Rogh uyt zyn tasje genomen.
B. B. De omgeslagene vlieden van 't Ey.

FIG. VII. *Pisciculus Indicus rotundus spinosus & planus, Nummularis à me dictus.*

De VII. FIG. *Een klein doornagtig rond en plat Oost-Indisch Visje, van my Penning visje geheeten.*

TAB. IV. FIG. I.

De IV. TAFEL. De I. FIG.

Congeries conchyliorum & ramulorum marinorum. &c.

Een t'samenstel van Hoorntjes Schulpden, en Zee Takjens. &c.

FIG. II. *Bufoni simile animal Americanum, Pipa & Pipal Indigenis dictum, pedibus posterioribus anserinis.*

De II. FIG. *Een Padagtig Americancaans dier, by de Inwoonders Pipa en Pipal geheeten, wiens agterste pooten die van de Ganzen gelyk zyn.*

A. Pipa.
B. B. Fœtus è dorso emergentes.
C. C. Cavitates, feu utriculi è quibus exierunt fœtus.
D. D. Calyces adhuc coöparti suo operculo, sub quo fœtus occultantur.

A. Pipa.
B. B. de jonghskens, die uyt de rugh komen te kruypen.
C. C. De holligheden, als Lyfmoederkens waar uit defelve al gekropen zyn.
D. D. De Kelkjen, die nog met haar dekfeltjens bedekt zyn, waar onder de jongskens nog zitten.

FIG. III. *Philia in liquore continens aliam Pipam, cujus dorso à me aperto, conspici potest sc: neque ovula, neque fœtus commercium habere cum abdominis cavo.*

De III. FIG. *Een vles met vogt, waar in een andere Pipa is geseten wiens rugh van my geopent zynde, gesien kan werden dat nog dese Eyerken, nogh holligheden nog ook de diertjens, gemeenschap hebben met de bolte van de Buyk.*

A. Pipa.

B. Fœ-

A. Pipa.

B. De

- B. Foetus sub calycibus, seu utriculis adhuc occlusi, ita ut nondum in conspectum veniant.
- C. Calyces, seu utriculi, è quibus exièrè foetus.
- D. Dorfi vertebræ.
- E. Substantia musculosa.
- F. Portio cutis circumflexa.
- G. Congeries conchyliorum & ramulorum marinorum, per quæ repunt foetus Pipæ.

- B. De jongskens, die nog onder de kelkjens of moertjens besloten leggen, zo dat zy nog niet gesien konnen werden.
- C. De kelkjens of lyfmoertjens waar uyt de jongskens zyn uytgekomen.
- D. Des rugs wervelbeenderen.
- E. Het vleesagtig weesen.
- F. Een gedeelte van 't omgeslage vel.
- G. Een t'famenstel van hoorntjenschulpen, en zeetakjes, door dewelke kleine pipaltjens schynen te kruipen.

TAB. V. FIG. I.

Spongioides ramosissima marina oculata super rupem posita.

FIG. II. Denotat Cancrum marinum, Pagurum Rondeletio dictum, hujus dorso connati sunt

FIG. III. Balani albi, nucis moschatæ magnitudine.

FIG. IV. Rupes, cui insident supra dicta.

TAB. VI. FIG. I

Indigitat Buccinum Guinenense papillatum majus cum sua Limace.

- A. Papilla.
- B. Limax.
- C. Limacis apertura.

D. Pisciculus Amboinensis triangularis gibbosus, ossæus & lateribus undique spinosus.

FIG. II.

- A. Ovum Crocodili foecundatum, ab una parte apertum, ut foetus ex parte videri possit.
- B. Caput foetus.
- C. Membranæ ovi.
- D. Quercus Marina, cujus ope Ovum loco suo continetur in phiala.
- E. Echi-

De V. TAFEL. De I. FIG.

Een zeetackig en sponciaghtig zee-gewas, met kleene oogjens, gezet zynde op een rotsje.

De II. FIG. Een Zee Krabbe van Rondeletius Pagurus geheeten.

III. FIG. Eenige Nooten Moschaat-groote Balani of Toorens, dewelke op de Crabbe zyn gegroeyt.

IV. FIG. Het rotsje, waar op het geseyde geset is.

De VI. TAFEL. I. FIG.

Een groote Guineesche Tepelhoorn met desselfs Slecke

- A. De Tepel.
- B. De Slecke.
- C. De opening of gespouwenheid van dezelve.
- D. Een gebuggeld, beenig en van alle kanten gedoornt Ambonsch driekantig Viske.

De II. FIG.

- A. Een bevrugt Ey van een Crocodil aan eene syde geopent, om 't jongsketen deele te konnen zien.
- B. Het hoofdje.
- C. De vliezen van 't Ey.
- D. Een tack van de Zee Eyke door wiens toedoen het Ey vast zit in het Glas.
- F. E. Een

E. Echinus marinus Cap. Bonæ spei
spinulis miniatis præditus.

E. Een Africaansche Zeeappel, met
roode doornen:

TAB. VII. FIG. I.

A. Piscis Zeylanicus fuscus maculatus.
B. Urtica marina.
C. Signaturæ pyramidales acuminatæ.
D. Filamenta, seu Remi, quibus
expansis natare valent.

E. Pisciculus Amboinensis cornutus.
F. Sinus angustus, in quo cornu sese
insinuat.

FIG. II. Denotat Brachium Infan-
tis in liquore conservatum, in cuius
manu continetur ovum fecundatum
Testudinis marinæ.

A. Brachium Infantis.
B. Ovum.
C. Caput & pedes anteriores testudinis
marinæ.
D. Pisciculus Amboinensis volans of-
seo-tuberculofus proboscide ferrata.

De VII. T A F E L.

A. Een gevlaakte bruyne Zeylonse Vis.
B. Een Zee Netel.
C. Pyramidwysfe scherpe toelopende
streepen.
D. Zazelingen, dewelke als tot riemen
verftrekken; met dese, uytgespreit
zynde, weten zy te swimmen.
E. Een gehoornt Ambonsch Vifke.
F. Een enghe groeve, waar in zigh dat
hoortje weet te verbergen.

De II. FIG. Wyft ons aan het Armteje
van een kindje, in wiens handje ont-
houden werd het Ey van een bevrugt
Zee schiltpaddeken.

A. Het Armteje.
B. Het Ey.
C. Het hoofd en voorste poten van een
zee schiltpaddeken.
D. Ambons vliegend, beenig en bultig
visken, met een saagh wys snuytjen.

In dedicatione in Fine.

Serta testæ,

Lege Serta testæ.

In Thesauro. Pag. 3. lin. 2. longissimus lege longissimis. Pag. 9. lin. 16 leg.
ejusque. Pag. 13. lin. 14. amiffisse, l. amiffisse. — lin. 21. Spinosa dele.
Pag. 19. linea penult. Tab. II. l. Tab. IV. Pag. 40. lin. 13. Conchyliorum,
lege Conchylorum. — lin. 24. Philia, l. Phiala.

F I N I S.

Fig. II

Fig. I.

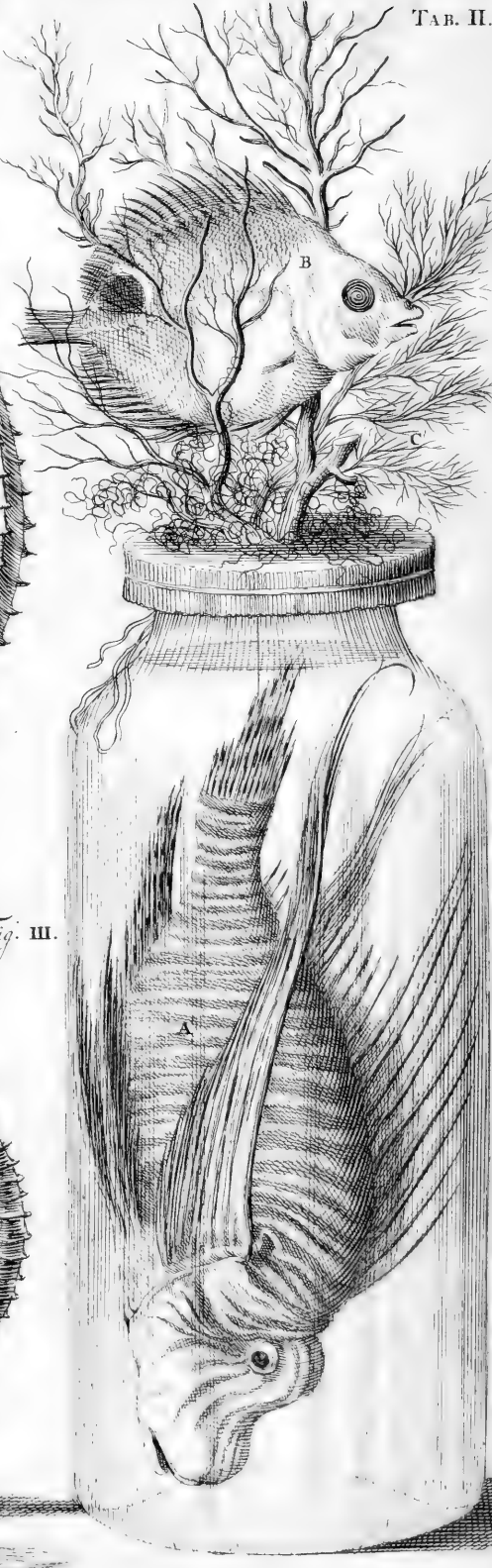
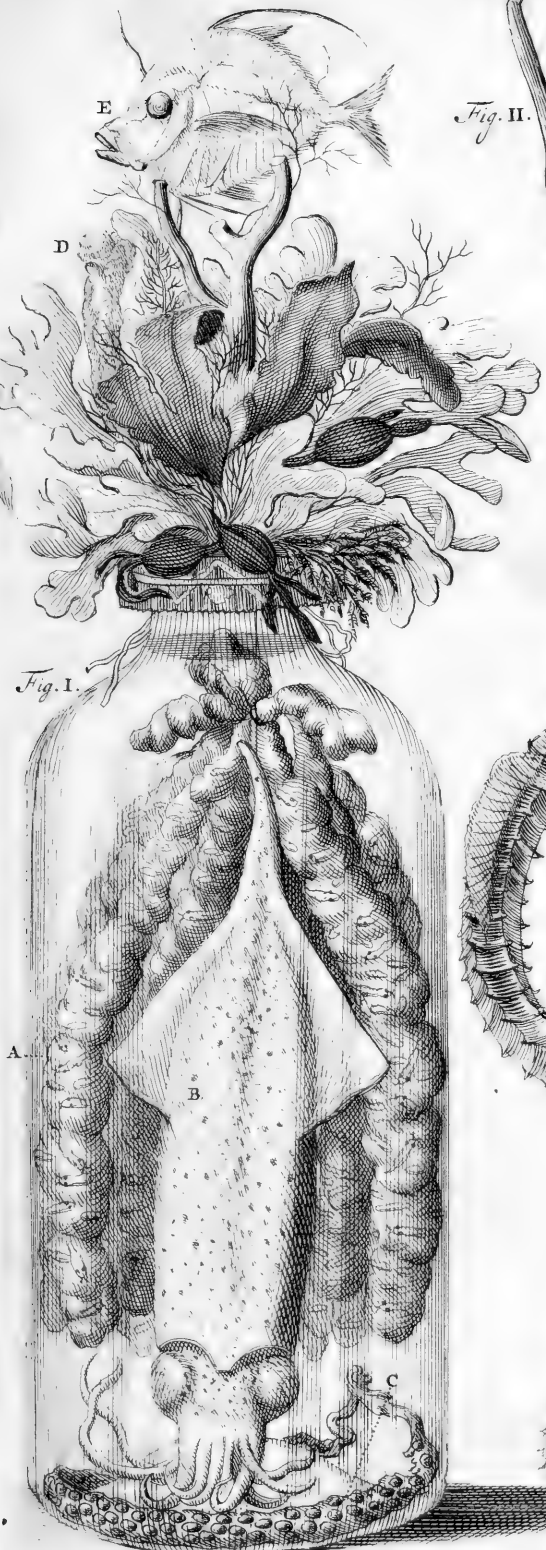

Fig. I.

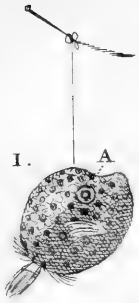

Fig. II.

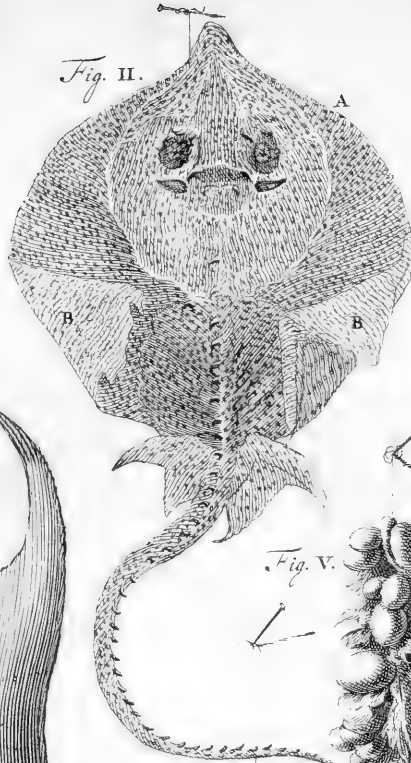

Fig. III.

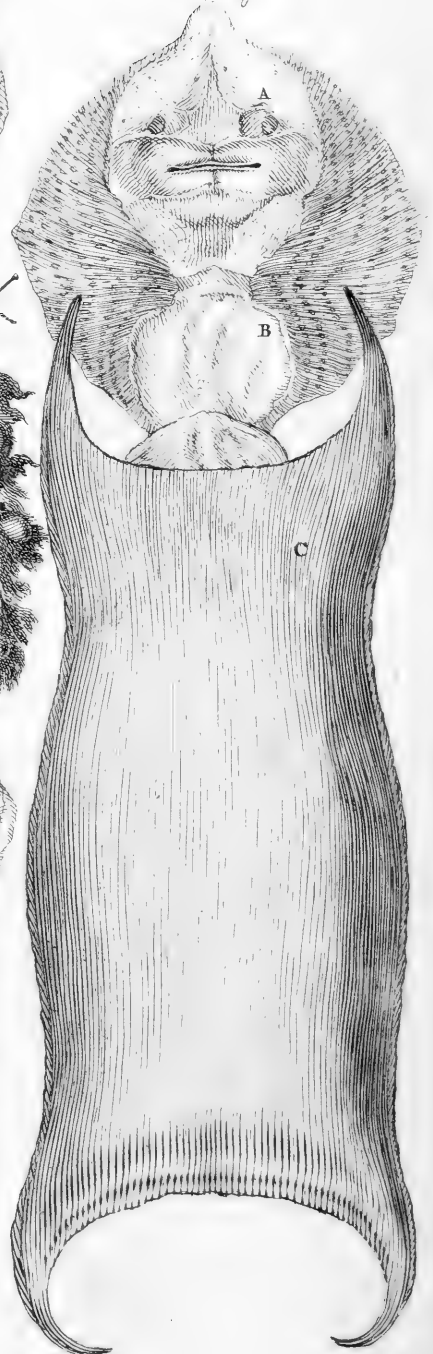

Fig. IV.

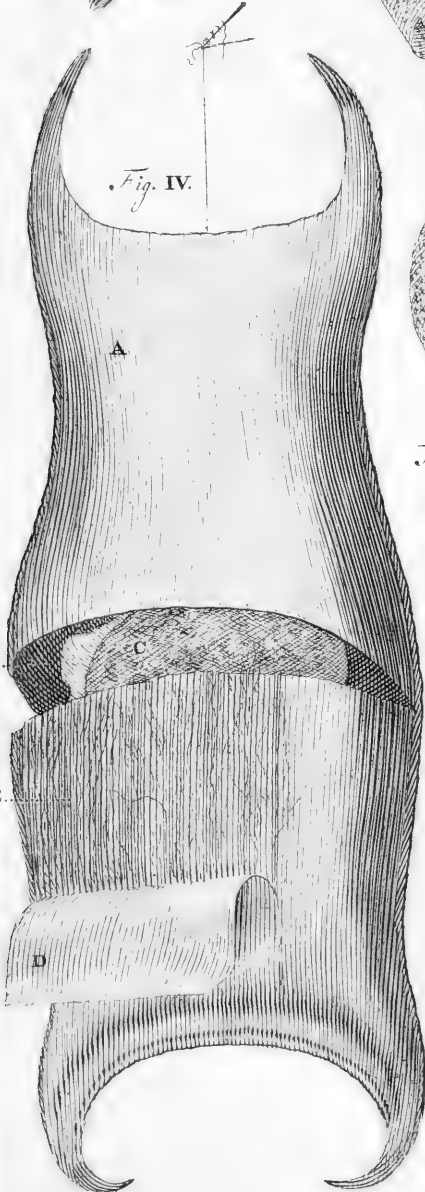

Fig. V.

Fig. VI.

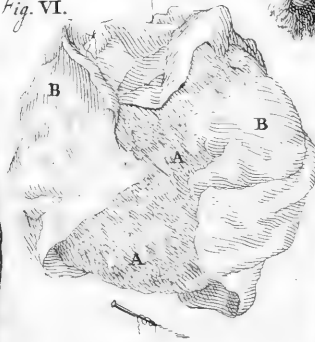

Fig. VII.

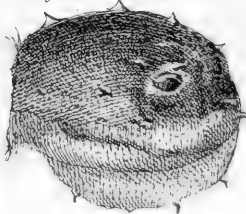

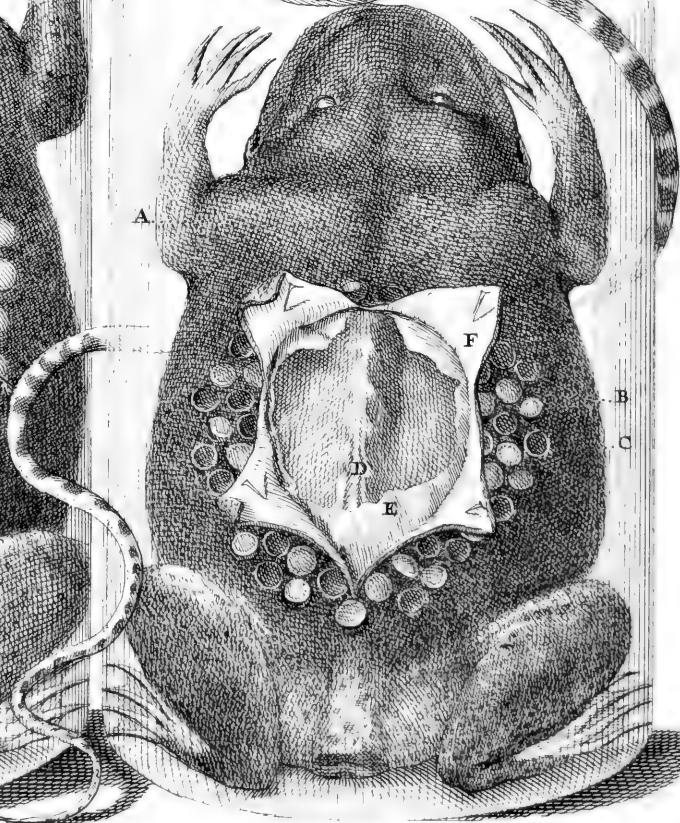
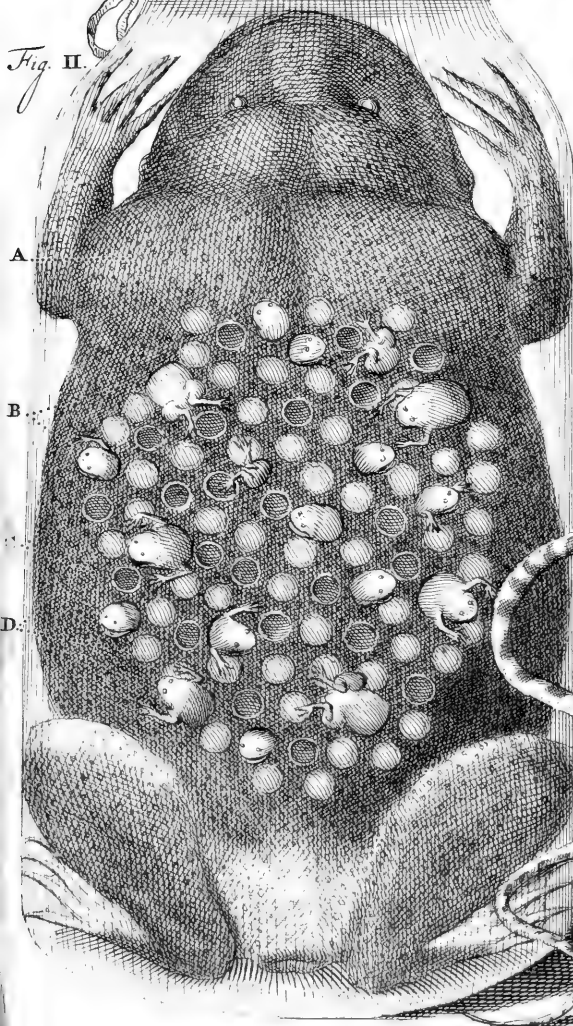
Fig. I.

Fig. III.

Fig. II.

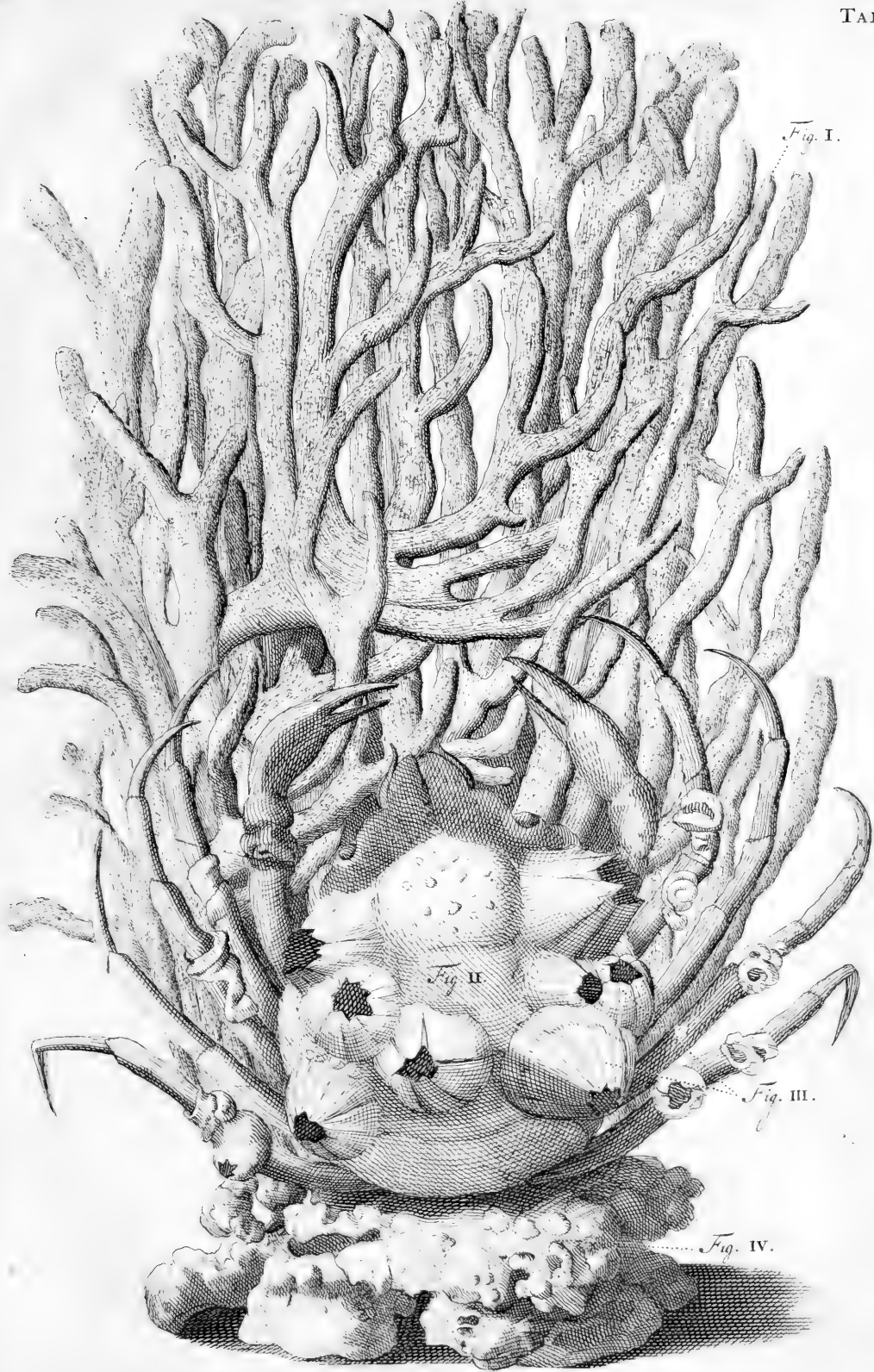

Fig. I.

Fig. II.

Fig. III.

Fig. IV.

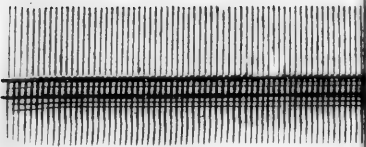
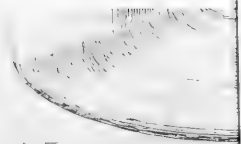
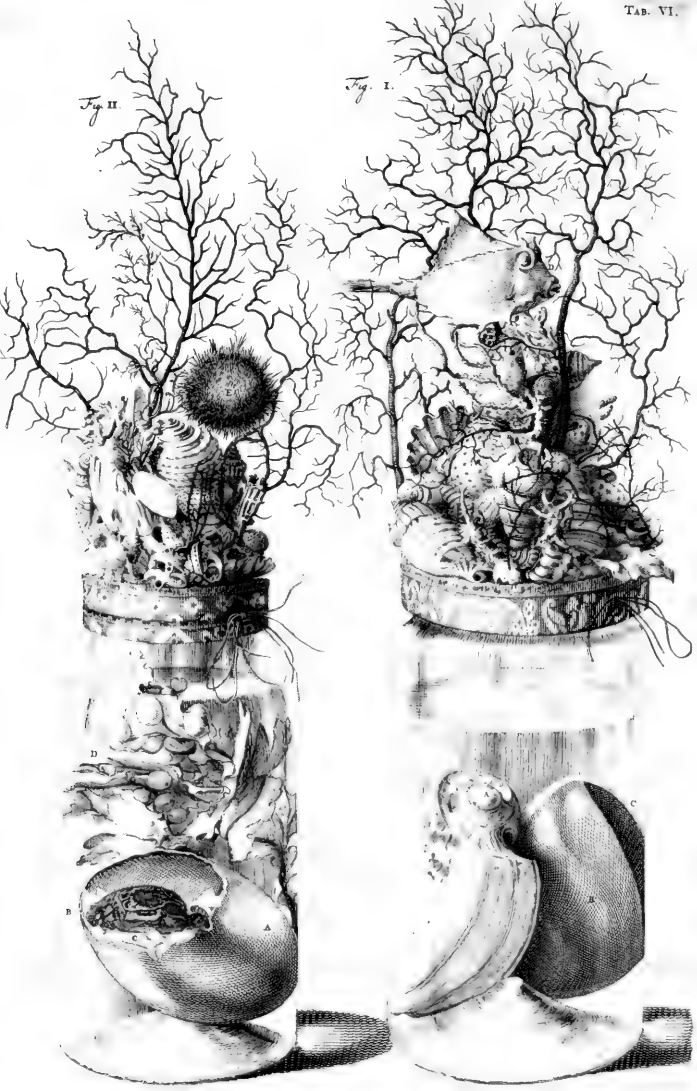

Fig. II.

Fig. I.

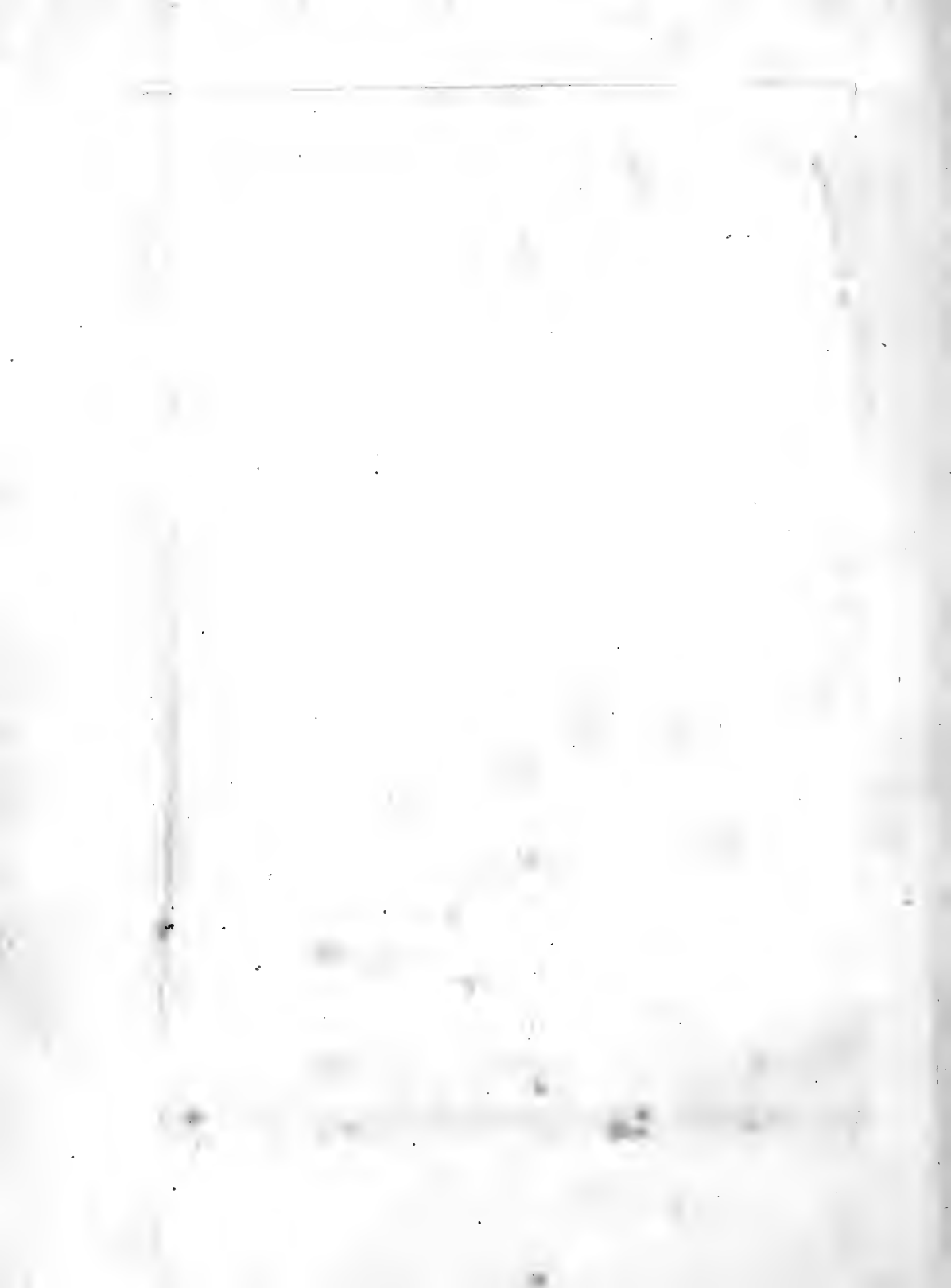

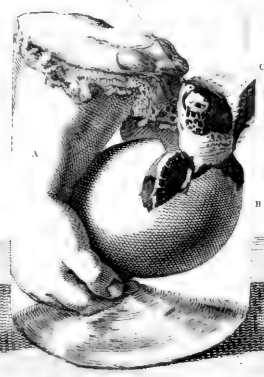
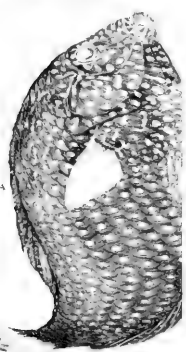
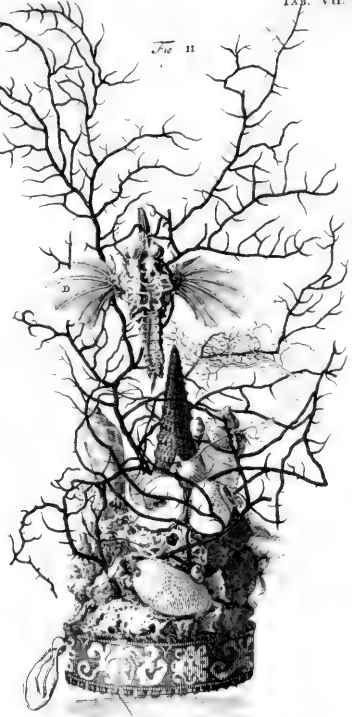

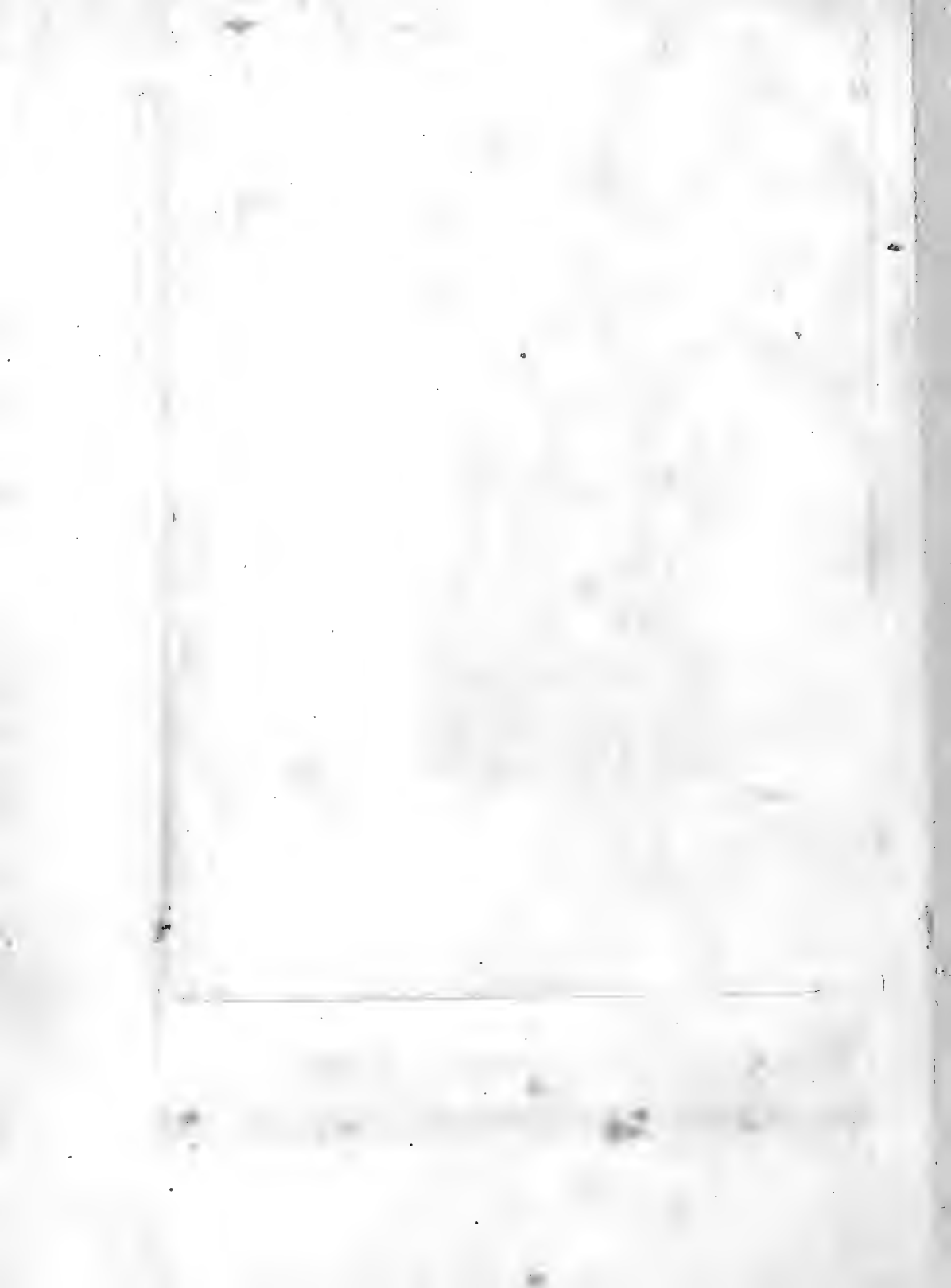

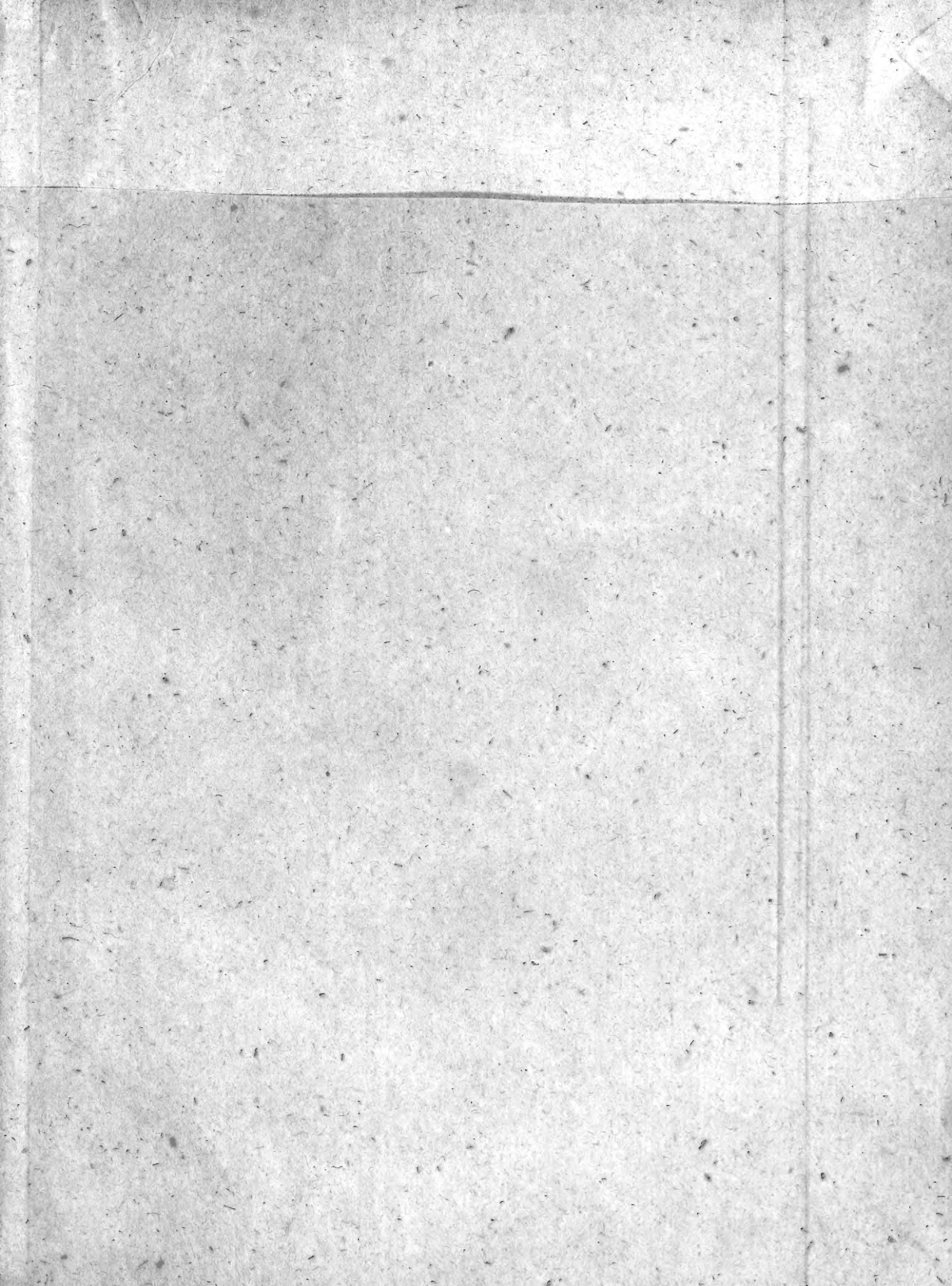

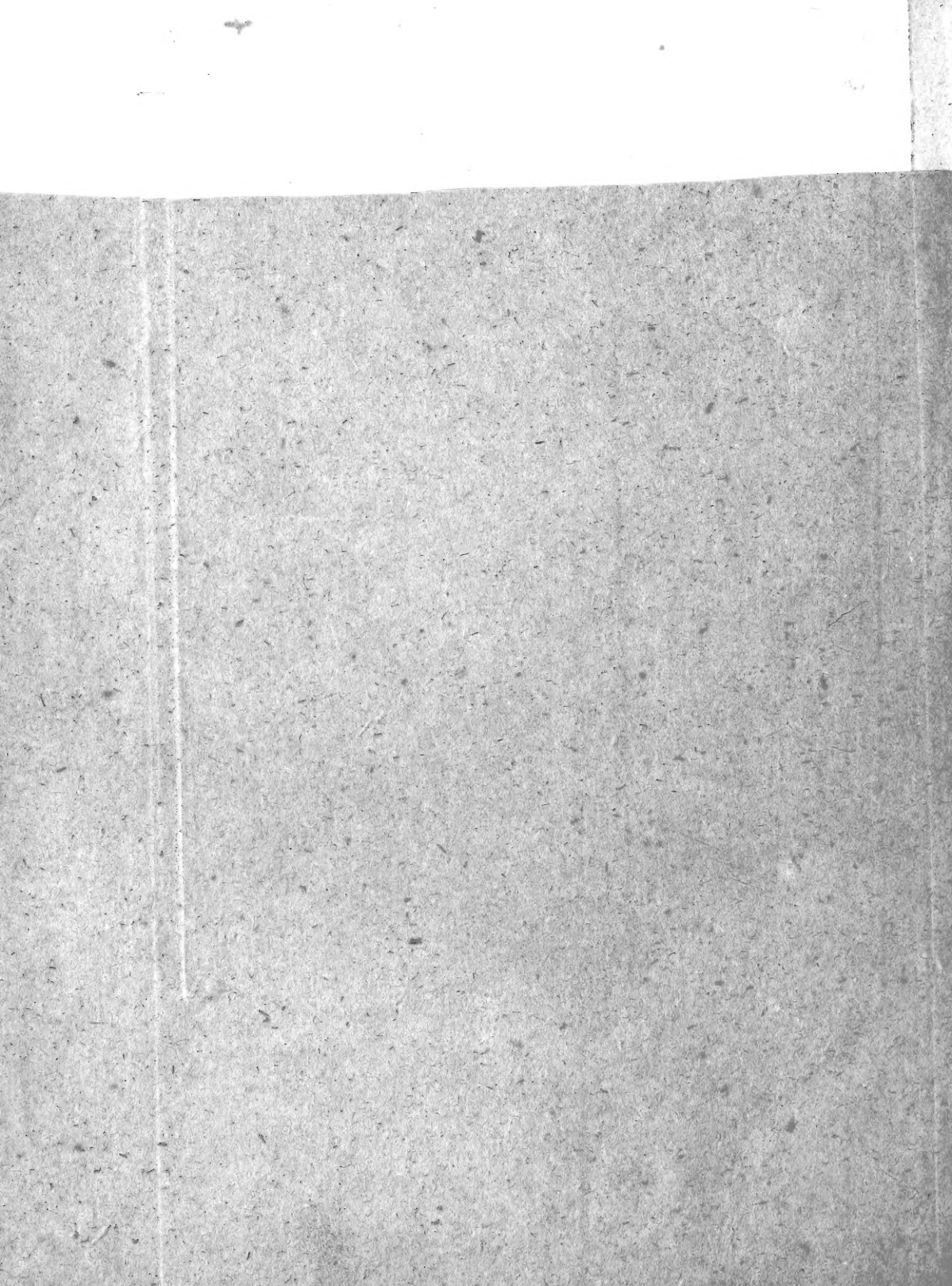
Fig II

Fig I

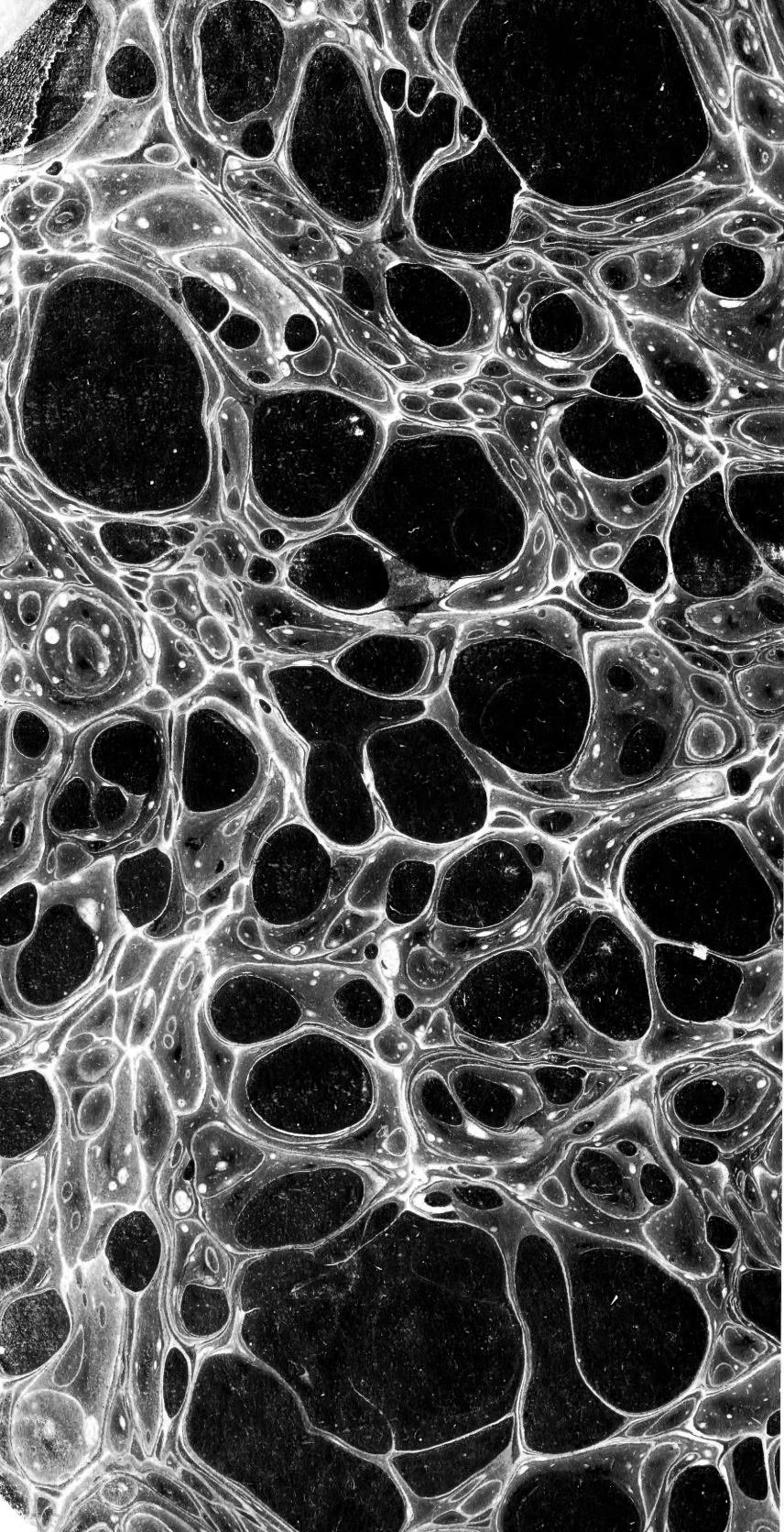

SMITHSONIAN INSTITUTION LIBRARIES

3 9088 01348 8150